

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA

PIPISKE HÁZASSÁGA

REGÉNY KÉT KÖTETBEN

IRTA
GYP

FRANCZIÁBÓL FORDITOTTA
CSERHALMI H. IRÉN

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA
1897

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-77-4 (online)
MEK-14611

I. KÖTET.

I. FEJEZET.

- Katonatiszt felesége!... no hiszen szép hivatás, mondhatom!... Köszönöm! - - akkor már börtönőr is szívesebben lennék.

De Bray márkiné vállat vont.

- Ha megmondom, ki az a katonatiszt, akiről szó van - - -

- Még ha Trêne urról volna is szó, kit oly sikkes embernek mond mindenki, akkor se kérnék belőle - így hát...

- Nem kérnél belőle?... Igazán?... Pedig hát neked nincs jogod arra, hogy olyan válogatós légy, mert - - -

- Mert az édes apád csupán adósságokat hagyott neked örökbe és neked nincs egy árva filléred se. - - Oh ismerem én ezt a régi nótát; oly gyakran ismételted, hogy betéve is tudom.

- Nos hát?

- Nos hát, habár nincs egy fillérem se... nem fogok férjhez menni olyan valakihez, akit nem szeretek.

- Annál is inkább, szólalt meg De Bray ur, mert ha nem is vagy gazdag, valami hozományod mégis csak van.

- Hozományom? ismétlé a fiatal leány meglepetten. Micsoda hozomány? Hacsak tőled nem kapom?

És igen halvány, szürkébe játszó szép szemei, melyek bámulatos hosszú és sűrű barna szempillák fátyolán keresztül mosolyogtak, szeretetteljesen pihentek meg mostoha-apja jószágos arcán.

De Brayné száraz hangon bosszusan szólalt meg újra:

- Fölösleges, hogy olyan dolgokat tudassunk vele, melyekről nem kell, hogy tudomása legyen - - vagy azt akarod, hogy még válogatósabb és finyasabb legyen?

- Micsoda? Válogatós? kiáltott fel Corysa méltatlankodva, miben volnék én válogatós? Három hónapja mult, hogy tizenhat esztendőss lettem és tudtommal még senki se akadt, aki megkérte volna a kezemet.

- De igen, most akad valaki, aki megkérne és te visszautasítod, még mielőtt tudnád, hogy ki az a valaki - - -

- Mert nem akarok katonatiszthez nőül menni, nem én, soha!... Látom én itt, hogy milyen életük van a tisztek feleségeinek; van itt belőlük garmadával mind a négy ezredben... No hát, a világ minden kincséért sem szeretnék a bőrükben lenni... nem vagyok én arra teremtve - - nem vagyok elég udvarias - - tudom és érzem, hogy ha az én férjem ezredesének olyan felesége volna, mint amilyen például Bassignyné - semmi a világon nem birhatna engem arra, hogy nála látogatásokat tegyek.

Aztán hátrafordulva, mintha a szalon háttérében szövetséges társat keresne, szinte könyörgő hangon kérdezte:

- Ugy-e Márk bácsi, igazam van?

De Bray márkiné annyi időt se engedett az interpellált Márk bácsinak, hogy válaszolhasson és határozottan kijelentette:

- Ehhez a bácsidnak semmi köze sincs - - akarsz egy perczig rám figyelni, igen vagy nem?

Aztán ünnepélyes hangon tette hozzá:

- D'Aubières herczeg az, ki megtisztel azzal, hogy megkéri a kezedet.

Egy perczig szünetelt, hogy leányának meglepetésében gyönyörködjék. Corysa csinos kis fitos gyermekarczán tényleg rendkívüli meghökkenés tükröződött. De Brayné a fiatal leány szótlan megütközését néma öröm jeléül tekintette és diadalmas hangon kérdé:

- Nos hát, mit szólsz ehhez?

- Hogy mit szólok ehhez? felelt a kicsike elnevetve magát, egyszerűen azt mondom, hogy - paff vagyok.

És egy cseppet sem törődve édes anyjának vésztojó pillantásaival, nyugodtan folytatta:

- Az ám - - D'Aubières ur legalább negyven éves lehet, miután már ezredes - - aztán inkább csunyának mondható, mint szépnek - - és mindig azt hallom emlegetni, hogy még szegény ördög is.

A márkiné megvető pillantással mérte végig a fiatal leányt.

- No, még csak ez hiányzott - - nézze meg az ember - - most még pénzes ember is legyen, aki elveszi.

Corysa tagadólag rázta meg szőkefürtös fejecskéjét.

- Oh, korántsem - - minek nekem a pénz? Nem kell az nekem! - - hacsak herczeg nem volnék, akarom mondani herczegné - - mert az aztán nagyon nevetséges valami, magas rang és kevés pénz... cifra nyomoruság! Nem mondom, hogy én, ha magasrangunak születtem volna, a pinczében ásnám el azt a fényes czimet, azon ürügy alatt, hogy nincs hozzá elég pénzem! Azt már nem tenném! - - - Terhemre lenne az a rang, sőt bosszantana, hanem elvégre mégis viselném - minthogy nem én volnék benne a hibás - - de különben is nemcsak a rangja miatt kosarazom ki a herczeget.

- Tehát az állása miatt?

- Első sorban maga a férfi az, aki nem kell...

- De hiszen te százszor hangoztattad, hogy D'Aubières ur nagyon kedves ember és hogy nagyon szereted - -

- Hát az igaz is! nagyon szeretem, de nem ám úgy, hogy nőül menjek hozzá - - először is vénnek találom - - aztán meg, ha rá gondolok, hogy vele kéne töltenem az egész életet - nem hiszem, hogy az valami nagyon mulatságos és kellemes dolog volna - -

A márkiné haragos pillantást lövellt a férjére, és csipősen válaszolt:

- Nem is azért megy a leány férjhez, mintha mulatságos és kellemes dolog volna a házasság.

- De igen is - - én például csak azért fogok férjhez menni, hogy igen mulatságos és kellemes dolog legyen rám nézve - -

- Ennek a gyerekeknek meghibbant az esze... Nem lehet vele egy okos szót szólni. Így tehát jobbnak látom, ha visszavonulok.

Ezzel a márkiné felemelkedett helyéről és természetellenes merev méltósággal, amit ő igen hatásosnak tartott, de amely meglehetősen nevetséges színezetű volt, ünnepélyes, szinpadias léptekkel hagyta el a termet.

Mihelyt az ajtó nagy robajjal csapódott be utána, De Bray márki halk hangon szólalt meg:

- Kedves kis Corysám, nem jól tetted, hogy - -

Corysa, kit anyjának zajos távozása hidegen hagyott és aki nyugodtan kuczorgott a fakó selyemmel bevont ódon karosszék mélyében, melyben karcsu alakja szinte elveszett, hirtelen felegyenesedett:

- Mért nevezted Corysának? Mért nem hisz Pipiskének, mint máskor? Hát már te is haragszol rám?

- Dehogyan haragszom, hanem - -

- De igen, haragszol, látom, nagyon jól látom! No hadd halljam, mit akartál mondani, midőn a szavadba vágtam?

- Semmit, már nem tudom - -

- De én tudom; így kezdted: Nem jól tetted, hogy - - Mit nem tettem jól?

- Hogy anyáddal ilyen hangon felelgetted.

- Micsoda? Hát akaratom ellenére engedjem magamat férjhez adni és még ne is tiltakozzam - -

- Azt mondom, hogy - - hogy nem - - nem - -

- Ah, tessék; no látod, papa, most magad is hebegsz és nem tudod, mit felelj - -

- De Corysa!

- Papa, szó se fér hozzá - - magad se tudod, mit akarsz mondani. No - - hát fogadjunk, hogy sehogy se tudsz kigabajodni a te fejtegetésedből. Ugy van, ahogy én mondom - - Igenis! - - vagy nem türom, hogy velem tetszés szerint rendelkezzenek és akkor felszólalok ellene, vagy nem szólalok fel és türom, hogy tegyenek velem, amit akarnak.

- Azért felszólalhatnál, ha rákerül a sor, hanem más hangon és különösen pedig más kifejezésekkel; a te szólásmódjaid kétségbe ejtik az édes anyádat.

- Igen - - tudom - - ő szereti az előkelő stílust.

A fiatal leány szeméből egy csapással kilobbant a végtelen jószág és gyöngédség sugara, mely benne ragyogott és rideg, kemény hangon tette hozzá:

- Ő maga is nagyon előkelő, nagyon nemes!

De Bray márki szomorúan felelt:

- Nagyon, nagyon megszorítasz, gyermekem.

- Édes Istenem! Én? Hisz én neked mindig csak örömet szeretnék okozni - -? Mert téged, oh téged nagyon szeretlek ám!

- Én is szeretlek, édes kis leányom, nagyon szeretlek.

- Hát akkor mért akarsz erőnek erejével elküldeni innen hazulról; miért akarsz mindenáron férjhez adni?

- Te baba, hisz eszem ágában sincs...

- Oh igen, azt akarod - - pedig hát én még csak tizenhat éves vagyok, apuskám, - - kérlek - - hagyj békében, hadd maradjak itthon nálad még - - -

Egy pillanatra elhallgatott és számlálgatni kezdte az ujjain:

- Még öt esztendeig - - nem is egészen, csak négy egy felet - - aztán elmegyek hazulról - - megigérem - - szavamat adom rá!... A szelid kék szemekre könnyes fátyol borult és gömbölyű üveggyöngyöcskékhöz hasonló kristályos csöppek peregtek le, alakjukat se veszítve, Corysa harmatüde orczáin.

Avesnes Corysande, kit Corysának vagy bizalmasan rendszerint Pipiskének hívtak, karcsu, ruganyos gyermekleányka volt, kiben több volt még a bábé, mint a fiatal leány. Formás tagjain meglátszott még a serdülő kor fejletlen aránytalansága és szögletessége és viruló arcán még ott fehérlett a piczi gyermekek átlátszó, virágszirom finomságu arczbőre, az a vékony puha arczbőr, melynek alatta szemelláthatólag lüktetnek a vér rózsás hullámai.

Összhangzó és hajlékony, ámbár néha kissé félszeg mozdulatai, melyek néha egy nagyranőtt fiatal, nyulánk agárra emlékeztettek, ép oly kellemetlenül érintették anyjának érzékeny idegeit, mint korántsem szalonképes nyelvezete.

De Bray márkiné, aki nagyon jó véleménnyel volt saját becses énjéről, mindazokat, akikkel való érintkezésre a társadalmi kényszerűség kötelezte, rendesen alantas, jelentéktelen lényeknek tartotta, kiket ő azzal a nagy kitüntetéssel tisztel meg, hogy hozzájuk leereszkedni kegyeskedik. Egész életét azzal töltötte, hogy megkinozta és fitymálta mindazokat a jó és egyszerű embereket, kiknek körében élt. Első sorban d'Avesnes gróft, Corysa apját, kinek azonban volt annyi esze, hogy két év múlva meghaljon, miután ez idő alatt is egész nyíltan és minden teketória nélkül otthonán kívül keresett kárpótlást azért, amiben neki otthon nem volt része. Vagyontalanul hátramaradt özvegye leánykájával együtt egy öreg nagybácsinál telepedett le, ki nejevel egyetemben bálványozta a gyermeket, kit az anya másodszori férjhezmenetelig házuknál neveltek nagyra. D'Avesnes grófnő pedig vándormadáréletet élt és hosszú időközökben tért csak be rövid tartózkodásra de Launay bácsi és néni szerény otthonába. Folyton utazgatott és vagy Párisban vagy vidéki barátnőinél töltötte az idejét, mert - úgy mondá - nem tudja megszokni a kisvárosi életet.

Egy ilyen Pont-sur-Sarthei látogatása alkalmával történt, hogy megtetszett De Bray márkinak. A márki meglehetősen gazdag és igen szeretetreméltó ember volt; Avesnes grófnő pedig érett asszony léteire belátta, hogy tulérett szépségének és elbájoló viruló üdeségének maholnap hirtelen vége lehet örökre. Ahelyett tehát, hogy a márkinak is csak amolyan ideiglenes kedvezményeket nyújtott volna, amilyenekkel sok másnak kedveskedett volt, ügyesen és lassacskán arra bírta őt, hogy elvegye. Minthogy másutt úgy sem ragyoghatott többé, ráfanyalodott arra, hogy Pont-sur-Sartheban uralkodjék és nőül ment De Bray márkihoz; egyuttal persze nagy hangon kijelentve azt, miként csupán kötelességtudásból megy férjhez, hogy egyetlen gyermeke jövőjét biztosítsa.

A szegény férj számára most ugyanaz a borzasztó, majd hangos czivakodások és néma duzzogások, majd heves jelenetek és könnyes kibékülések közt váltakozó, siralmas élet kezdődött, melybe úgy szerencsétlen elődje, valamint De Launay bácsi meg De Launay néni beletörődtek, akik az ő kis Pipiskéjük iránti ragaszkodásból mindent türelmesen elviseltek; mert semmitől sem rettegettek annyira, mint hogy esetleg meg kellene válniok a dédelgetett gyermektől.

Hanem a zaklatások orozslánrésze De Bray márkiné leánykájának jutott ki. A fiatal gyermek egész jelleme homlokegyenest ellenkezett az anya felfogásával és eszmekörével, mely bizonyos tekintetben felette korlátoltaknak bizonyult, miglen másrészt megdöbbenően szabad nézetekre vallott. Egész a hóbertossáig rajongva a rangért és pénzért - mióta neki is volt valamije - és mindenekfelett a nagyzás meg a pompa bolondja lévén, meg nem tudta bocsátani

a kis Corysának a maga mesterkéletlen egyszerűségét és jellemének szilárd állhatosságát már azért se, mert ő fel se tudta fogni e két tulajdonságot.

Mint ahogy jellemének nem volt semmi határozottan kidomborodó egyéni vonása, a márkiné különféle banális mintakép után egy mesterségesen magára erőszakolt jellemet faragott magának. A színházban tanult meg beszélni és regényekből tanult gondolkodni. És minthogy alapjában véve lényéből teljesen hiányzott úgy az érzelem, mint a nemes gondolkodásmód finomsága, rendszerint rosszkor és rossz helyütt alkalmazta azt, amit amúgy sem értett meg jól; úgy hogy mikor például tragikus poseba akarta magát vágni, oly nevetségesen komikus hatást keltett, hogy Pipiske mindannyiszor, akarva nem akarva, visszafojthatlan görcsös kaczagásra fakadt.

De Bray márkiné, aki maga úgy modorában, mint külsejére nézve meglehetősen nyárspolgárius volt, leányának folyton azt lobbantotta szemére, hogy nagyon is mindennapi, bántóan plebejus, hogy nincs benne egy szikrája sem annak az urifajta előkelőségnek, mely az »Avesnes család egyetlen öröksége«.

Midőn De Bray ur látta, hogy Corysa, aki soha nem szokott elérzékenyülni, könnyekre fakadt, annyira megszeppent, hogy egyetlen gondolata az volt csupán, őt tőle telhetőleg megvigasztalni.

- No, édes kis Pipiském, légy okos; minden jóra fog fordulni.

Pipiske szomorúan és csüggedten rázta boglyas kis fejecskéjét:

- Jóra fordul, ha d'Aubières herceghez nőül megyek? Ugy-e? Hidd el, szívesen tenném a ti kedvetekért - - - Ha nem érezném és tudnám, hogy ezzel nagy bünt követek el és boldogtalanná teszem azt a derék herceget - - - rögtön nőül mennék hozzá - - - csak hogy ti itthonn megszabaduljatok tőlem.

- Pipiske, az nem szép tőled, hogy nekem ilyesmit mondasz.

- Nem is neked szól az, amit mondtam, tudod te azt jól...

- De hát az anyádnak ép oly kevéssé van inyére, hogy téged elveszítsen, mint nekem.

- Hadd el - - nekem ne meséld - - ez az egyetlen óhajtása - - szörnyen fél, hogy pártában maradok - - de legjobban attól drukkol, hogy nem csinállok valami fényes parthiet - - nem mintha annyira szívén viselné az én boldogságomat - - dehogy - - oh, hisz az mellékes! - - hanem csupa hiúságból, hogy gyönyörködhessek abban, mint pukkad meg a sárga irigységtől X meg Y - - meg hogy Pont-sur-Sarthe összes lakosainak a szemét elkápráztassa és hogy valamennyi jó barátnője savanyu arcot vágjon - - ez az, amit ő akar.

- Nagyon rosszul esik nekem, ha hallom, hogy ilyen hangon beszélsz az édes anyádról.

- Már pedig azon nem segíthetek, apuskám, az erősebb nálamnál - - Kifurja az oldalamat, ha ki nem mondom azt, amit gondolok.

- Ép ez a bökkenő, nem szabad ilyet gondolni sem.

- Hát, hogy gondolkozhatnám másképp? - - Okom volna tán rá, hogy az ő szeretetében higgyek? Törődött-e, foglalkozott-e velem, mielőtt te a házukba léptél? Legfeljebb, ha arról volt szó, hogy lehordjon engem vagy mikor szidta, gyalázta azokat, kiket szerinte szemrehányás illet, amiért elrontottak. Ha de Launay bácsi és de Launay néni nem lettek volna, meg ha aztán később te nem jöttél volna a házukba, hát részesültem volna-e valamikor ápolásban, szeretetben, dédelgetésben!? Ah! Igaz! Bocsánat! - - Dédelgetésben volt részem - kétszer egy esztendőben - amikor az anyám elutazott és amikor visszajött - - az a megható családi jelenet a kapu alatt folyt le - ahol én a dadám szoknyáiba kapaszkodva, reszketve néztem elébe

annak, mint vonul be anyám ujfent abba a házba, mely oly csendes volt mindig, ha ő nem volt idehaza. Brrr! - - Minő érzelmős jelenetek voltak azok, valóságos szenvedélyes önkivület - - gyönyörítas elragadtatás - - »Én drága Corysandeom, szerelmetes gyermekem!« - Azt hihette az ember, hogy valami drámát játszunk el és hogy hosszas keresés után rám leltek valami földalatti pinczeüregben! - - aztán felemelt a földről - - és úgy magához ölelt, hogy majd elállt a lélegzetem! - - mindez persze a cselédeknek és az omnibusz-kocsisnak szólt, aki a podgyászt hozta; hanem mivelhogy azok már ismerték, hát ez a szemfényvesztés náluk hatást tévesztett; ezeket ugyan be nem csapta; no de sebaj, azért mégis hűségesen eljátszottuk nekik jövet-menet ezt a szép kis melodramai jelenetet.

És újra mosolyra derülő arczczal, kedélyesen hozzátette:

- Tudod, az ő magaviselete mindig hiján volt az egyszerűségnek.

- Te nagyitod édes anyádnak egyik-másik kis gyengéjét.

- Nagyitok? Én? - - De papa! - - Igazán hiszed te azt, amit most mondtál? - - Te, aki oly távol állsz minden poseolástól - te, aki oly keveset törődöl azzal, hogy micsoda hatást keltesz másoknál?

- Te gyönyörüségedet leled abban, hogy a mamának szót sem érdemlő semmiségek miatt ellenszegülj.

- A »mamának«! Ugyan vigyázz! Ha ő azt meghallaná.

És minthogy De Bray ur rémült pillantást vetett az ajtóra, Pipiske hangosan kaczagott föl:

- Ugy-e, hogy most megijedtél, ugy-e?

Aztán ünnepélyes hangon folytatta:

- Elfelejtetted, hogy az a szó »mama« oly szó, mely csupán az alsó néposztályok ajkára illik, oly szó, mit legfeljebb a házmesterek használnak; - született »urifajták« másképp fejezik ki magukat.

- De hát ha édes anyádnak meg van ez a kis gyöngéje, hogy ilyen apróságokhoz ragaszkodik, hát miért ne tennél eleget az ő kívánságának...

- Ej, a patvarba is! Hát tán nem teszek neki eleget? Hisz napestig mást se teszek! Ha beszélek vele, akkor egyáltalán nem szólitom meg, kikerülöm; de ha róla beszélek, akkor mindig azt mondom »az anyám«; teli szájjal mondom, de sajnos, nem teli szívvvel! - - Eh, hadd el, papa, nem az én hibám, megkísérlettem - különösen mióta te foglaltad el szegény édes apámnak helyét - - hisz te oly jó voltál a rút, vad, csökönyös leányka iránt, aki téged látni se akart - - Midőn oszt megismertelek, olyan nagyon megszerettelek, hogy a te kedvedért szeretni akartam a feleségedet is - - Az ám - de hiába, nem ment!...

- De hisz ez rettenetes, amit te itt összevissza beszélsz.

- Mért volna az rettenetes? - - Ragaszkodom hozzá annyira, amennyire a kötelesség parancsolja; vigasztalhatatlan volnék, ha a legkisebb baja is történnék és a világon minden jót kívánok neki - hanem, hogy könnyebben lélegzem, ha nem látom, az egyszer bizonyos...

Aztán látva mostohaapjának kinos megütközését, gyorsan hozzátette:

- Tudod, apuskám - mindezt, amit most elmondtam neked, még soha senki másnak el nem mondtam.

- Ezer szerencse, hebegte De Bray ur hüledezve.

- Annyi bizonyos, - - hogy senki másban nem bízom, csak benned.

Aztán félrefordította a fejcskáját és amugy félvállról egy pillantást vetett De Bray grófra, ki szólanul hintázott egy bambusznádszéken, és gyorsan hozzátette:

- Benned és Márk bácsiban - - Miért nem szólsz te ma egy kukkot se, Márk bácsi?

Márk bácsi, egy elegáns uri ember, kissé éneklő hangon válaszolt:

- Mert nincs semmi mondani valóm - azonkívül meg az édes anyád hallgatást parancsolt, még mielőtt megszólaltam volna - - ennek következtében...

- Tudom - - de mióta ő elment?...

- Mióta ő elment, szegény Pipiském, te csupa tiz fontos igazságot mondtál - - és minthogy neked igazat adnom nem szabad, hát inkább hallgatok.

- Oh, te is nagyon, nagyon jó vagy!

- Hogyne! Kitünő! - No ne bomolj, hagyj békében, te kis ugrifüles te, folytatta Márk bácsi, hirtelen felszökve ültéből, úgy hogy Corysa, aki piczi babamódra az ölébe csimpaszkodott, lesiklott a térdéről.

Corysa meglepetten kérdé:

- Miért taszítasz el magadtól?

- Mert már kinőttél ezekből a majomságokból! - - A te korodban - micsoda illetlenség ez, nézze meg az ember...

- Illetlenség? Micsoda? Hát nem szabad most már a bácsikám ölébe ülni?

Aztán bohókás tartózkodással folytatta:

- Más volna az, - ha nem volnál a bácsikám!

- No lám - hisz ép ez a baj, felelt Márk mogorván. Hisz én nem vagyok a te igazi bácsid.

- Oh milyen rossz vagy te, hogy ilyen csunya dolgokat mondasz nekem, sóhajtott fel Pipiske fájdalmasan, aztán összegubaszkodott és azzal a kis cziczára emlékeztető hajlékonysággal, mely minden mozdulatát jellemezte, a pamlag párnáiba temetve fitos arcocskáját, hangos zokogásba tört ki.

- No mi ez már megint?! kiáltott föl Márk bácsi bosszusan, mi baja van ennek a gyerekek ma? - - Ó, akinél a mécses cserép nem szokott olyan hamar eltörni, ma minden perczen elpityeredik - - ezt már igazán nem lehet tovább tünni.

- Légy elnéző iránta - csititgatta őt De Bray ur, ez a házassági história megrendítette szegénykének az idegeit...

- No, azt nem is csodálom!

- Csitt! Vigyázz, hogy meg ne hallja - - mert ő képes arra, hogy tényleg kikosarazza azt a szegény d'Aubièrest.

- Ej ha? Remélem, nem fogod megengedni, hogy ez a szörnyű képtelenség csakugyan megtörténjék.

- Az anyja nagyon ragaszkodik ehhez a tervhez.

- Akkor az anyja megbolondult. D'Aubières huszonöt esztendővel öregebb Pipiskénél.

- No no, a verebek a háztetőn azt csiripelik, hogy a kis Lironné bomlik utánad, pedig hát ő is husz esztendővel fiatalabb náladnál.

- Megengedem, hogy úgy van; ma még bomlik utánam, de az a kérdés, vajon holnap is úgy lesz-e?

- Hát a mi édes anyánk? Nem volt ő is huszonöt esztendővel fiatalabb, mint a férje, azért mégis szenvedélyesen szerette az apánkat...

- Kedves bátyám, ezek mind olyan példák, amelyekre az ember mindig csak a saját családjában akad - - szerencsére - - No, hanem mig mi itt polemizálunk, addig a mi szegény kis Pipiskénk majd kisírja a szemecskéjét.

Azzal a pamlaghoz közeledett és gyengéden megsimogatva a gömbölyű rózsás kis nyakat, mely a zokogástól meg-megreszketett, szeretetteljesen kérlelte:

- Pipiském, édes, bocsáss meg, hogy megbántottalak...

Pipiske felvetette kisirt szemét és könnyes arcocskáját feléje fordítva, kérdé:

- Miért voltál az előbb olyan rossz? Miért mondtad, hogy nem vagy a bácsikám?

- Miért? Mert habár úgy szeretlek is, mintha igazán a nagybátyád volnék, még se vagyok az. Én az anyád második férjének az öcsöcsé vagyok, tehát nem vagyok veled absolute semmiféle rokonságban - még nőül is vehetnék, ha nem volnék ép olyan öreg mint az a szegény Aubières barátom, a kit szépecskén ki akarsz kosarazni.

- Te? Te? szólt a kicsike kétkedően. Te olyan idős volnál mint Aubières herczeg?

Aztán kaczagva tette hozzá:

- No hát tudod, akkor nálánál sokkal kevésbé tötyögős vagy, hogy a Pont sur Sarthei népnyelven beszéljek. A multkor ugyanis az utcán beszélgetésbe ereszkedtem egy derék munkásemberrel, a ki ezt a kitélt használta, hogy megértesse velem, milyen összetöpörödött már a felesége.

- Az utcán beszélgettél egy munkásemberrel, kérdé De Bray ur aggódva, ki volt az az ember?...

- Mit tudom én, valami szegény ember, a kivel az utcán találkoztam, mikor az öreg Jánossal hazamentem előadásról... úgy hiszem, valami utczaseprő lehetett, vagy valami rongyszedő.

- Ha az édes anyád látta volna, hogy egy ilyen emberrel szóba állsz!

- Oh tudom, tudom! Ő akkor valószínűleg kiabált volna, mintha elevenen nyuznák; no de hát hál Istennek, nem látta.

- No de akár a nagybátyám vagy, akár nem, folytatta Pipiske hirtelen Márk bácsi felé fordulva... különben én már öt év óta bácsinak nevezlek és annak tekintek is, mint a hogy a papát is úgy tekintem, mint édes apámat... ugye, apuska?... hát adhatnál nekem egy jó tanácsot. Menjek-e nőül Aubières herczeghez vagy nem?

- Édes gyermekem, ebben én bajosan adhatok tanácsot.

- No de hát, mit tennél te, ha az én helyemben volnál.

- Édes jó Istenkém, - - hát - hát - bizony - én - ha neked volnék, vizsgálnám a szivemet.

- De hisz ép azért, mert a szivemet vizsgálom - -

- Mielőtt nemet mondanék, előbb keresném az alkalmat, hogy vele néhányszor együtt legyek -
- meggondolnám a dolgot...

- Oh te azt hiszed, hogy az változtatna az érzelmeimen, ha gyakran együtt volnék vele... No én meg az ellenkezőjéről vagyok meggyőződve.

- Aubières eszes ember, jó szive van, művelt lelki, ő csak nyerhet a közelebbi ismeretség révén. Igaz, hogy nem nagyon gazdag, de azért van egy kis vagyona is - - - meg aztán történelmi nevezetességü neve...

- Terringettét! Mintha nem tudnám azt, hogy történelmi nevezetességü neve van; elég fennen hangoztatták előttem; eléggé csillogtatták mindig azt a czifra nevet a szivárvány minden színében; hanem hát nekem, magamnak is van történelmi nevem és tudod, az embernek sohse fáj a foga arra, a mije van, hanem inkább azt szeretné, a mije hiányzik...

- És mi az, a mit te szeretnél?

- Nagyon - de nagyon forró szeretetet, - - - felelt Pipiske határozottan néhány percnyi gondolkodás után, - vagy ha azt nem találom, hát akkor nagyon, de nagyon sok pénzt... Meglátnád, akkor egész Pont sur Sartheban nem volna egyetlen egy szegény ember sem - - aztán vennék magamnak szép képeket meg szép lovakat és minden este hangverseny volna nálam; az én házamban senki se bődülne meg unalmában - az bizonyos!

- Micsoda kifejezés ez már megint? Ha ezt az édes anyád hallaná.

- Jó! jó! de hát ő nem hallja.

Ebben a perczen benyitott az inas:

- A márkinő ő méltósága ebéd előtt szeretne a méltóságos gróf urral és a méltóságos márki urral beszélni és arra kéri a kisasszonyt, méltóztatnék ebédhez átöltözködni.

- Átöltözködni? kérdé Corysa meglepetten; vendéget kapunk talán?

Aztán nevetve fordult az apjához:

- Bizonyosan ebédre hivatalos ma a herceg és most a mama titeket akar betanítani, hogy és mikép járjatok el, hogy neki alkalma legyen a lehető legelőnyösebb oldaláról bemutatkozni. No hát, mars! előre, honfiak! - - én meg belebujok az én ócska rózsaszínű ruhámba - igaz, hogy korántsem olyan csinos mint ez itt, ráadásul meg sokkal piszkosabb is, hanem azért »estélyiöltözet«.

Még egy utolsó pillantást vetett a távozó két férfira, aztán újra kicsordult a köny szép szeméből.

- Nem pech az, hogy az egyetlen két lénynyel, a ki engem szeret, semmiféle rokonságban nem vagyok.

Mostoha-apja, a ki meghallotta halkan rebegett szavait, megfordult és szólni akart, a mire Pipiske gyorsan hozzátette...

- No nem, azt nem szabad mondanom; megfeledkeztem Albert bácsiról és Matild néniről, a kik engem nagyon szeretnek - - - és azok vérbeli rokonaim is. - -

Egyszerre egy hirtelenül támadt gondolat sugara villant meg fejecskéjében és nyilsebességgel átsurranva apjának fölemelt karja alatt, a ki még mindig kezében tartotta az ajtó kilincset, kaczagva szólt oda neki:

- Most jut az eszembe - ma este náluk ebédelek. - - -

Aztán ünnepélyes hangsúlylyal tette hozzá:

- Légy oly szives és mondd meg »az anyámnak«, ha ő netán elfelejtette volna.

Ezzel uczczu neki, sietve iramodott a lépcsőnek.

II. FEJEZET.

Pipiske nagyfutva szökött fel a szobájába, megfordítva nyomta a kalapot szőke fürteire és mint a bomba, úgy pattant be a cselédszobába, neki rontva az öreg Jánosnak, a ki ép czifrákat káromkodva bujtatta bele nagy kezeit egy pár meglehetősen szűk fehér pamut-keztyübe.

- Gyere velem, gyorsan, kísérelj el Matild nénihez!

- De kisasszony, mi jut az eszibe - - - Vendégeink vannak ebédre, oszt nekem kell ajtót nyitni és a vendégeket bejelenteni - mindjárt itt lesznek a vendégek...

- Van még elég időd - - mindjárt itt teremhetsz megint - - - majd futunk.

- Ühüm, futunk! dörmögte a vén kocsis - köszönöm - ilyen hőségben - nagyon kellemes lesz most még futni is.

Aztán nyugodtan folytatta a keztyü felhuzását, lassu, szabályos és kissé ügyetlen mozdulattal egymásba illegetve mindkét kezének szétterpesztett ujjait. Corysa megragadta a karját és türelmetlenül siettette...

- Gyere már no, siess - - különben még rajta kapnak...

A derék vén szolga csillagalakulag szétterpesztve kezének mind a tiz ujját, kővé meredten bámult rá!

- Rajtakapják? Hát nem kapott a kisasszony engedelmet rá, hogy elmehessen?

- Kaptam is, nem is, - de ne papolj - gyere - menjünk.

- Fogadni mernék, hogy nem igaz; nem is kapott rá engedélyt.

- De - igen kaptam - a papától. - - -

- No az ép annyit ér, mint ha nem kapott volna; a márki ur engedélye körülbelül annyit ér, mint a parancsa - azaz semmit. - - -

Midőn Pipiske az ebédlőn áthaladt, meglepetten állt meg:

- Nini, szólt, egy pillantást vetve a terített asztalra. Többen lesznek hát ebédre? Azt hittem, hogy csak D'Aubières herczeg ebédel nálunk. Nos, hová mégy?

- A sipkámért szaladok, benn hagytam a lószerszám-kamrában - utolérem én a kisasszonyt egy szempillantás alatt - csak tessék előre menni. - - -

Nemsokára Corysához csatlakozott, ki nagy léptekkel indult utnak. Az öreg szolga tiszteletteljes távolságban követte. Egyszerre Corysa hátrafordult:

- Te ismered Aubières herczeget - - - hogy tetszik ő neked?

- Ezredesnek bizony még nagyon fess ember.

- Ah! No látod, szegény jó Jánosom - azt akarják, hogy menjek hozzá nőül.

- Oha! csudálkozott el az öreg kocsis és ránczos arca oly komikus megütközés kifejezését öltötte, hogy a kicsike elnevette magát, oha, dejsz az lehetetlen - - az ezredes ur édes apja lehetne a kisasszonynak.

- Mindegy - - - még is azt akarják - - - a márkiné azt akarja.

- Már mint úgy, szólt a derék öreg, a ki urnőjének izlését ismerte, ehun van a, mán biz azért, mert rangos uri ember a herczeg ur.

- Gyere csak ide mellém, parancsolta Corysa, kinek terhére volt a folytonos hátrafordulás - ide mellém; kificzamitom a nyakamat, ha így a hátam mögött lebzszel.

- Nem szabad, kérem, a kisasszony mellé kerülnöm. A márkiné határozottan megtiltotta... »Az utcán mindig öt lépésnyi távolságban kell maradnia a cselédnek, ha a kisasszonyt kíséri - így mondta a márkiné.

- A többieknek - de nem neked, a ki félig-meddig a dajkám voltál - - - no ne tréfálj, - - - hogy szólhatna neked ez az etiquette szabály. Hál Istennek! Megérkeztünk.

János tekintete végigsiklott a gránittömörkőből épült ódon, nagy kastélyon, melynek szürke árnyképe a Palotatér napsugaras négyoszogének mentén sötétlett és nagyot sóhajtván mormogta:

- Ez oszt egy áldott jó ház - - - itt volt az embernek jó dolga - - - meg derék urasága - - - nem mintha meg akarnám szólni a márki urat, ments Isten - - - nincs nálánál jobb ember a világon, hanem hát nem igen teheti azt, a mit akar - miglen De Launay ur és De Launay asszony mindig azt cselekedték, a mit akartak - csak hogy az egyik mindig azt csinálta, a mit a másik akart...

- Ugye sajnálod, hogy ott hagyta őket?

- Nem a, nem bántam meg - - mert hát azért hagyta őket ott, hogy a kisasszonykánál legyenek és ott legyenek, a hol akartam lenni; hanem ha a kisasszony férjhez megy Aubières herceghez vagy más valakihez, akkor én se maradok itt tovább, a márkiné miatt.

És minthogy Pipiske erre nem felelt, mentegetődzve folytatta:

- Tudom, nem illik, hogy a kisasszonynak erről panaszkodom - - - már azért sem, hogy a márkiné mégis csak az édes anyja - - - meg oszt, mert kisasszonykám szegényke még nálamnál is sokkal sajnálatraméltóbb, - - - mivelhogy én mégis elmehetek, ha ép akarom, a kisasszonyka meg el se nem mehet - - -

Aztán rövid szünet után újra megszólalt, szívésen ragaszkodva a megpendített eszméhez:

- Mit gondol kisasszonykám, visszafogadna engem De Launay ur? - - - Hisz ők nagyon jól tudják, hogy csak azért mentem el tőlük, mert a kisasszonykám nálamnál akartam maradni - - - és ők most is azt mondogatják mindig, hogy mióta nem vagyok náluk, a lovaik nem is olyan szépek, meg nem is olyan kövérek, mint ennek előtte, nincsenek olyan szép fényesre kefélve, mint mikor én a gondjukat viseltem.

- Ugyan, hallgass, hát nem tudod te azt, hogy mindig nálam fogsz maradni és hogy magammal viszlek, ha elhagyom a szülői házat?

Corysa fölemelte a kapu nehéz tömörmivű kölönczét és egy ugrással ugrotta át a hatalmas kapu-keresztfát. A kocsis könnyelt szemekkel és örömtől sugárzó arccal hajolt feléje:

- Igazán? Szolgálatában tartana meg a kisasszonyka egy ilyen magamfajta vén gyereket, a ki már se nem szemrevaló, se nem valami helyre legény...

- Igen is, daduskám, nekem tetszel úgy a milyen vagy - - - pedig az már egyszer igaz, hogy nem vagy valami deli legény.

Aztán lebecsátotta az ajtó kölönczét és odakiáltotta neki:

- No, de most, ucczu neki, szaladj, nincs veszteni való időd.

És ügyet se vetve a szegény öreg ijedt és elszontyolodott arckifejezésére, nevetve tette hozzá:

- Otthon nem fogsz valami fényes fogadtatásban részesülni, szegény öregem, azt előre megmondhatom.

Pipiske váratlan betoppanása a De Launay palota ebédlőjébe, hol ép ebédhez készültek, valóságos forradalmat keltett. Matild néni és Albert bácsi örömkialtással ugrottak föl helyükről, még az inas is elégiült dörmögést koczkáztatott a bajusza alatt. Mert mindenki imádta Pipiskét ebben az ódon házban, a hol első gyermekéveit élte és a hová mindig nagy örömmel tért vissza, valahányszor hazulról megszökhetett.

Pipiske tiz esztendő volt, mikor az anyja másodszor ment férjhez és új háztartást alapítva, egyidejüleg magához vette a lányát is. A jó öreg házaspárra nézve, a mely hozzászokott, hogy Pipiskét tulajdon gyermekének tekintse, ép oly rettenetes, szivszaggató csapás volt ez, mint magára a szegény gyerekekre nézve is, a ki félve rettegett a jövőtől.

Mióta eszmélt és emlékezett, az anyja mindig csak szidta és ütötte; az öreg nagybácsi, meg jószágos ősz nénye pedig becézgették és dédelgették, ama pillanattól fogva, mióta megismerte őket. Később aztán Avesnes grófné Pont sur Sarthei látogatásainak tartama alatt felváltva, majd becézgetésből, majd sértegetésből oly bőségesen jutott ki neki, hogy a kis Corysa, kit a természet alapján vidám kedélyhangulattal áldott meg, de kit a sok töprengés és gondolkodás elszomorított, izgatott nyugtalanságban töltötte folytonosan gyermekkorának napjait.

Már mint iczi-piczi gyermek, midőn az Avesnes grófok pánczélos és füzös őseinek arc képeivel szemben, kik merev tekintetüket rá szegezték, pici babaszékében ott ült a két jó öreg közt, kik szemüket egy pillanatra se vették le a gyermek fürtös fejecskejéről, Corysa komolyan gondolkodott.

Arra gondolt, hogy milyen jó az kaczagni és a nagy szalon szőnyegén hemperegni, vagy pedig lenn hanczurozni a szomoru ősi kert pázsitján, mely az ő szemében csupa sugaras napfényben, csupa örömteli vidámságban uszott. Arra gondolt, hogy milyen mulatságos az, el-elbeszélgetni a kutyákkal, a lovakkal, a madarakkal és a virágokkal. De sajnos, mindez a gyönyörűség nem tart sokáig. Egy szép napon, tán már holnap, hallani fogja, hogy a nagy kapu estefelé nyikorogva megnyílik és robogva fordul be majd azon egy nehézkes nagy kocsi, melynek dübörgését ő nagyon is jól ismeri és aztán Albert bácsi zömök, kövér alakja hajlik majd föléje és kissé elfogultan fogja őt megölelni, azt suttogván:

- Pipiském, az anyuskád jött meg, menj elébe Claudinával. Sohase tudatták vele előre, hogy mikor érkezik meg az anyja. A bácsi meg a néni észre vették ugyanis, hogy a gyermek attól a percztől fogva se nem aludt, se nem evett, sőt időről-időre sirási görcsöket is kapott. Hanem az utolsó perczben azért erőt véve a félelmén, mégis összeszedte magát és belenyugodott a változhatlanba, a mikor látta, hogy okvetlen meg kell annak lennie.

Megnyugtatasul aztán azzal vigasztalta magát, hogy majd, a mikor szót fogad a bácsinak, az egyik kezecskejével erősen bele fog kapaszkodni Claudina kötényébe, elszántan, száraz szemekkel le fog menni és még a szájacskáját se fogja pityergésre görbiteni; a lágyszivü bretagnei dada pedig mély gordonka hangján bátorítólag mondogatja majd:

- No gyerünk hát, szegény kis Pipiském, hisz te okos, bátor kis lányka vagy.

Ő meg - mintha hallaná már - félelemtől reszkető hangon azt fogja felelni:

- Hanem te is vigyázz ám magadra, daduska, nehogy tegezzél előtte; azt kell mondani: »kisasszony« - - tudod, hogy a mama azt akarja - - - Oh édes jó Istenkém, csak vigyázz magadra, daduskám, hallod!

Mert bárhogy felizgatták is azok a jelenetek meg azok a szitkok, a melyek néha záporként zúdultak a fejére, még ez mind nem bántotta őt annyira, mint ha másokra csapott le a mennydörgős mennykő.

Valahányszor észrevette, hogy Matild néni csendesen sirdogál a szobájában; valahányszor egy hirtelen elbocsátott cselédet pillantott meg a folyosón, ki halovány arczczal szedte össze a czókmókját és szóltanul somfordált le a lépcsőn, gyermeklelkét az ilyesmi annyira feldulta, hogy éjnekóráján tágra meredt szemekkel és reszkető ajkakkal álmatlanul hánykolódott ágyacskájában.

Mindezeknek újbóli ismétlődését jelezte a nehéz hintó megérkezése, melynek robogását még játékközben is hallani vélte, valaminthogy a podgyászhalmozok ijesztő árnyképe mindig előtte lebegett, még akkor is, ha figyelmesen és merőn bámult bele a víz hullámos tükrébe, a lángok lobogó játékába, vagy elmerült a virágok csodálásába, melyeken órahosszakig szóltanul el tudott merengeni.

Mind e hosszú éveken át a kis Pipiske mosolyderüs ugyan, de alapjában mégis nehéz gondok árnyékától felleges éltet élt, az év nyolcz vagy tiz csendes boldog hónapja nem tudta vele elfeledtetni az elmúlt és bekövetkezendő néhány rossz napot és szegényke, mintegy előre hajtotta meg ruganyos és erős ifju derekát, valami előrelátott rettenetes csapás kinos előérzetében.

Az a hir, hogy anyja férjhez ment, eleintén hidegen hagyta; hanem midőn megtudta, hogy most majd meg kell válnia attól az ódon háztól, a hol felnőtt és az agg rokonoktól, a kik felnevelték, ijedt rémület fogta el. Látásból ismerte ugyan De Bray márkit, ki gyakran vágatott el mellette lóháton öcscse, De Bray Márk gróf kíséretében és mindeddig azt tartotta volt róla, hogy nagyon sikkes és jóarczu ember. De a mint meghallotta, hogy nőül veszi az anyját, ebből azt következtette, hogy a márki is csak olyan fajta ember, mint a felesége és rémületében azt hitte, hogy most ütött az utolsó órája.

Hanem Pipiske tudott magán uralkodni, ha belátta, hogy valaminek elkerülhetetlenül meg kell lennie és így nem árulta el benső rettegését, hanem beérte hallgatag makacs tiltakozással. Egy szóval se válaszolt Avesnes grófnő hangzatos frázisaira, ki nagy hangon fejtegette előtte, hogy csupán anyai szeretetből és lánya jövőjének érdekében megy férjhez. És mikor keresték őt, hogy bemutassák De Bray urnak, ki látogatóba jött a De Launay palotába, Pipiske a kert legsűrűbb rejtekében egy hatalmas hortensziabokor galyai közé bujt, úgy hogy egész délután rá nem akadhattak.

Halovány arczczal, görcsösen összeszorított ajkakkal merőn maga elé bámulva, néma szemtanuja volt anyja esküvőjének, mely a szomorú ódon székesegyházban ment végbe és gyermekesével homályosan érezte, hogy ezzel most szétfoszlik szegény apjának utolsó emléke, a kit ő sohase ismert, de aki őt tán szerette volna.

Kétségbeesetten és keserü gyűlölettől tuláradó szivecskével lépte át új otthonának küszöbét.

De Bray márki első perctől fogva megszerette a gyermeket; hanem finom érzésü lelke megsejtette azt, hogy mi megy véghez a gyermek szívében; azért nem is siettette azt a perczet, mely őt közelebb hozandja szerető apai szívéhez. Feleségének összeférhetetlen jelleme adott neki alkalmat a közeledésre.

A márkiné heves kitörései, zajos modora, oknélküli zokogásrohamai és feszes, mesterkéltnagyzási hóbortja annyira megriasztották ezt a két vidám és jószágos lényt, hogy ösztönszerűleg egymásnál kerestek menedéket. Önkénytelenül keresték az együttlétet, míg végre Pipiske azon vette észre magát, hogy csak akkor tud vidám és nyugodt lenni, ha mellette van a mostohaapja.

Gyermekkora óta mindig azon volt, hogy leplezgesse azt, mennyire retteg anyjától. Anyja velőkgig ható kiabálásának hallatára rendszeren daczosan felegyenesedett, vérlázító nyugalmat színlte és a szokottnál magasabban hordta fitos orrockáját, holott érezte, hogy térdei roskadoznak alatta és fogai vaczogva verődnek össze.

Hanem egy este mégis elárulta magát. Midőn De Brayné szitkozódva és kiabálva végigkergette a folyosón, a remegő gyermek jobb lábát hirtelen átvette a lépcső korlátján és úgy lovaglósan siklott le a földszintre, a honnan a könyvtárterembe menekült. Ott aztán ziháló mellel, egész testében remegve, lapult az ajtóhoz és hallgatódzott, vajjon keresi-e az anyja.

De Bray Márk, a ki bátyjával egy házban lakott, a szoba egyik sötét zugában, jó messze a lámpafény körétől, szótlánul pipázgatott és halkán szólította magához a piczikét. Pipiske megfordult és restelve azt, hogy egy önfeledt gyenge pillanatban rajta kapták, haragosan kérdé:

- Ah, maga itt van?

Márk kissé gunyosan válaszolt:

- Igenis kérem, Corysanda kisasszony - itt vagyok - - - terhére vagyok tán?

Pipiske nem hazudott soha. Feléje közeledett és durczáson válaszolt:

- Igen, mert maga látta, hogy félek és én azt nem szeretem.

Márk elnevette magát és szeretetteljes pillantást vetve a gyermek nyílt tekintetü arczára, újra megszólalt:

- Igazán enni való kis Pipiske vagy - - - Ha kísértetektől - vagy ágyulövéstől félnél, azt mondanám, hogy biz az sehogysz se illik a hősie Avesnes család legfiatalabb ivadékához, hanem hogy az anyádtól félsz - - - szegény kicsikém, azt sohase resteld - - - attól én magam is félek - én szakállas vén legény létemre, - - no hát most képzelheted, milyen jogosultnak tartom a te félelmedet.

- Igazán, rebegte Corysa kissé bizalmasabban, maga is fél tőle? - - - nem látszik meg magán - - -

- Nem látszik meg rajtam, ha ő közelemben van - - - nem bizony, nem is mutatom - - mert azzal nagy örömet okoznék neki - - - hanem aztán kárpótlom magamat érte és ha nincs itt, úgy reszketek, mint a miskolczi kocsonya. Ez való igaz ám, Pipiském - még ma reggel, tudod, mikor tetten csipte azt a szerencsétlen Jóskát, nem akartam beleszólni, - - - türtőztetem magamat olyannyira - - - úgy, hogy egy szilvamag a torkomon akadt - - - csak annyit mondok neked, vagy kell-e még több - - - hisz te saját szemeddel láttad - - - megszöktem a lépcsőházba, hogy nyugodtan és békében megfulladjak.

Aztán elkomolyodott.

- Hallod-e, Pipiske, mért nem panaszolod el a bátyámnak a te apró-cseprő bajaidat?

- Oh, a papának! kiáltott fel Corysa meglepődve.

- Igen, igen, valld be neki őszintén minden bajodat és félelmedet.

Corysa közömbös arcczal válaszolt:

- Mit segíthet ő rajtam?

- Ej a manóba, utóvégre mégis csak ő az ur a háznál.

Pipiske nagy szemeket meresztett:

- - Ó? Lehetetlen!

Márk hangos kaczajra fakadt.

- Igen, tudom, hogy a látszat nem ép arra vall; a mostoha apád ugyanis irtózik zajos jele-
netektől és czivakodásoktól - inkább enged az anyádnak mindenben, amíg csak a saját
személyéről van szó.

- Nos tehát?

- Nos tehát - ha rólad van szó, édes gyermekem, akkor máskép áll ám a dolog; már édes apád
emléke kedvéért is, a ki neki jó barátja volt, meg a te kedvéért is - - - mert ő téged nagyon
szeret ám.

És észrevéve azt, hogy a gyermek e szavakra megrázkódik, erősebb hangnyomatékkal
folytatta:

- Nagyon szeret - - - és én is szeretlek nagyon, tudod-e azt, kis Pipiském? - - - Csupán csak
azért nem mondtuk meg neked eddig, hogy szeretünk, mert nem könnyű dolog ám
hozzáférközni ilyen egy kis szurós, tüskés sünhöz, a mely rögtön összegyöngyölődik és
kimeresztí a töviseit, mihelyt messziről észre veszi azokat, a kiket nem szeret látni.

És minthogy időközben a bátyja is betoppant, vidáman szólott oda neki:

- Hallod-e Péter, mondd meg te is ennek a kis Pipiskének, hogy jó barátai vagyunk - - - azt
tartom, ma este tán el fogja hinni.

E naptól fogva végtelen szeretet ébredt a gyermek rideg, zárkózott szivecskéjében és azóta
sokkal nyugodtabbra fordult ifju élete.

- Hogy van az, Pipiském, hogy ma este idejöhettél? kérdő Albert bácsi - azt hittem, hogy ma
vendég van nálatok ebédre?

Pipiske vidám suhancz módra komikus szemhunyorgatással válaszolt.

- D'Aubières ur, ugy-e? kérdé, rögtön belátva a dolog velejébe.

Aztán be se várva a választ, folytatta:

- Ha ti lennétek az én helyemben, nőül mennétek ti ahhoz az Aubières herczeghez?

- De Pipiske, rebegette Matild néni félénken, egy oldalpillantással figyelmeztetve őt az inas
jelenlétére, a ki nagy sietve készített egy harmadik terítéket a váratlan vendég számára.

- Ah, sohse bánd - - - nem baj az! - - D'Aubières ur körülbelül négy óra tájban kérhette meg a
kezemet, öt órakor megmondták nekem - - ma este a fél város fog róla tudni - és holnap az
anyám elmondja majd a többieknek. - - - Így messziről nézve, nagynak látszik ugyan ez a
Pont sur Sarthe - - - és azt mondják, hogy nyolczvanezer lakosa van; hanem a legkisebb
faluban se terjed el olyan sebesen minden pletyka, mint itt. Tudtátok ti, hogy D'Aubières ur
megkérte a kezemet?

- Igen, az anyád mondta meg; direkt itt volt nálunk, hogy tudassa velünk a dolgot és ma estére
meg is hívott bennünket...

- Ah pompás - - - be akarják őt mutatni a családnak, - - - kényszeríteni akarnak arra, hogy
igent mondjak.

A néni tiltakozott:

- Nem szükséges, hogy őt nekünk bemutassák! Hisz mi ismerjük őt, mióta az ezrede itt van
állomáson - annak pedig már jó ideje van...

- Egy esztendeje!... Mikor Márk bácsi először ebédre hívta hozzánk, mellettem ült; én akkor még rövid ruhát viseltem... és ő az egész idő alatt mindig akadályversenyről meg vadászatról beszélgetett, brr... unalmamban majd »meggebedtem« akkor...

- Pipiske, szólt De Launay asszony szemrehányó hangon, már megint olyan egy durva pórias kifejezést használsz.

Pipiske elcsudálkozott:

- Durva? Pórias? Melyik az a szó? Azt, hogy »meggebedtem?« azt nevezed te durva szónak? - Enyje Matild néni, te - te vagy olyan szőrszálhasogató? Talán te beszélsz olyan válogatott nyelven, édes néni?

- De te nem beszélsz ám illedelmesen. Anyádnak igaza van, ha szemedre veti a nyelvezetedet, meg a modorodat... Igazán úgy viseled magadat, akár egy rakoncátlan fiú és olyan kifejezéseket használsz, mint az utcai gyerekek.

- Tehetek én róla, hogy csak azokat szerettem hallgatni, mikor még kicsike gyermek voltam?... Nem az én hibám, hogy sohse tudtam, mit beszéljek az én unokanővéreimmel, meg a »tábornok piczi kisasszonyaival«, mint ahogy Claudina nevezte őket... akik czifra selyemruhában és sütővassal felbodorított hajjal jöttek el hozzám uzsonnára... akárhogy is megerőltettem az eszemet... félszegen, lelógó karokkal és bémész szemekkel állottam meg előttük és csak kacagtam mint a bolond - - önnönmagamat gunyoltam - - de nem tehettem róla - - ők szakasztott úgy beszéltek, mint amilyen beszédre engem tanítottak - - és én nem értettem meg őket - - ők »Liaisonokat« kötöttek; - - és engem semmi a világon nem hoz ki a sodromból annyira, mintha ezt a szót hallom emlegetni - - olyan furcsa egy szó - - mindig azt hiszem, hogy komédiát játszanak - - úgy-e, Albert bácsi, megértettél?

- Igen, igen - értem - - de ne csacsogj annyit, hanem edd meg a hust, mert kihül.

- Nem baj, jó lesz az hidegen is, a marhahus olyan pompás étel - - látod, ez is olyan valami, amit nálunk odahaza nem esznek soha...

- Az anyád nem szereti - - úgy hiszem.

- Nem mintha nem szeretné, de nem akarja, hogy az asztalra kerüljön; azt mondja, hogy ez pórias eledel és mindaz ami pórias - - legyen az akár étel, akár más valami...

- Jól van - jól - csak egyél már...

- Igaz, még mindig nem adtatok nekem semmiféle tanácsot!

- Micsoda tanácsot?

- Hát d'Aubières urat illetőleg.

- Édes gyermekem, ebben az ügyben csak a saját szived tanácsára szabad hallgatnod - - D'Aubières tetszik az anyádnak - - most rajtad a sor, azon gondolkodni, vajjon tetszik-e neked is?

- Tetszik? - - Tetszik! - - oh igen, szó sincs róla - tetszett, - mostanáig - - De eddig soha se gondoltam ám ilyesmire, és tudja a manó, mihelyt ilyen szempontból nézem őt, bizony - - egy cseppet se tetszik.

- Gyakrabban kell vele találkoznod, vágott szavába a néni, hisz nálatok mi sem könnyebb ennél, minthogy Aubières hozzátok járatos; tanulmányozd őt és aztán...

- Nos és aztán?...

- Aztán majd tisztában leszel azzal, hogy mit válaszolj neki.

- Azt fogom válaszolni: Csiba te!

- Csiba te?

Pipiske teli torokkal kaczagott.

- Milyen furán hangzik az Matild néni, ha te azt mondod »csiba te«. Nagyon rosszul hangsúlyozod, nem adod meg a kellő értelmét.

- Nem adom meg a kellő értelmét?

- Persze, hogy nem. »Csiba te« az annyi, mint: kotródj - eredj a manóba vagy ilyesmi és azt sokkal erősebben kell hangsúlyozni! Nem érted?

- Remélem nem gondolod, hogy az én koromban kezdem tanulmányozni a »Csiba te« kiejtés módját?

- Miért ne? - Pedig te igazán nagyon hamar belejössz, mert rendszerint nem vagy peckes, nem biz'a; egy pirinkót se vagy finnyás és néha olyan kitételeket használsz, amelyek felérnek a »meggebedni« szóval, szemrehányás ne essék mondva.

- Ha teszem is, rosszul teszem!

- De fenét! Olyankor szeretlek én a legjobban. És tudod, ez az, ami nekem Aubières urnál is legjobban tetszik, ő sohase sántikál garagulyán. Meg vagyok győződve róla, hogy ez az én beszédmodorom egy cseppet se chokirozza, különben nem akarna nőül venni.

- És mit tartanak apád meg Márk bácsi erről a házassági ajánlatról?

- A papa nem akar szint vallani - - arra szorítok csak, hogy alaposan feldicséri előttem Aubières herceg jó tulajdonságait. Márk bácsi pedig azt mondja, hogy kérdezem meg a szívemet - hanem aztán, mikor azt hitték, hogy nem hallom, mit beszélnek, mert sirva gubbaszkodtam a pamlag sarkában - -

- Sirtál? kiáltott fel a két öreg aggódó nyugtalansággal.

- Hogy az ördögbe ne sirtam volna! Csak képzeljétek magatokat egy perczig az én bőrömben - - azt hiszitek, hogy ez tréfaság - - különben nem is ezért sirtam én - - hanem másért - - no de elég az hozzá, mikor azt hitték, hogy nem hallgatok oda, kezdték felsorolni mindazokat az ismerősöket, akik husz vagy huszonöt évi korkülönbség dacára imádják egymást.

- Minket is említettek?

- Nem'a!

- No lám Pipiske, én tegnap lettem nyolczvan esztendő és a nénéd még csak hatvan.

- Igazán?! Pedig hát ti így, ahogy vagytok, ugyan jól illetek egymáshoz - - szólt Pipiske, a nagybátyja karjába kapaszkodva, amint asztalbontás után átmentek a szalonba.

- Fél kilenczre rendeltem a kocsit, szólt De Launay asszony, megyek hát öltözködni.

- A kocsit? Ebben a gyönyörű időben. Erre a pár lépésre?

Aztán, mint akinek az agyában egyszerre világosság támad, hozzátette:

- Ah, fogadni mernék, hogy ez a gondolat nem a te fejedben termett.

- Igazad van, az édes anyád...

- Parancsolt rátok, hogy jöjjetek kocsin, mert szép fogatod van, és minthogy a vendégek rendszerint mind egyszerre távoznak, hát mindenkinek lesz alkalma a lovaidat megbámulni. Ez szemet fog szúrni a herczegnek. Édes Istenem! mindig az a nagyzási hóbort.

Mialatt a két öreg átöltözködött, Pipiske egy ódon karosszékbe dőlve, szeretetteljes pillantásait körüljártatta a nagy szalonon, mely gyermekjátékainak színhelye volt. Minden egyes butordarab kedves volt a szívének, kezdve az empire izlésű sárga bársony pamlagon a maga rézsfynxeket ábrázoló kartámláival, a földig érő alacsony fali szekrényig, melyekben hajdan a játékszereit tartogatta. Szerette azokat a gyönyörű XIV. Lajos modorában készült derűs, mosolygó faragványokat, zöld berkekben dévajkódva kergetődző nymfáival és szatyrjaival, melyeknek pajkos hanczurozását az ő öreg dadája úgy definiálta, hogy »azok az uraságok és asszonyságok, akik ott a falon csiklandozzák egymást«. Szerette a sasokkal ékes, ódon faliórát, meg a kissé unalmasan egyhangu, de mégis bájos ósdi porcellánurnákat. Zsenge gyermekkorának boldog órái támadtak fel ilyenkor emlékében, úgy, hogy mikor öreg nénye indulásra készülve lehivatta, igaz szívből sóhajtott föl:

- Nénikém édes! De jól esik itt lenni nálad.

Otthonn megérkezve, futva iramodott neki a lépcsőnek és odakiáltott az öregeknek:

- Mondjátok odabenn, hogy jövök mindjárt. Legalább át kell öltözködnöm: no hiszen volna hadd el hadd, ha így toppannék be. Ma az én ócska rózsaszín rongyomban fogok parádézni.

III. FEJEZET.

Midőn Corysa a fényesen kivilágított fogadóterembe lépett, egy perczig habozott és a rövidlátók rendes szokása szerint félig lehunyt szemét végigjártatta a körben csoportosult társaságon. Egy pillanatilag azon tanakodott, vajjon kit illet meg az első köszönés. Aztán egy hallgatólag, előkelő magatartású és finom arcú öreg nőhöz közeledett és oly mély meghajlással üdvözölte, hogy ez a tüntető udvariasság magaviseletéhez képest szinte beillett tiszteletteljes meghódolásnak.

Jarville grófnő Corysának több okból tetszett. Először is azt találta, hogy a grófnő, noha fellépése igen egyszerű, és szerény, mindamellettt tetőtől talpig előkelő arisztokrata és azonfelül ép oly jó mint amilyen okos. Másodsor pedig a márkiné nagy ellenszenvvel viseltetett az öreg hölgy iránt, aki Istenben boldogult urának távoli rokona volt és fakó ruháival meg ódon, szinehagyott családi arczképre emlékeztető finom vonásaival szinte elsötétítette fényes, napsugaras fogadótermét. Elég ok arra, hogy Corysa rokonszenvezzon vele.

- Corysa, szólalt meg a márkiné éles hangon, gyere ide és köszönj Bassigny néninek.

Bassignyné, valamelyik ezredes felesége, volt az a mumus, akinek személyében Pipiske megutálta az egész tisztikart. Nagyon gazdag, hiu és henczegő asszony létére abban lelta a legnagyobb gyönyörűségét, hogy az ezredbeli katonatisztek szerény viszonyok közt élő feleségeit megalázza és bosszantsa és hogy szigorú büntetéseket és kellemetlenségeket sózson azoknak a nőtlen tiszteknek a nyakába, akik elhanyagolták az ő fogadóestélyeit.

Pipiske megfordult és majdnem arcátlansággal határos sértő közömbösséggel válaszolt:

- Rögtön, - majd ha Jarville grófnőnek köszöntem.

A márkiné dühös pillantást vetett a leányára, míg Aubières herczeg jóságos kék szemében őszinte helyeslés és szeretetteljes csodálat tükröződött.

Aubières szinte lelke mélyéből utálta tisztársának feleségét és el volt ragadtatva attól a fagyos udvariasságtól, mit Corysa iránta tanusított.

Ez a sovány asszony, akinek a könyöke - így szokta volt mondani a herczeg - olyan éles, mint a madár csőr és a kinek a hátgerince helyén szálkái vannak, aki gonoszabb a hétnapos hideglelésnél, csakkább a szarkánál és úgy pletykálkodott, mint egy házmesterné, aki a szép asszonyokat rágalmazta és a rutakat gunyolta, leküzdhetlen ellenszenvet keltett Aubières herczegben, úgy, hogy vele szemben az udvariasság legelemibb követelményeire szoritkozott.

Eleintén Bassignyné szerette volna magához édesgetni ezt az elegáns fellépésű legényembert, aki azonfelül még fényes névnek a viselője; így tehát nagyon szeretetreméltó és előzékeny volt irányában. Mert az lévén legfőbb ambíciója, hogy az ő szalonja legyen a legelőkelőbb és legkeresettebb társadalmi gócpont Pont-sur-Sarthe összes szalonjai között, első pillanatra tisztában volt azzal, miként Aubières herczeg jelenléte szalonja elvitázhatlan felsőbbbségének nélkülözhetetlen főfeltétele. Egy herczeg majdnem minden társadalmi körben bir némi jelentőséggel, hanem egy kis vidéki városban ő a kis Isten.

Mikor a herczeg Pont-sur-Sartheba helyeztetett át, eleintén azt mondogatta mindenki: »Bizonyosan a császárság idejéből datálódik az ő herczegi rangja«, és kíváncsi szemmel nézték. Hanem mikor az öreg Baumont a nemzeti almanach révén kisillabizálta, hogy az Aubières herczegek családfája a középkorban gyökeredzik, a kíváncsiság hódolattá vált. És minthogy a herczeg szerény vagyona daczára rangjához megfelelő pompával lépett föl, jó lovakat tartott, melyeket pompásan meg is ült, elegáns fogattal is birt, melyet sajátkezüleg hajtott és a vasut melletti új városrészben egymaga lakott egy csinos kis kastélyt, mely, amint hirlett, tele van a

legszebb csecsebecsékkal, mi sem természetesebb, mint hogy ő volt a Pont-sur-Sarthei társaság összes anyáinak, özvegyeinek és félvilági hölgyeinek sűrűn ostromolt célzóablaja.

Hanem noha Bassigny ur és felesége elhalmozták őt előzékenységük ezer jelével, udvariasan ugyan, de hidegséggel viszonzta szinte tolakodó szeretetreméltóságukat. A márkinének jutott viszont az a szerencse, hogy a herceget bemutathatta vendégeinek.

Aubières herceg ugyanis De Brayné sógorának legbizalmasabb embere volt és ez egyszer Márk teljes lelki nyugalommal mutatta be előkelő barátját a márkinének, mert nem kellett attól tartania, hogy sógornője azzal a szokott megvető lenézéssel fogadja, melyet kevésbé magasrangu barátai iránt tanusított.

De míg az egész város legszebb asszonyai, beleértve De Brayné is, akinek szépsége hanyatló félben volt ugyan, de aki még élte őszelőjén is elég csinos asszonynak vált be, egytől-egyig udvaroltak a hercegnek, Aubières ur az első pillanattól fogva azon a sudár, félszeg gyermekleányon felejtette a szemét, ki félig még suhancz, félig ábrándos hajadon létére elfogulatlanul és bizalmasan érintkezett a nálánál sokkal idősebb herceggel, figyelemre se méltatva azokat a sikkos ifjúkat, kik anyja fogadótermeinek díszül szolgálta. Aubières herceg részben megsejtette azt a némán türt sok keserűséget, mely a gyermekleányka ifju életét elhomályosította; amit pedig meg nem sejtett, azt megtudta Márk bácsi révén és negyvenhárom éves vén legény létére öntudatlanul megszerette ezt a tizenötöstendős gyermeket, aki piczi kis egérfogait mutogatva, oly édesen nevetett az arczába.

Midőn Aubières ur észrevette, hogy mi történik még mindig fiatal szívében, első gondolata az volt:

»Mebolondultam«.

Aztán később annyit álmodozott erről a házasságról, mely neki eleintén lehetetlennek tetszett, míg lassan-lassan odajutott, hogy azt mondja magának: »Miért ne?«

Ma este aggódó félelemtől elszorult szívvel kereste Pipiske tekintetét, hogy kiolvassa belőle vajjon szivecskéjében minő hatást keltett az ő házassági ajánlata, mely e perczen felette nevelésének és merészenk tünt fel előtte.

Hanem Pipiske következetesen került a tekintetét. Miután anyja parancsára Bassignynének köszönt, beszélgetésbe ereszkedett egy szükmellű, szikár fiatal emberrel, akinek hegyes durva álla és hátrakonyuló homloka visszataszító arckifejezést kölcsönzött. Ez volt Bartfleur márki, a környék legrégebb nemesi családjának ivadéka, Pont-sur-Sarthe aranyifjuságának hangadó fenegyereke. Ámbár ez a beszélgetés Corysa szórakozott és unott arczárói itélve, vajmi érdektelen és unalmas lehetett, Aubières ur, akit bántott az, hogy a fiatal leány más valakivel foglalkozik, növekvő ellenszenvvel figyelte meg a szegény ártatlan korcszülöttet, akit semmikép se lehetett felelőssé tenni az őt ért kitüntetésért.

Egyszerre csak De Lussy Genoveva, Corysa unokahuga, egy sugár termetű, feltűnően szép leány hangosan szólalt meg:

- Pipiske, miért nem voltál ma előadáson?

- Micsoda? kérdé De Bray márkiné megütközve, micsoda, Corysa nem volt előadáson?

Corysa biborra gyult arczczal hagyta a faképnél a kis Bartfleur urfit és az anyjához fordult.

- Nem mentem előadásra, szólalt meg látszólagos nyugalommal, lenn sétálgattam a kertben.

Aztán könyörgő pillantást vetve mostohaapjára, halkan tette hozzá:

- Olyan szép idő volt odakünn!

- És hol volt maga egész idő alatt?

A márkiné ugyanis Corysát öt éves koráig mindig magázta és a kis leányka szintén magázta őt. Ezt ő így rendelte el, mert szerinte a szülő és gyermek közti tegezés a forradalom idejéről datálódik. A tegezés nagyon is pórias, illetlen dolog és kiegyenlít minden rangkülönbséget... Aztán valamelyik szép napon, midőn párisi utjáról hazatért, egyszerre csak kijelentette, hogy a kölcsönös tegezés mégis csak sokkal bizalmasabb és gyengédebb, hogy egyedül a te szócska a szeretet és ragaszkodás jele és hogy jelenleg a Faubourg Szt. Germain valamennyi nagyvilági hölgyei tegeződnek a gyermekeikkel. És De Brayné egyszerre csak azt kívánta, hogy Corysa is tegezze őt. A szegény kicsike, aki édes örömet használt volna az anyjával szemben olyan megszólítást, mely még a magázásnál is szertartásosabb és fagyosabb, nagynehezen tudott csak hozzászokni a bizalmas tegezéshez, melytől ajkai és szive egyaránt idegenkedtek. De Brayné maga is gyakran megfélekezett ez ujitásról. Mihelyt valami szóváltás haragra lobbantotta, rögtön magázta a leányát mint régebben és a kicsike ilyenkor a megszokott kerékvágásba visszazökkenve - ezek voltak a saját szavai - ezer örömmel fogadta el a régi tradíciót.

Most is így válaszolt hát:

- Már megmondtam, édes anyám, lenn voltam a kertben.

- Loptad a napot?

- Nem'a, megnéztem a virágokat.

- Mondom, ez annyi, mint lopni a napot.

És fontoskodó nagyképűséggel, mint aki szigorú felügyeletet gyakorol leánya tanulmányaira és lelkiismeretesen ügyel arra, hogy a kicsike mindig kipótolja a mulasztott órákat, Genovéához fordult:

- Miről volt ma szó az előadáson, Genovéva?

- Az előadáson? hebegte a fiatal leány akadozva és egy perczig gondolkozott, szó volt ma a phanerogamák... a phanerogamák nemi...

És a jelenlevők meglepett hallgatása közepett befejezte a mondatát:

- A phanerogamák nemi szaporodásáról.

Márk bácsi vállat vont és halkán mormogta:

- Pipiske jól teszi, hogy a kertben egyedül tanulmányozza a virágokat... az legalább nem jár olyan kényes magyarázatokkal. Hanem a márkiné, akinek sohase volt még szerencséje se a phanerogamákhoz, se másféle növényekhez és aki egy szót se értett az egészből, oktató komoly hangon szólalt meg újra, a tegezésre áttérve:

- Hallottad, Corysa?

A kicsike nem válaszolt és Genovéva hozzáfordulva, élénk hangon folytatta:

- Kedden Brittanikusról tartanak előadást.

- Már oda elmegyek! kiáltott fel Pipiske, nagyon szeretem Racine-t.

A kis Barfleur gróf tudva azt, hogy művelt világfinak mindenhez hozzá kell szólni, akármiről folyik is a beszéd, udvarias közömbösséggel kérde:

- És miért szereti nagysád Racinet oly nagyon?

- Magam sem tudom, felelt Pipiske ép oly közömbösen.

Aztán rövid gondolkodás után hirtelen kijelentette:

- Talán azért, mert Corneillet akarták velem megszerettetni.

De Bray Márk e megokolásra elnevette magát, mire a sógornője dühösen förmedt rá:

- Igazán, magának úgy látszik, kedve telik abban, hogy ezt a gyereket még nevetségesebbé és kiállhatatlanabbá tegye, mint amilyen már most?

- Nekem? hebegte Márk megütközve.

- Igenis, magának, mert maga Corysa minden balgaságán kaczag és úgy tesz, mintha minden badarság, amit az ajkán kiszalajt, megannyi mulattató szellemesség volna.

Aztán folytatni akarta a dorgáló leczkértetést és rikácsoló hangja mind élesebbre fokozódott a terem kinos csendjében. Hanem Pipiskét ez a coram publico való lehordás annyira kihozta a béketüresből, hogy biborban égő orczákkal és felindulástól reszkető orrczimpákkal azt az indítványt koczkáztatta:

- Nem folytatná inkább az előbbi beszélgetést, ahelyett, hogy velem foglalkoznék?

A szalon kertre nyíló szárnyas ajtaja nyitva állott. És Pipiske be se várva bölcs indítványának hatását, kiosont a terrasra, hol az ő legkedvesebb pajtása, Gribouille, egy hatalmas, zömök, angol szelindek türelmetlenül csaholva várta fiatal urnójét.

Világos nyári éj volt, ámbar a hold ki nem süttött. Ama bódító illatárral és nedves párákkal terhes éjszakák egyike volt, melyekért Pipiske rajongott. Gribouille kíséretében messze elbarangolt a kert legszélső fasoraiba. A betonikák részegítő illata vonzotta. És midőn a hosszú fehér virágágyhoz ért, mely a sötét pázsit közepett halovány ezüstcsokorként fehérlett, finom orrczimpái kitágultak és mohó szomjusággal hajolt a virágkelyhek fölé. Valami ellenállhatatlan vágy fogta el őt; szeretett volna ráborulni a szíromcsokorra, megfürödni ebben az illatos virágtengerben, hogy jobban magába szivhassa balzsamos lehelletének hullámain. Hanem aztán eszébe jutott:

- Nem, az fájna a szegény virágoknak.

Mert Pipiske szentül hitte, hogy a virágok szenvednek és mindig csak nagyon gyöngéden, megható óvatossággal nyult hozzájuk.

A fasorban felhangzó léptek hallatára Gribouille felneszelt és hangos morgást hallatott. Pipiske sejtette, hogy Aubières herczeg az, aki a fák árnyékos homályában közelít. A herczeg megpillantotta Pipiske alakjának elmosódó világos körvonalait, melyek fehér foltként váltak ki a sötét háttérből és suttogva kérdé:

- Ön az, Corysa kisasszony?

- Igen, uram.

A herczeg habozva folytatta:

- Megengedi, hogy egy perczig alkalmatlankodjam önnek?

- Oh, kérem - - -

- Értesült ön arról, Corysa kisasszony - - - megmondták-e önnek, hogy, hogy - én - - -

Pipiske megsajnálta a herczeg zavarodott elfogultságát:

- Igen, tudom, hogy megkérte a kezemet.

- És ön? - - - kérdé a herczeg felindulástól elfojtott hangon.

- Én? Képzelteri, hogy ezt nem vártam... hát bizony - meglepett a dolog egy kicsit - sőt egy kicsit nagyon... hogy az igazat bevalljam...

- Miért? Nem vette ön észre, nem sejtette ön azt, hogy én már régóta szeretem?

Pipiske erre egész őszintén azt mondta:

- Nem biz én, sejtelmem se volt róla.

- Pedig mégis úgy van... szeretem, amióta ismerem...

- No, ez igazán csuda! Mert mikor legelőször látott, nem tehettem önre valami kellemes benyomást, az bizonyos... sőt ellenkezőleg.

- Mikor legelőször láttam?

- Igen, ön nálunk volt ebéden és ép mellettem ült; jaj, uram Istenem, milyen tökkel ütött, ostoba kis libának nézhetett ön akkor... az igaz, hogy ön is alaposan fölhevítette a gyomromat azokkal az unalmas hajtóvadászatokkal, lóversenyekkel, meg mindazokkal a bódítóan unalmas léhaságokkal, amikkel az ebéd folyamán traktált.

- De - de, kérem alássan, hebegte a szegény herczeg megszeppenve, én - én nem tudtam, miről beszélgessek önnel, és - - és - -

- Oh, egész nyugodt lehet, még én köszönettel tartozom önnek azért, hogy legalább nem beszélt a katonai szolgálatról... hisz azzal is mulattathatott volna... no még csak az hiányzott.

- Hogy csúfol... hogy gúnyolódik!... Ön engem nagyon nevetséges - - - unalmas embernek tart.

Pipiske élénken tiltakozott:

- Oh nem... dehogy! Korántsem! Eszemágában sincs! Én nagyon szeretem és mindig örülök, ha látom.

- Igazán! kiáltott fel a herczeg boldogan... akkor tehát...

- Már úgy értve... ha hébekorba látom... de ha önt mindig - mindig... egész nap látnám... akkor...

- Tehát nem akar hozzám jönni feleségül?

Pipiskének nagy kedve kerekedett erre a kérdésre határozott és nyílt nimmal válaszolni. Akkor legalább egyszer s mindenkorra megszabadulna ettől a gondtól és a dolog véglegesen el volna intézve. Hanem annyi gyötrellem és szivetrázó fájdalom reszketett a herczeg elfojtott hangjában és a föléje hajló magas alak olyan beszédes esdekléssel nézett a szemébe, hogy inába szállott a bátorsága és nem volt mersze annyira megszomorítani ezt a jó barátot, aki oly szemmelláthatóan ragaszkodik hozzája forró szeretettel. Csak annyit mondott hát szelid csicsergő madárhangján:

- Nem, azt se mondom éppen... az ön szeretetteljes ragaszkodása nagyon hizeleg nekem... igazán hálás vagyok önnek érte... hanem én még olyan hóbortos kis szeleburdi vagyok... még sohase foglalkoztam komoly gondolatokkal... hagyjon nekem kérem egy kis meggondolási időt... Igen? Megteszi? Ne kívánja, hogy rögtön igent vagy nemet mondjak... mert különben nemet mondok...

- Türelmesen fogom várni az ön válaszát, hanem engedje meg legalább, hogy ügyemnek szószólója legyek...

És észrevéve azt, hogy Corysa a ház irányába veszi útját, gyengéden karjába füzte a fiatal leány puha kacsóját és így arra kényszerítette, hogy ismét visszaforduljon.

- Az édes anyja megengedte, hogy önnel beszéljek.
- No, gondoltam azt mindjárt; szólt Pipiske határozott meggyőződéssel.

Magában még azt is gondolta:

- Ő soha egy perczig nem hagy engem békében.

D'Aubières herczeg komoly csengésű hangján, melyben igaz érzelem meghatottsága rezgett, folytatta:

- Én öreg embernek látszom, hanem ifju szivet ajánlok föl önnek, olyan szivet, mely még soha másé nem volt...

- Az ám - kiáltott föl Corysa tamáskodva... csak nem akarja elhíttetni velem, hogy ilyen kort ért anélkül, hogy valakibe szerelmes ne lett volna... Legyünk őszinték.

A herczeg komolyan felelt:

- Amit én értek szerelem alatt, azt még eddig sohase éreztem.

- És mit ért ön szerelem alatt?

- Azt értem alatta, hogy az ember egy másik lénynek szenteli egész szivét és egész életét...

- Hát nem ezt értik mindig szerelem alatt?

- Nem mindig... azaz... attól függ, hebegte D'Aubières zavarodottan.

- Tudja mit, kérem, jelentette ki erre Corysa egész kereken, mi türés-tagadás? Hadd mondjam meg önnek mindjárt egész nyíltan, hogy én önnek nem hiszek ebből egy árva szót sem... Nem én...

- Ön nem hisz a szavamnak? És miért nem, ha szabad kérdezni?

- Azért... mert... lássa kérem egy kicsit kényes dolog és nehéz azt elmesélni... hanem azért megmondom... Ugyanis úgy van, hogy a tavasszal egyszer Márk bácsival kilovagoltam a crisvillei erdőbe... és messziről megláttam önt egy hölgygyel... Mindjárt ráismertem, hogy ön az, mert Pont-sur-Sartheben senkinek sincs olyan magas termete. Önök gyalog mentek; utánuk pedig egy kétlovas kocsi koczogott; amolyan kis furcsa jármű, aminők a palotatéren állnak... a hölgy pedig... azok közül a hölgyek közül való volt, akiről senki se beszél, kivéve a mama és Bassignyné. Ezek is csak úgy emlegetik mindig, hogy »azok a némberek«; ha pedig, ne adj Isten, az utcán, meg a czirkuszban hébe-korba közelünkbe kerülnek, olyan ijedten huzódoznak félre és olyan széles ivben kerülnek ki őket, mintha attól félnének, hogy megégetik magukat - - - Bocsánatot kérek, hogy így nyilatkozom valakiről, akit ön szeret.

- Én? tiltakozott a herczeg, félig nevetve, félig bosszankodva.

- Vagy mondjuk, akit ön szeretett, folytatta Pipiske könnyörtelenül a legártatlanabb nyugalommal. Erre én meglököm a bácsit és azt mondom: »Nini, bácsi, ott van D'Aubières ur, azzal a hölgygyel, akiről nem szabad beszélni... Igaz, a legjavát elfelejtettem megmondani. De Lussy Pál, Genovéa fivére - tetszik tudni, az, aki most jogász,- egy időben nagyon sok bolondságot követett el ugyancsak ennek a hölgynek a kedvéért; még pedig ép akkor, mikor jegyben járt. Ginbray Georgette, az ön tábornokának a leánya, sétaközben megmutatta Genovéának ezt a hölgyet és azt mondta: »Látod, ez az a leány, akinek kedvéért a te fivéred olyan sok bolondot tett.«... Másnap aztán Genovéa nekem is megmutatta azt a hölgyet és mikor reggelinél ültünk, megkérdeztem a papától, hogy ki az a hölgy... Brrr!... Volt akkor hadd el hadd... No hiszen! Az anyám dühösen felpattant és harciasan lobogtatva az asztalkendőt, »szemtelen, arcátlan teremtésnek« nevezett... Én meg olyan zöld kis liba voltam, hogy nem is tudtam mit vétettem... Reggeli után a papa aztán bevezetett a dohányzóba és

szépen megmagyarázta, hogy ilyen dolgokról sohase szabad beszélnem, legkevésbé a mama jelenlétében; meg hogy félvilági hölgyek ránk nézve egyáltalán nem léteznek, hanem egész külön társadalmi osztályba tartoznak... Este aztán, mikor lefeküdtem, újra kitört a vihar! - - - Enyje a mindenfáját, ez volt a legalaposabb kukli-prédikáció, amelyre egész életemen át emlékszem!... Hanem én önt talán untatom ezekkel a dolgokkal...

- Korántsem, hanem szeretném önnek megmagyarázni...

- Kérem várjon sorra, előbb én végzek... azt mondom hát Márk bácsinak... »Nini, ott megy d'Aubières ur azzal a hölgygyel, a kiről nem szabad beszélni... ő meg erre azt feleli: »Te nem tudod, mit beszélsz! Rövidlátó vagy, mint egy vakond és ilyen távolságból meg sem ismered az embereket.« - »Jó, mondom, vágtsunk hát közelebb«, de ő nem akart ám, hanem illa berek, nádak erek... befordul a legelső mellékösvénybe, hogy ne is láthassam többé a főutat... Ennyi volt akkor az egész...

- Hadd magyarázzam meg...

- Kérem, még mindig nem végeztem. Egy hónappal később ugyancsak arra lovagolok az öreg Jánossal, egyszerre csak újra észreveszem önt ugyanazzal a hölgygyel, majdnem ugyanazon a helyen. - »Ahá, mondom magamban, no de most közelebről nézem meg őket, mert hát én nem vagyok olyan félős, mint az anyám meg Bassignyné; én nem tartok attól, hogy megégetem magamat. Nekivágtatok hát... Most meg a János kezdi:

»Corysa kisasszony, méltóságos kisasszonykám, nagyon sáros itt már az ut, a lovak beleakadnak a pocsolyába... a mondó vagyok, hogy fordulnánk vissza«... Képzelteri, hogy én nem hallgattam rá, hanem ebben a pillanatban önök ép az orrom előtt beszállnak a rozoga kocsiba és a crisvillei ut irányában hajtatnak el. Én persze erre azt mondom: »János, én tudni akarom, hogy ezek hova mennek«, a mire János feleli: De kérem, méltóságos kisasszonykám, az nem illik!

- És aztán?

- Aztán az ut egy kanyarulatánál szem elöl tévesztettem a kocsit, hanem később mégis újra ráakadtam a crisvillei korcsmában; a komfortáblis ló az ajtó előtt csámcsogva rágcsálta az abrakot; ön meg az első emelet ablakában állott azzal a félvilági hölgygyel... No, - gondoltam akkor magamban.

- Mit gondolt? Hadd halljam...

- Ha d'Aubières ur az erdő mélyén, meg utszéli korcsmákban bujkál egy nővel, a kivel nyíltan nem mutatkozhatik, akkor a napnál is világosabb, hogy minden áron együtt akar vele lenni; ha pedig olyan nagyon óhajt vele együtt lenni, hát bizonyára szereti is, ép olyan tiszta szívből, mint ahogy De Lussy Pál szerette őt, talán még jobban... mert ha d'Aubières ur mint ezredes, mint komoly, éltes uri ember megkoczkáztatja...

Az ezredes összerendezte.

- No igen, Palihoz képest, a ki még csak huszonhét éves, ön éltes ember, nemde? Ha tehát ön olyasmit követ el, amit a világ már akkor is bolondságnak nevezett, mikor arról a szeleburdi fiúról volt szó, nem képzelhetek mást, mint...

- Hogy ez az ember bizonyosan szörnyűmód unatkozik Pont sur Sartheben és ott keresi a nélkülözhetetlen szórakozást, ahol találja... Nem magyarázhatok meg önnek olyan dolgokat, melyeknek megértésére abszolút nincs szüksége; hanem annyit mondhatok önnek nyugodt lelkiismerettel, hogy bármit látott és hallott is az én ugynevezett legénykorbeli dőreségeimről, nem vagyok méltatlan arra, hogy önt szeressem és nőül vegyem... Mert ama perczig, midőn önrel megismerkedtem, soha, de soha nem gondoltam arra, hogy felajánljam egy nőnek a

nevemet és a szívemet... és noha életes ember vagyok, nagyon tiszta és ifju szerelmet nyujthatok önnek.

És magához szoritva a gömbölyü kis kart, mely az ő karjában nyugodott, halkan suttogeta:

- Adjon egy kis reményt... egy kicsit csak... kérem, könyörgöm...

- Én csak azért nem felelek önnek rögtön igennel, válaszolt Corysa gyermeteg őszinteséggel, mert csak olyan férfihez akarok nőül menni, akit jobban szeretek, vagy akiről legalább érzem és tudom, hogy jobban fogom őt szeretni, mint a többi mind - Én irtózom a társaságtól, gyűlölöm az udvarias hajlongásokat, meg a színlelt barátságot... mindeddig nem szerettem senki mást amugy igazában, mint De Launay bácsit meg Matild néni, a papát, Márk bácsit, az öreg Jánost, az én dadámat, Gribouillet és a virágaimat... Szeretni akarom hát a férjemet, ha nem is azzal a nagy, sokat emlegetett szerelemmel, a melyet nem ismerek, hanem nagyon hiven, nagyon forrón, tiszta szivből.

D'Aubières ur megállt és a fiatal leány mindkét kezét megragadva, forró csókot nyomott a finom fehér ujjakra.

- Mondhatlanul boldogtalan volnék, ha birásáról le kellene mondanom.

Aztán gyengéden magához ölelte őt és Pipiske nem ellenkezett, mert a herceg reszkető hangja, szivből fakadó, tuláradó, igaz szeretete, mely minden kételyt elnémitott, mélyen meghatotta piczi szivecskéjét.

- Pipiske, - suttogeta d'Aubières, - édes Pipiském...

A fiatal leányka merengve hajtotta le fejcskéjét az erős férfi keblére és azon tünődött, vajjon meg tudná-e valamikor szeretni ezt az embert, a kinek olyan jó szive van és a ki őt oly igazán szereti.

Hanem a bizalmasan hozzá simuló üde, ifju test mámorító érintése annyira megrészegette a szerelmes férfit, hogy a virágok bódító illatárjától és az éj balzsamos levegőjétől elkábitva, elvesztette az önuralmát. Szenvedélyes mozdulattal magához szoritva a szép gyermeket, önfedte, forró csókokkal borította haját és homlokát.

A kicsike heves mozdulattal, szinte undorodva, bontakozott ki öleléséből. És maga a herceg hirtelen felocsudva pillanatnyi elkábulásából, kétségbeesetten bánta meg e vigyázatlan ballépést és halkan, zavarodottan könyörgött:

- Bocsásson meg... nagyon szeretem...

Corysa ezalatt szintén magához tért az iménti ijedtségéből, melynek okát ártatlanságában meg se tudta magának magyarázni és egyszerüen csak ennyit mondott:

- Én is bocsánatot kérek... hanem, lássa kérem, én nem szivelhetem, ha engem megcsókolnak.

IV. FEJEZET.

- Láttad-e már Pipiskét ma reggel? kérde De Bray márki a feleségétől, midőn ez másnap reggel betoppant a könyvtárszobába, hol a márki öcscsével beszélgetett.

- Nem - hát te?

- Én ma reggel kilenczkor találkoztam vele a benediktni úton, - szólt Márk, - lóhalálában szaladt az öreg János kíséretében.

A márkiné máris haragra lobbanva felkiáltott:

- Micsoda? Elment?... Az én engedélyem nélkül?

- Valószínűleg misére ment, csititgatta De Bray ur a feleségét békéltető hangon.

- Persze! Misére! Soha se megy ő misére, kivéve vasárnap...

Márk, a ki az ablaknál állt, hangosan jelentette:

- Jön már, lenn van az udvaron Lucyvel.

Lucy, férjezett Givry báróné, De Bray úr unokanővére volt. Egy perczzel később mindaketen beléptek a könyvtárszobába. Pipiske közömbös arcot vágott, ámbár fitos orrocskája megszimatotha a közelgő vihart.

A márkiné nem is viszonzta a fiatal asszony köszöntését, hanem fenyegető, éles és rikácsoló fejhangon, mely Corysa egész valóját úgy átjárta, hogy pillái önkénytelenül lecsukódtak, rögtön vallatóra fogta:

- Honnan jössz?

- Szt-Marcienből, felelt a kicsike.

- Micsoda? Te, a ki soha se jársz misére?

- Nem is misére mentem én.

- Hát minek?

- Châtel abbénál voltam látogatóban.

- Minek?

- Valami mondanivalóm volt...

- Ah, szólt De Brayné aggódva, és mit válaszolt ő neked?

- Mielőtt megmondanám, hogy ő mit felelt, tán azt kellene előrebocsátani, hogy én mit kérdeztem tőle.

Aztán nevetve tette hozzá:

- Az pedig nagyon soká tartana...

A márki Givrynéhez fordult:

- Tehát Châtel abbé gyóntató székében találkoztatok?

- Nem, felelt a fiatal asszony kissé elfogultan, Châtel abbé már nem az én gyóntatom.

- Micsoda? szólt a márki meglepetten, lehetetlen! Te, a ki még az ujjadat se mozgattad meg, hogy előbb meg ne kérdeztél volna tőle, melyik irányban mozgasd... te, a ki folyton-folyvást emlegetted őt... magunk közt legyen mondva, a kelleténél is többet! De hát mi az Isten szent nevében történt teveled?

De Givry Lucy, egy huszonnyolcz éves, szikár, csontos, barna fiatal asszony, kit a mostoha természet semmi női bájjal nem áldott meg, az egész városban híres volt szigorú, szinte tülzásig vitt igazhívő vallásosságáról. Másokkal szemben különben türelmes volt, amennyiben soha sem törődött azzal, hogy mit tesznek és mit nem tesznek azok az emberek, a kiknek életmódja és gondolkodásmenete eltért az övétől. Pihenést nem ismerő mozgékonyosságával vezérszerepet játszott mindenütt, a hol jótékony cselekedetről volt szó és a mellett rajongott a társaságért is, mely az ő szeretetét rút hálátlansággal viszonzta. Pedig Lucy korántsem volt műveletlen, ostoba vagy kellemetlen modoru asszony, hanem egyik-másik kissé nevetséges színezetű gyengéje és azonfelül a női báj és a fiatalosság varázsának teljes hiánya elidegenítették tőle az embereket. A nőket feszélyezte az ő merev és szigorú, de igazi női erényessége, a férfiak meg nem bocsáthatták neki a női báj abszolút hiányát, úgy hogy Lucyt csak a legszűkebb családi kör tudta méltányolni, hol naiv jósága és szép lelki tulajdonai miatt mindenki szerette.

- Ismételd csak még egyszer azt, a mit az imént Péternek mondtál, szólt Márk bácsi szinlelt megütkezésel.

A fiatal asszony engedelmesen ismételte:

- Châtel abbé már nem az én gyóntatóm!

- Haragban vagytok?

- Nem vagyunk haragban, hanem ő nem akar többé gyóntatni.

- Mióta? kérdé Pipiske meglepetten.

- Amióta azt a nagy bált rendeztem, tudod, a lóverseny alkalmával.

- Mi köze neki ahhoz a bálhoz, szólt Márk, csak lesz annyi esze, hogy bele nem avatkozik ilyen dolgokba is.

- Oh dehogya, esze ágában sincs, szólt Lucy élénken az abbé védelmére kelve, szegény jó abbé, én vagyok az oka mindennek... én voltam nála a bál előtti napon és engedelmet kértem tőle a bál rendezésére.

- Nos?

- Nos, erre ő azt válaszolta: »Édes gyermekem, semmi közöm ezekhez a dolgokhoz...«

- No lám, hisz az abbé mégis nagyon okos ember.

- Én nem tágitottam, de ő hallani se akart erről a dolgról, hanem azt mondta: »Kedves gyermekem, ne jöjjön én hozzám, Isten szolgájához, engedelmet kérni arra, hogy olyan mulatságot rendezzen a házában, melyet az egyház nem helyesel; mert én csak nem biztathatom olyasmire, a mit az egyház ellenez...« - »Hanem a férjem akarja, hogy rendezzem ezt a mulatságot.« - »Jól van, édes gyermekem, rendezze azt a bált, és bál után jöjjön el majd szépen hozzám és gyónja meg a bűnét, én meg aztán feloldom alóla...« - »De én nem akarom azt a bált az ön beleegyezése nélkül rendezni.« - »No de kedves gyermekem, ön igazán nevetséges és kényes helyzetbe hoz engem.«

- Igaza volt szegénynek, - szólt Márk kaczagva.

- Az abbé egy csökönyös vén medve! jelentette ki a márkiné, a ki a papok közül csupán a jezsuitákkal rokonszenvezett.

Corysa, a ki igaz szívvvel ragaszkodott az öreg abbéhez, nagyon megharagudott ezért és tüzesen felfortyant:

- Csökönyös? Az abbé ur? Nem biz a... Már engedd meg, az csak nem az ő hivatása, hogy Pont sur Sarthe lakosságát muzsikaszó melletti ugrálásra biztassa.

Aztán Givrynéhez fordulva, folytatta:

- Te Lucy, egyet nem értek én az egészben... hisz te folyton bálozol, egyebet sem csinálsz; azt hittem, hogy neked az abbé ur ezt megengedte.

- Hisz meg is engedte.

- Akkor meg hát mire való volt most ez a teketória?

- Ugyanazt mondtam én is Châtel abbénak: »Hisz ön eddig megengedte a bálozást«. - »Kedves gyermekem, felelt erre az abbé, az nincs semmi összefüggésben ezzel; a bál olyan hely, hol az ember a bünre csábító kísértésnek jobban ki van téve, mint másutt...«

- Igazán! szólt Pipiske álmélkodva.

- Ha ön tehát maga rendezi a bált, ön ezzel másoknak nyújt rá alkalmat, hogy könnyebben essenek bünbe és e tetteért ön bizonyos értelemben erkölcsi felelősséget vállal. Holott én önnek, a mi az ön saját személyét illeti, bizvást megengedhetem, hogy bálba menjen, mert határozottan tudom, hogy ön sem maga nem fog vétkezni, sem másokat nem fog bünre csábítani... Te komikusnak találd ezt, fordult Márkhoz, a ki szinte görcsöket kapott a nevetéstől. Én bizony nem találtam ebben semmi nevetni valót, hanem alaposan megijedtem. Képzéjétek, az összes meghívók szét voltak már küldve; két nappal a bál előtt álltunk; én meg kénytelen voltam hazajövet kijelenteni az anyámnak és a férjemnek, hogy nem adhatjuk holnap a bált, mert Châtel abbé megtagadta az engedélyt.

- No hiszen, képzem, micsoda savanyu arcokat vágta, szólt Corysa nevetve.

- Arról fogalmad sincs. Az anyám azt mondta, hogy bolondság volt tőlem ilyesmit kérdezni az abbétól... Hubert meg dühösködött, bosszusan rám förmedt, hogy »Jól van, legyen hát, nem fogunk bált rendezni... hanem minthogy most már nem vagyunk gyászban, én pedig nem akarom és nem engedem, hogy mi másoknak a meghívását elfogadjuk anélkül, hogy ezért revanchet adnánk... határozottan kijelentem, hogy nem megyünk többé sehova... értsd meg jól... abszolute sehova... én nem bánom, mert amugy is gyűlölöm a társaságot, hanem te... te meg fogod bánni...« Kétségbe voltam esve. Hanem a jó Isten megkönyörült rajtam és azt a genialis gondolatot sugalmazta, hogy menjek el páter Ragonhoz.

- Ah, - szólt Corysa fitymáló orrfintorgatással.

- És páter Ragon nagyon szeretetreméltó volt irántam; mikor Châtel abbé tilalmát elpanaszoltam neki, azt mondta...

- Szép tilalom, - dörmögte Corysa foghegyről.

- Szóval, mikor megmagyaráztam neki látogatásom célját, ő azt felelte: Mit is mond az evangelium, gyermekem? Hogy a feleség tartozik a férjének engedelmeskedni... A férje azt kívánja, hogy bált rendezzen... rendezzen tehát bált... bizonyosan az Uristen is így akarja.

Corysa leplezetlen méltatlankodással kiáltott fel:

- Furcsa gondolat az töletek, az Uristent ilyen léhaságokba belekeverni... Most kérdem én, nem nevetséges dolog-e, az ilyen apró-cseprő dolgokat is az Uristen nyakába sózni?

- El voltam ragadtatva, folytatta De Givry Lucy, rögtön Châtel abbéhoz futottam és elmeséltem neki, hogy meggyóntam pater Ragonnak... és hogy ő megengedte a bál rendezését... Erre Châtel abbé azt kérdezte: Meg van ön tehát elégedve páter Ragonnal? - Én persze nem mertem páter Ragont tulságosan feldicsérni, nehogy Châtel abbé esetleg megsértődjék; csak azt mondtam, hogy »igen«, mert hát hazudni még sem akartam. - »No hát akkor, édes gyermekem, szólt Châtel abbé rábeszélő hangon, gyónjon meg neki jövőben is... igen... igen... nekem nagy szívességet tesz azzal... mert sohase volt még hívóm, a kinek a gyónásától annyira megbődültem volna, mint az önétől, gyermekem... szóról szóra azt mondta: »megbődültem«. Hinné ezt az ember?

- Szegény jó abbé! Azt bizonyosan tőlem tanulta. Olyan derék, aranyos szívü, bohókás öreg ur!

- Te Lucy, tanácslom, hogy ne add tovább ezt a kis történetet, szólalt meg Márk, kaczagás-kisajtolta könnyeit felszárítva.

- Miért? kérdé a fiatal asszony a legártatlanabb naivitással.

- Mert nevetségessé teszed magadat... meg az abbé urat is, tette gyorsan hozzá, tudva azt, hogy a fiatal asszony abbéli félelmében, hogy fecsegésével szeretett agg gyóntatójának netán árthatna, sokkal jobban fogja féken tartani könnyen eljáró nyelvét, mintha csupán személyének érdeke forog szóban.

- Châtel abbé a nép gyermeke, szólalt meg a márkiné, ő nem ért meg bennünket; hiján van minden finom tapintatnak; nincs érzéke a nagyvilági dolgok iránt, ép azért választotta őt Corysa gyóntatójának...

- Châtel abbé nem is az én gyóntatom; azaz jobban mondva, már nem az.

- És mióta, ha szabad kérdezniem?

- Két-három év óta... a mióta nem állok felügyelet alatt, hanem egyedül járok templomba az öreg János kíséretében... tehát körülbelül az első úrvacsorám óta.

- Ah! kiáltott föl a márkiné, kissé meghökkenve azon, hogy oly járatlan a lánya viselt dolgaiban, hisz mindig nála bujkálsz, mit keresel hát ott, ha ő nem a te gyóntatod többé...?

- Ő az én bizalmas meghittem, a kit nagyon szeretek; őszinte, megbízható, derék embernek tartom és elmondom neki az én apró-cseprő dolgaimat...

- Tehát kihez mégysz most gyónni? kérdé a márkiné ingerülten.

- Senkihez...

Aztán, látva anyjának haragos arczkifejezését, hozzátette:

- Vagy pedig mindenkire, ahogy tetszik. Majd az egyikhez megyek, majd a másikhoz. Szt-Marcienbe, a nagy székesegyházba, az új kápolnába, Notre Dame du Lys-ba; szóval, sorra járom az összes plébániákat és minthogy minden plébániára átlag három pap esik, nagy a választékom; körülbelül hatszor egy esztendőben megyek gyónni, hát sokáig vihetem így és ha majd végiggyóntam az összes papoknak, előlről kezdem újra.

- Ez a gyerek megbolondult, totaliter megbolondult, - sóhajtott föl a márkiné panaszos hangon. - Így tévelyeg jobbra-balra, a helyett, hogy rábizná magát egy okos lelki tanácsadó vezetésére.

- Lelki tanácsadó! Ép ez az, amit én nem akarok, jelentette ki Pipiske határozottan; én azt teszem, amit kötelességemnek tartok; a vallás azt parancsolja, hogy gyónni kell, hanem az nem áll sehol, hogy lelki életünkbe beleavassunk egy idegent, gondolataink és érzéseink

meghittjévé tegyük valakit, a ki bennünket különben is ismer és a kivel a templomon kívül is érintkezünk. Attól irtózom... világi és isteni ügyek tarkán össze-visszaságban akár az olasz saláta... köszönöm, én azt nevetségesnek és visszataszítónak találom!

- Ez oktalanság, szólt a márkiné, ha így fognók fel a dolgot, akkor egy és ugyanazzal az orvossal se volna szabad magunkat gyógykezeltetni, és a rendelő szobán kívül irtózva kerülnénk a vele való találkozást.

- Az egész más.

- Nem a, szakasztott ugyanaz; az egyik előtt leleplezzük a lelkünket, a másik előtt a testünket, - és ez még százszor kellemetlenebb.

- Gondolod? No hát én meg azt mondom, hogy a mi engem illet, ha már okvetlenül le kellene lepleznem más ember előtt az egyiket vagy a másikat, hát inkább a testemet mutatom meg, mint a lelkemet.

- Hallgass! kiáltott föl a márkiné, felegyenesedve, fenyegetően kinyújtott karral hadonázva a levegőben, mint ahogy azt a színpadon látta volt kedvencz tragédiáinak hősnőitől. Hallgass! Szörnyű egy teremtés vagy... te arczátlan, szemérmetlen leány...

Corysa egész nyugodtan válaszolt:

- Már bizony én mást értek szemé... igazán furcsa... nem tudom kimondani ezt a szót - ezt meg én találom illetlen, csunya kifejezésnek... én tehát mást értek szerénység alatt.

- Hallgass, - mindenre, a mi szent előtted, - esdeklem, hallgass!

Ez a tragikus esdeklés gúnymosolyt csalt Márk bácsi beszédes nyílt vonásaira, úgy hogy a márkiné haragja most az ő fejére zudult.

- Csak nevessen... nagyon jól illik az magának... magának, a ki nagy részben felelős Corysának magaviseletéért és modoraért.

Minthogy Márk azt tartotta, hogy ilyenkor legtanácsosabb a hallgatás, a márkiné még hevesebb dühre lobbant.

- Igen, igen, akárhogy tagadja is... maga az oka, hogy én ezzel a gyerekekkel sehogy se tudok boldogulni... tudom, hogy neki veleszületett rossz hajlamai vannak, hanem mindamelllett...

- Nem akarlak benneteket a reggelitől tartóztatni, szólalt meg most De Givry bárónő, hogy az előre látott viharos jelenet elől meneküljön.

Aztán félig a fiatal lányhoz fordulva, kit a márkinétől való rettegő félelmében nem mert directe megszólítani, esdeklő hangon folytatta:

- Igazán végtelenül sajnálom... magamon kívül vagyok... mindennek részben én vagyok az oka... én hoztam szóba Châtel abbét és így aztán ebből kifolyólag jött a többi.

- Sohse bánkódj te ezen, - felelt Pipiske, kihívóan szemébe nézve az anyjának, - egész nyugodt lehetsz, a többi meg szokott jönni magától is mindig... ha te nem is adsz rá alkalmat...

És unokanővére példáját követve, ő is kereket akart oldani, hanem dühtől reszkető anyja legrikácsolóbb hangján hívta vissza:

- Itt maradsz, beszédem van veled!

Pipiske szóltalanul ült vissza a helyére.

- Nos, kérdé De Brayné, micsoda feleletet adjunk Aubières herczegnek?

- Semmilyen... majd felelek neki magam, válaszolt a kicsike nyugodtan.

- De nekem, mint édes anyádnak, tán csak van jogom kérdezni, hogy mi lesz a te válaszod.
- Minden esetre jogodban áll... Az én válaszom nagyon rövid. Nem tudom magamat elhatározni arra, hogy Aubières herceghez nőül menjek... szivből sajnálom... mert igazán nagyon szeretem őt... hanem...
- De hiszen ez örültség, ilyen fényes házasság soha se fog többé kinálkozni.
- Ismétlem, anyám, hogy nagyon rosszul cselekedném, ha szivem vonakodása ellenére igent mondanék... sokáig meghánytam-vetettem a dolgot - és ez határozott szándékom...
- Ezt Châtel abbé sugalmazta!

- Châtel abbé, a kinek megmagyaráztam, hogy mit érez a szivem, helyeselte ugyan az én elhatározásomat; de ő egy szóval se befolyásolt; ellenkezőleg, ő azt mondta, hogy várjak még egy kicsit, mielőtt véglegesen határoznék... hanem mikor aztán megmondtam neki, hogy...

A márkiné mélyen elgondolkodott és rá se hallgatott arra, a mit a leánya mond. Egyszerre csak beállt az őt jellemző hirtelen érzelmi reakció és gyengéd, pathetikus hangulatba átcsapva, könnyörögve szólalt meg:

- Corysande, szerelmes gyermekem, egyedüli gyönyörűségem ezen a világon, egyedüli szerelmem! Csak érted éltem, mióta születted; minden gondolatom, minden érzelmem körülött forgott!

Bárhogy is szokta meg Corysa anyjának e lírai ömlengésrohamait, mindig újra meg újra meglepte őt az a vérlázítóan biztos fellépés, melynek ellenállhatatlan komikuma mindannyiszor megnevettette. Tátott szájjal, baljóslatuan csillogó szemekkel bámult az anyjára és halántékán meg-megremegtek az erek a közlő nevetési görcsök áruló jeléül. A földre szegezte szemét, nehogy tekintete mostoha apjának hüledező arczára és Márk bácsi hunczut vidámságtól szikrázó szemére essék, mert tudta, hogy akkor vége minden önuralomnak.

A márkiné pedig folytatta:

- Tudom ugyan, hogy te szeretetemért mindig rút hálátlansággal fizettél... nem is kísértem meg, hogy változtassak érzelmeiden; tehát nem is áltatom magamat azzal a hiu reménnyel, hogy az én kedvemért vagy bárki másnak a kedvéért meg fogsz tenni valamit; hanem a saját érdekedben, esdekelve kérlek, gondold meg, hogy mit cselekszel; ne vedd félvállról ezt a komoly elhatározást.

- Nem is veszem félvállról, - szólt Pipiske elkomolyodva.

- De igenis, határoztál, anélkül, hogy valakitől tanácsot kértél volna.

- De igen... kértem én tanácsot. Hanem mindazok, akikhez tanácsért fordultam, azt mondták, hogy ez esetben csak a saját szivem szava mérvadó.

A márkiné tragikus esdeklésre fogta újra a dolgot és kulcsolt kezekkel folytatta:

- Még egyszer és utoljára kérlek mindenre, a mi szent előtted, várj, mielőtt véglegesen határoznál; kérd ki Istentől sugalmazott bölcs emberek véleményét, tanácsát, például...

Itt megakadt, aztán közömbösen, mintha ez a név amugy véletlenül jutna eszébe.

- Például Ragon abbéét.

- Hohó! Ide lyukad ki a dolog! - szólt Corysa, félig bosszusan, félig kaczagva, - te azt hiszed, hogy ő majd talál valami olyan fogós megoldást, mint Lucy bálja ügyében.

- Akarod, hogy térdre borulva kérjelek?...

- Nem, köszönöm... nem kérek belőle. Édes Istenem, ezért nem érdemes annyi hű-hót csapni; ha neked szivességet teszek azzal, elmegyek én Ragon abbéhoz is... nekem az egy fene... csak hogy könnyebb feladata volt ám a szegény abbénak, amikor egyezséget kellett létrehozni Lucy meg az Uristen között, mint amilyen most vár rá, mikor arról van szó, hogy rendbe hozza az én szénámat meg Aubières urét.

- Megigéred, hogy még ma felkeresed Ragon abbét?

- Megigérem!

- És hogy hallgatni fogsz az ő tanácsára?

- Hallgatni fogok a tanácsára... de azzal nem mondtam még, hogy követni is fogom.

- Mit mondtál neki tegnap este?

- Kinek?

- D'Aubières herczegnek!

- Megmondtam neki az igazat, hogy nagyon szeretem őt... de nem úgy, mint ahogy a jövőbeli férjemet kellene szeretnem... hanem hogy majd meglátom... meggondolom.

- És ő?

- Ő? Mi az az ő?

- Ő mit mondott?

- Megcsókolt... jaj, de kellemetlen volt az, csak úgy borsódzott tőle a hátam!

- Azért, mert ez volt az első csók, a mit férfitől kaptál, hát zavarba hozott!

- Engem? Nem a, egy cseppet se hozott zavarba, csak utálatos volt, más semmi. Hogy nem jöttem zavarba, bizonyítja az, hogy egész nyíltan mertem a szemébe mondani, milyen kellemetlen volt ez a csók...

- Micsoda? Azt megmondtad neki?

- Szegény ördög, - mormogta Márk bácsi nevetve.

E percben az inas jelentette:

- Méltóságos asszonyom, a reggeli tálalva van.

Reggeli után, mialatt Corysa betöltötte a fekete kávé, a márkiné lopva osont ki a könyvtárszobából.

- Ahá, jegyezte meg Corysa, midőn észrevette anyja nesztelen szökését, - most pater Ragont keresi föl és megdolgozza őt; betanítja, mit mondjon nekem. Kárba veszett fáradság. Először is utálok azt a pater Ragont, az ő furfangos arczával és émelygős mosolyával; mindig összecsucsorított ajkakkal mosolyog, mint egy kaczer, vén kisasszony, a ki rejtegetni akarja odvas fekete fogait.

A márki mindenki iránt tanusított elnéző jóságával figyelmeztette:

- Nem szabad minden ok nélkül ellenszenvvel viseltetni embertársaink iránt.

- De nekem van rá okom.

- És mi volna az az ok?

- Mert én nem tiszteltem őt.

De Bray ur és öcscse összenéztek, és elnevezték magukat. Az a merész határozottság, melylyel Pipiske kijelentette, hogy ő nem tiszteli ezt a mindenható, rendkívül okos és befolyásos papot, a ki Pont sur Sarthe összes hölgyeit és a férfiak javarészét is tetszés szerint pórázon tartotta, nagyon komikus hatást keltett.

A kicsike elpirult.

- Ti engem kinevettek, - szólt megszegyenülve. - Tudom, az a szó »tisztelni« nagyon ósdi, divatját multa, nevetséges kitétel; de nem találok más szót annak a kifejezésére, a mit gondolok.

De Bray ur megnyugtatta:

- Dehogyan is, Pipiském, dehogyan nevetünk ki... légy nyugodt... hanem most, hogy így magunk közt vagyunk, elmondhatod, hogy mit mondott neked Châtel abbé - nem?

- Oh igen... azaz hát nem annyira ő beszélt, mint inkább én meséltem el neki egy kis eseményt...

- Micsoda eseményt?

- Hát azt, a mi tegnap este történt.

- A házassági ajánlatról?

- Nem, hanem arról a csókról, amit D'Aubières urtól kaptam.

- Ahá, értem. Ugy? No szép! Azt nem tudtam, hogy te ezt eseménynek nevezed.

- Meghiszem azt; rám nézve az nagyon fontos esemény volt, mert épen abban a percben, mikor D'Aubières ur megcselekedte ezt, már félig-meddig el voltam tökévelve arra, hogy »igent« mondok; már egy kis hiba volt csak, hogy ki ne szaladjon a számon. Aztán egyszerre, puff neki, - mind füstbe ment...

- De hát miért?

- Mert attól a csóktól kavarni kezdett a gyomrom... és mivelhogy én azt hiszem, hogy egy férjes asszony köteles magát megcsókoltatni, amikor és ahányszor a férje csak akarja, hát bizony az ilyen kellemetlen kilátások mellett nem tudom magamat arra határozni, hogy a felesége legyek... nem én, soha...

- És mindezt elmondtad az abbé urnak? kérdé Márk, a ki felségesen mulatott Pipiske őszinte kijelentésein.

- Persze, hogy elmondtam.

- És milyen szavakkal mondtad ezt el neki?

- Azt mondtam neki:

»Abbé ur! D'Aubières herczeg megkérte a kezemet stb. stb. és otthon azt akarják, hogy igent mondjak.«

- Engedelmet kérek, szakította félbe De Bray ur élénken, én soha se akartam...

- Ne félj... Megértette ő azt, hogy nem te akarod... Ha én azt mondom »akarják«, akkor ő tudja már, kiről beszélek; aztán megkérdeztem tőle, hogy ő mit tanácsol. Erre ő azt felelte: »Kedves gyermekem, minthogy a szülői óhajtják e házasságot, nem marad hátra egyéb, mint hogy a saját szívtől és esztől kérjen tanácsot; ezek sokkal jobban fogják megtanítani arra, hogy mit válaszoljon.« Arra mondtam én: »Az eszem feltétlenül igent mond, - a szívem is majd nem, - hanem a dolog így áll. D'Aubières ur tegnap este a kertben, a fák alatt megcsókolt engem« ...aztán meg akartam a lehető legvilágosabban magyarázni, hogy ez minő hatást tett rám,

hanem az abbé rögtön a szavamba vágott: »Elég ebből ennyi! gyermekem, elég ebből ennyi, fölösleges, hogy többet mondjon!« De hát miért nevezsz olyan jóízűt, Márk bácsi?

- Mert... mert... hallod te Pipiske, te csókolni való egy kis buksi vagy. Ilyen dolgokat mesélni annak a szerencsétlen abbénak! Mondhatom, alkalmas embert választottál magadnak az ilyenfajta vallomások meghallgatására.

- Már hogy is ne? Hisz az az ő hivatása. Én tovább is makacsul ragaszkodtam ahhoz, hogy megmagyarázzam neki, micsoda furcsa érzés vett erőt rajtam abban a pillanatban...

- Ah, te tovább is ragaszkodtál ahhoz, hogy neki ezt megmagyarázzad... ez nem rossz!

- Igenis, és meg is magyaráztam neki, hogy soha még ilyen furcsát nem éreztem, még január elsején se, amikor ugyancsak elég utálatos emberrel kell összecsókolódnom.

- De, gyerek, mi az Isten nyilába mondtad te el Châtel abbénak, hogy január elsején sok utálatos emberrel kell összecsókolódnod?

- Minek? Mert igaz is... Először is itt van az a Clairvilléné, a ki mindig az ő nedves fátyolán át czuppant egy csókot az arcomra... aztán jön Balue bácsi, - vagy az kis Miska? - Azt hiszed talán, hogy valami nagyon kellemes dolog Balue bácsival csókolódnod? Neki nincs ugyan nedves fátyola, hanem kárpótlásul nyálas az ő csókja. És mégis, mindamellett szívesebben türöm még el ezeket a csókokat, mint tegnap este D'Aubières urét.

- Remélem, nem komolyan mondd.

- Nem komolyan? No, ha azt hiszed, hogy rossz tréfákra van most kedvem, akkor alaposan tévuton vagy; egy csepp kedvem sincs ma bolondozni... Apropos, hány óra van?

- Két óra.

- Már? No akkor szököm, mert megígértem, hogy elmegyek páter Ragonhoz.

- Ráérsz még. Ugy tudom, hogy nála csak négy órakor kezdődik a gyónás.

- Gyónás? Eszem ágában sincs, hogy meggyónjak neki. Felkeresem őt a fogadótermében; a gyóntatószékben jó soká várhatnék, ott csak úgy nyüzsögnek mindig a szenteltviztartó ájtatos békái.

E szavakkal lejtve surrant ki a könyvtárból, és a következő pillanatban dallamos hangja már megcsendült künn a lépcsőn, amint az öreg Jánost szólogatta.

Mark bácsi pedig elkomolyodva jelentette ki:

- Akár Aubières herceghez, akár más valakihez megy majd nőül ez a gyermek, annyi bizonyos, hogy ha ez a kis csicsergő aranymadarunk egyszer kirepül a kalitkából, nélküle nagyon szomorú lesz ez a ház.

V. FEJEZET.

Három órára járt az idő, midőn Pipiske a jezsuita-kolostor ajtajához ért. Zivatar volt készülőben; az égre sötét felhők fátyola borult és a hőség mind tikkasztóbbá vált.

- Megvárhatsz lenn a kertben, ha akarod - szólt oda Pipiske az öreg Jánosnak, aki gyanakvó pillantásokkal nézett széjjel a fogadóteremben - ott künn gyorsabban mulik majd az idő.

János ötölte-hatolva felelt:

- De hátha megered az eső?

- Ha megered az eső, bejössz. De hát mit csoszogsz úgy? Akár csak attól félnél, hogy valami sülyesztőbe bukol bele.

- Nem félek én; hanem annyi szent, hogy itt sehogy sem érzem magamat jól. Mindig azt hiszem, hogy a falnak is füle van, és attól ludbörzik a hátam; aztán meg olyan fene sikos ez a padló.

- Jó jó, csak káromkodj, az épen ide illik; nagyon jól fest ebben a házban.

- No tessék, kicsuszom... jaj, kicsuszom; no, most meg a szőnyegbe akadt bele a lábam...

- Vigyázz! Persze, ha így csuszkálsz, mint a szamár a jégen, hát magaddal viszed az egész szőnyeget.

Gyorsan kitette a szürét az öreg szolgának, aki az egyensúlyt alig tudta megtartani a tükörsimára kefélt padlózatán, és minduntalan megbicsaklott, beleakadva a helylyel-közzel felterített négyszögű szőnyegekben, aztán kaczagva kiáltott utána:

- Csakhogy kint vagy már! Itt csak galibát okoznál nekem.

Midőn magára maradt, lassu léptekkel mérte végig a nagy fogadótermet, melyet ma látott először. A jezsuiták ujonnan épült fényes otthonából eddig csupán a kápolnát ismerte, ahova néha, vonakodva bár, elkísérte az anyját egy-egy ünnepélyes előkelő májusi ájtatosság alkalmával.

De Brayné ugyanis - igen helyesen - azt az elvet vallotta, hogy a jezsuiták nemcsak olyan emberek, akikkel nagyon kellemes és tanácsos az érintkezés, hanem hogy egyuttal nagyon előnyös is, ha az ember náluk mutogatja magát. A Mária-ájtatosságok alkalmával ugyanis az egész sikkes és előkelő társaság - beleértve a fiatal gavallérokat is - találkát adott magának a jezsuitáknál, és a karénekesek is mind a legelőkelőbb társadalmi osztályok asszonyaiból és férfiuiból kerültek ki, úgy hogy a kápolna erkélye sok-sok eljegyzésnek és szerelmeskedésnek keletkezését látta már.

Corysa eleintén erélyesen tiltakozott az ellen hogy az anyja magával hurczolja azokhoz az isteni tiszteletekhez, melyek őt untatták, és melyek hiján voltak minden igazi vallásos tartalomnak; hanem később aztán érdeklődéssel kezdte megfigyelni a szemei előtt szövődő, apró-cseprő kisvárosi cselszövényeket. Lassan-lassan teljes jártasságra tett szert a kisváros minden világi és vallási intrikáiban és irigy vetélkedéseiben. Tudta azt, hogy ezt vagy amazt a papot, aki »keresettebb« a többinél, mennyire irigylik a többiek, kik sikerein boszankodtak... azt is tudta, hogy egyik vagy másik előkelőbb vagy csinosabb bünbánó hölgynek a nap bármely órájában van szabad bemenete a gyóntató-székbe, mely szerényebb állásu vagy külsejű ájtatos hívőknek csupán az előirt órákban nyílik meg.

És mialatt pater Ragont, a legkeresettebb világi jezsuita-pátert, várta, aki jó sokáig váratott is magára, Pipiske összehasonlította ezt a tágas, napsugaras, fényes épületet, melynek keresett

egyszerűsége és derüs szigora alatt a legnagyobb angolos kényelem rejlett, azzal a szomorú és piszkos házzal, melyben a székesegyház plébánosa három segédpapjával együtt tengődik. Józan gyermekesze azt sugta neki, hogy habár a Pont sur Sarthe-i előkelő társaság csak a jezsuiták templomához zárandokol, a szegényeket viszont a másik templomba vonzza szívének. És szinte érezte, hogy azok a nagy összegek, melyek ebbe a fényes házba ajándékok, örökségek és gyűjtések révén befolyznak, soha innen ki nem jutnak többé; holott azok a sovány alamizsnák, melyeket csak nagynehezen kaparintanak össze, csupán átmeneti pihenőt tartanak abban a szegényes kis szürke házban, mely ott lenn sötétlik a város végén.

Pipiske ösztönszerűleg gyűlölte azokat, akik pénzt raknak élire. Az a szó: »megtakarított pénz«, melyet környezetében azzal az áhitatos tisztelettel emlegettek, mit ez a fogalom a vidéken kelteni szokott, az ő szemében undorító és ocsmánynak tetszett, és e fényes terem azt a benyomást keltette benne, hogy ebben a szép, ujdonat új palotában bizonyára sokat takarítanak meg és keveset osztogatnak a szegényeknek. Amint föl és alá sétálgatott a fogadóteremben, egyre nézte azokat a fehér falba vájt kis kukucskálókat, melyek nagy bankok pénztárlakaira emlékeztettek. És a jezsuiták, kik időről-időre nesztelen macskaléptekkel surrantak végig a termen, szerinte inkább bankhivatalnokokra mint szerzetesekre hasonlítottak. Ebben a kolostorban minden a világ hiúságáról beszélt, de semmi sem beszélt az Istenről.

Rövid vártatva Corysa türelmetlenkedni kezdett.

- Ej, bizony én nem fogom itt lesni őt egy örökkévalóságig! Nem én! Mindjárt négy óra lesz, nekem előadásra kell mennem.

Az ablakhoz lépve, letekintett a kertbe és látta, hogy az öreg János a kert egyik padján mély álomba merült. Eleintén egész kifogástalan magatartással mereven ülte meg a padot, mint hajdan kocsis korában a bakot; hanem lassan-lassan, a feje fölött függő zivatar hatása alatt, mind hanyagabban szétterpeszkedve dőlt hanyatt a padon és előrecsuklott fejjel, kényelmesen kinyújtózva hortyogott. A papok, kik időről-időre a kápolnába menet elsurrantak mellette, meglepett és méltatlankodó pillantásokat vetettek az inasra, ki pocsolyában fetrengő holt-részeg ember illemellenes pozitúrájában ott aludt a padon.

Néma méltatlankodásuk szerfelett mulattatta Pipiskét, most már egy cseppet sem unatkozott, midőn egyszerre egy igen száraz, de egyuttal végtelenül édeskés hang zavarta fel érdeklődő megfigyeléséből.

- Ön az, kedves gyermekem? Sajnálom, de most nem fogadhatom.

- Ah - szólta Pipiske meglepetten - hát nem jelentette be az édes anyám mai látogatásomat?

Aztán szemmel látható megkönnyebbüléssel, mosolyogva folytatta, az ajtó felé tartva:

- Ha alkalmatlankodom, hát már megyek is.

- Nem fogadhatom önt itt - magyarázta meg a páter udvarias kézmozdulattal tartóztatva őt.

- Bocsánatot kérek, hogy bátorkodtam önt háborgatni, hanem az édes anyám mondta...

- Igen, igen, a márkinét tényleg itt szoktam fogadni; hanem ez olyan kivétel, amit csak néha, nagy nehezen tehetek meg; de önnel szemben nincs okadatolva.

És minthogy a fiatal leány nem válaszolt, fagyos, csengő hangján folytatta:

- Kedves anyja azt mondotta, gyermekem, hogy ön igen fontos ügyben óhajtja a tanácsomat kikérni.

- Igenis, azt akarom... azaz tulajdonképpen az anyám akarja...

- Nos tehát, rögtön meg fogom hallgatni az ön mondanivalóját a gyóntatószékben.

- De kérem - tiltakozott Pipiske - nem gyónni jöttem.

- Nem baj, mindegy; az én hívőim már várnak, nem késhetem tovább.

Corysa rettegve gondolt arra, hogy most újra Isten tudja meddig kell majd várakoznia a vadonatúj kápolnában, hol a csillogó aranyozások és a falékitmények haragoszöldje szinte bántotta a szemet; abban a kápolnában, hol a szem nem akad egyetlen-egy jóleső csendes nyugpontra sem, és ahol a selyemruhák tolakodó, rhythmikus suhogása és a halk suttogás lehetetlenné teszi az ájtatos imát és a komoly magábaszállást.

E kínos várakozástól való félelmében egy mentő ötlete támadt, melytől szabadulást remélt:

- Jól van kérem, majd várok a kápolnában. Nem fogok unatkozni. A hölgyek mind elég hangosan gyónnak.

Hanem Páter Ragonnak nyilván egy cseppet sem volt inyére, hogy a malicziózus fiatal leány gunyjának kiszolgáltassa azoknak a vallomásait, kiket Pipiske eléggé tiszteletlenül a »szenteltviztartó ájtatos békáinak« nevezett, mert rögtön meggondolta a dolgot.

- No de ha ön oly nagyon óhajtja, kész vagyok önt itt is meghallgatni.

Aztán oly halk, tompa hangon, akár csak a gyóntatószék rácsos mélyéből törne fel, kérdé:

- Meghallgatom, leányom. Mit akar nekem mondani?

Amire Pipiske egész határozottan kijelentette:

- Én? Én nem akarok semmit se mondani. Azt hittem, hogy ön akar nekem valamit mondani.

A páter, aki inkább védelmi, mint támadási politikához volt hozzászokva, egy pillanatig ötlethatolt, aztán rászánta magát a kezdeményezésre:

- Méltóságos anyja arról értesített, hogy Aubières herczeg megkérte a kezét, és hogy ön ezt a házassági ajánlatot - nem akarom mondani, hogy ellenszenvvel...

- Kérem, mondhatja egész bátran.

A jezsuita páter mindeddig, valahányszor Pipiske az anyja kíséretében ellátogatott hozzá, csupán néhány üdvözlő szót intézett a fiatal leányhoz, mire ez rendesen egy-két szóval, vagy pedig néma köszönéssel válaszolt. Ez a fesztelen elfogulatlanság, melyet vele szemben tanúsított és melyet ő a gyenge nemhez tartozó hívőinél eddig nem tapasztalt, annyira meglepte, hogy szólni sem tudott.

- Nos? - kérdé Corysa nyugodtan.

- Hát lássa, gyermekem - folytatta Páter Ragon a torkát köszörülve, mert ez a szokatlan vallatás határozottan kihozta a sodrából - ez a házassági ajánlat, mely minden fiatal leányra nézve nagyon hizelgő volna - önre nézve nem csupán nagy megtiszteltetés, hanem váratlan és nem remélt szerencse. Ön teljesen vagyontalan...

- Azt tudom.

- ...D'Aubières herczeg pedig, ha nem is durgazdag, de azért meg akarja osztani önnel az ő vagyonát; és midőn megkéri az ön kezét, ezzel fényes jelét adja önzetlen szeretetének.

- Azt is tudom, és nagy hálával tartozom érte D'Aubières urnak, akit különben nagyon szeretek.

- Szereti?

- Tiszta szívből; őt szeretem legjobban mindazok közül, kik a házunkhoz járnak.

- No de hát akkor nem értem, hogy miért?...

- Nem érti? Pedig az olyan világos, mint a vakablak. Én úgy szeretem D'Aubières urat, mint ahogy szeretem - teszem föl - Jarville grófnőt vagy Châtel abbét, de hát ha őket szeretem is, azért még nem megyek hozzájuk nőül.

- Kedves gyermekem, látom, hogy ön nincs tisztában azzal, hogy mi az a házasság.

- Abban már igaza van! Hanem azért van róla valami fogalmam, mint ahogy az ember mindenről alkot magának valami fogalmat. No hát, lássa kérem, én ha férjhez megyek, szeretni is akarom a férjemet; de máskép, mint ahogy D'Aubières és Châtel urat szeretem; itt a bibi.

- No igen, tudom, értem; ön egy kissé romantikus és rajongó, mint minden fiatal leányka.

- Én? - kiáltott föl Pipiske méltatlankodva. - Rajongó? Egy csipetnyit sem!

Hanem aztán elgondolkodott egy pillanatra és aztán habozva tette hozzá, mintegy helyreigazításul:

- Kivéve hogy - rajongok a virágokért, meg szeretem az eget és a patakokat; igaz, hogy nagyon szeretek hanyatt feküdni a fűbe és belebámulni az égbe... no igen, hát mondjuk, hogy tudok rajongani élettelen lényekért, sőt mondjuk még állatokért is; hanem ami az embereket illeti, dehogyan vagyok én rajongó természetű.

A szegény Páter hüledezése nőttön-nőtt Pipiske feszitelen és mesterkéletlen szavainak hallatára, és keskeny, vértelen ajkait fitymáló gunyosolyra biggyesztve, kifogástalan udvarias-sággal kérde:

- Mondja csak, kedves gyermekem, kinek köszönheti ön a nevelését?

Pipiske úgy tett, mintha észre sem venné a rejtett gunyt, mely e kérdés mögött lappang, és ártatlanul válaszolt:

- Jelenleg az atyámnak és Márk bácsinak, azelőtt De Launay bácsinak és a feleségének.

- De Launay! De Launay! - ismétlé az abbé, mintha keresné e nevet emlékezete tárházában.

Pipiske pajkosan nevetve folytatta:

- Soh'se erőltesse az agyát! Azok nem járnak ide önhöz; nem olyan fajta emberek azok; nagyon derék, csöndes, ósdi öreg népek, egy cseppet sem sikkesek; nem usznak az árral, hanem jámborul eljárogatnak a régi plébánia-templomunkba; de bocsánat, azt tetszett mondani, mikor a szavába vágtam, hogy én szentimentális vagyok; ép ezért szakítottam is félbe a mondókáját.

- Azt mondtam, gyermekem, hogy a fiatal leánykák nagyobb része többé-kevésbé valami eszményről álmodozik, olyan egy tökéletes ideálról, amit maguk alkottak és amilyen a való életben sehol sem található.

- Én nem álmodom semmiféle ideálról.

- Annál jobb, gyermekem, úgy tehát tisztán, világosan és elfogulatlanul ítélheti meg ön maga, hogy milyen fényes jövője kínálkozik, ha D'Aubières herceghez nőül megy.

- Gyönyörű jövő, mondhatom; nekem, aki irtózom attól a pusztá gondolatától is, hogy valamikor katonatiszt felesége lehetnék. Br... iszonyodom a katonáktól... akarom mondani a katona-tisztektől, nem a bakáktól. Mert hát a szegény közkatona nem a saját jószántából eszi a komiszkenyeret... azokat eléggé sajnálom is... Szegény ördögök, úgy megesik néha a szívem rajtuk, hogy valahányszor látok az utcán egy szegény bakát ebben a forróságban kutyaolni, mindig szeretném behívni a házba, hogy valami hűsítő itallal enyhítsem szegénynek a szomjuságát.

Ragon apó növekvő megütközéssel bámult a fiatal leánykára, és azt mondotta magában, miszerint ugyancsak jól mondja a márkiné, ha azt hangoztatja, hogy az ő leánya nem olyan, mint más leány. Aztán még fagyosabb udvariassággal és még kifogástalanabb modorral szólalt meg:

- Valóban, gyermekem, ön nagyon furcsa kifejezéseket használ.

Corysa erre elbűvölő őszinteséggel mosolyogva mentegetődzött:

- Igen, igaza van, tudom én azt nagyon jól, de nem tehetek róla; már ilyen az én természetem! Bocsánatot is kérek. Képzelmek, hogy önre ez az én modorom milyen furcsa benyomást tehet; hisz néha még a jó Châtel abbé is hüledezik, hát még ön!

Aztán kutató tekintettel végigmérve a páter kifogástalan megjelenését, hozzátette:

- Hja kérem, ön egy tökéletes világfi, én meg egy kis falusi vadvirág vagyok.

- Jól van, gyermekem - szólt a pap önkénytelen mosolyra derülő arczczal - és most hadd halljam, hajlandó-e ön meggondolni a dolgot, mielőtt végleg visszautasítaná a herceg ajánlatát. Hajlandó-e az én tanácsomat megfogadni?

- A meggondolás itt nem használ semmit, mert először is elálmosodom, ha gondolkodnom kell; meg aztán minél többet gondolkodom ezen a dolgon, annál határozottabb nem-et fogok mondani. Tehát azzal nem sokat nyernék, ha gondolkodási időt adnak is. Ami pedig azt illeti, hogy fogadjam meg a tanácsát, hát ha egész őszinte lehetek...

- Igen gyermekem, beszéljen egész őszintén.

- Hát nem látom be, hogy mi okból kövessem az ön tanácsát; ön nem ismer, édes kevésszer látott, és egész modorom és megjelenésem okvetlenül szálka a szemében.

A pap udvariasságparancsolta tiltakozó mozdulatára nyugodt meggyőződéssel erősítette:

- De igen, ugy van, hisz én azzal teljesen tisztában vagyok; én nem tetszem önnek, önnek meg abszolút nincs semmi oka irántam érdeklődni, és amit az imént mondott, azt mind csak azért mondta, mert az anyám arra kérte, hogy beszéljen a fejémmel.

- Amit mondtam, azért mondtam, mert ez az én legbensőbb meggyőződésem.

- Jó, legyen úgy, ez az ön meggyőződése, hanem csak azért, mert az anyám megmagyarázta önnek, hogy vagyontalan leány létemre jó parthie-ra nincs kilátásom, meg hogy ez nagyon fényes házasság volna. És ön most, egyes-egyedül azért, mert én szegény leány vagyok, azt tanácsolja nekem, hogy olyas valakihez menjek, akit soha nem fogok szeretni, vagy jobban mondva, akit soha sem fogok úgy szeretni, mint ahogy én akarom szeretni azt a férfit, akivel az egész életet végig kell élnem.

- Édes gyermekem, ön téved; én azért tanácslom önnek ezt a házasságot, mert a herceg kifogástalan jellemű, nemes gondolkozású, derék, jó ember, és én ugyanezt tanácslanám önnek még akkor is, ha ön dúsgazdag örökös nő volna.

- Ugyan ne mondja! Eszébe sem jutna! Először is, ha nagyon gazdag volnék, már azért sem beszélne rá, hogy a herceghez menjek nőül, mert tartogatna engem...

- Tartogatnám? Ki részére?

- Valami hajdani tanítványa részére, aki tönkre ment, aki elkártyázta a pénzét vagy aki tudom is én mit tett. Igen, igen, láttam én ilyen eseteket, több mint egyszer, amióta kinyílt a szemem és amióta látom, mi történik körülöttem; és olyankor mindig örültem, hogy nekem - hál' Isten - nincs pénzem. Az már egyszer tagadhatatlan, önök kisegítik a hiveiket a hinárból: nem hagyják őket cserben.

Pipiske félénk tekintetet vetett a jezsuitára, mert attól tartott, hogy kelleténél többet talált mondani. Hanem a pap finom metszésű, komoly arcza szelid kifejezést öltött és nyájas mosolylyal kérde:

- Ezek szerint úgy látszik, ha nem csal az ítéletem, önnek tetszenek azok az emberek, akik nem hagyják cserben a felebarátaikat; ön szereti mindazokat, akik embertársaikat támogatják.

- Mint egyes embereket szeretem, mint testületeket nem szeretem.

Ragon apó néma meglepetéssel bámult a fiatal leányra.

Pont sur Sarthei tartózkodásának hosszú ideje alatt ez a tizenhat esztendő gyermek volt az első önállóan gondolkodó lény, akivel találkozott. És minthogy látta, hogy a fiatal leány elbocsátásnak tekinti hosszú hallgatását és távozni készül, újra megszólalt:

- Ön sokat olvasott, ugyebár?

- Nem, nem nagyon sokat.

- Tehát sokat gondolkodott komoly dolgokról?

- Néha, mikor lóháton bolyongok künn a szabadban. Igen, többnyire mikor kilovagolok; akkor néha elgondolkodom, mert lóháton nem lehet elaludni gondolkodás közben, mint ahogy én szoktam; olyankor hát gondolkodom, de egész önkénytelenül.

- És az ön gondolkodásának eredménye nem volt kedvező a mi szerzetesrendünkre nézve?

- Nem! - Azaz kérem, tetszik tudni, a jezsuita-rend nem teszi rám azt a benyomást, mintha igazi szerzetesrend volna. A domonkosok, a kapuczinusok, a ferenczrendiek azok szerzetesrendek; azok egyedül csak az Uristent szolgálják, prédikálnak, imádkoznak, és csak olyan dolgokkal foglalkoznak, amivel szerzetesnek foglalkoznia kell. Hanem önök, jezsuiták, inkább valami világi társulat benyomását teszik rám. Önök mindenbe beleütik az orrukát. Hozzászólnak a politikához, beleártják magukat házasságkötésekbe; tudja kérem, olyan minden lében kanalak. Egy szóval, én félek önöktől; pedig hát Isten látja lelkemet, én nem vagyok valami nagyon félős természetű.

- Biztosítom önt, gyermekem, hogy mi csupán az emberiség javát és üdvét akarjuk.

- A javát - az lehet, már mint a földi javát; arról meg vagyok győződve. Az égi üdvét, nem hinném, hogy azt valami nagyon a szívükön viselnék; aztán meg az önök felebaráti szeretete csupán az előkelő társaságra szorítkozik, úgy, mint az anyámé - ismerem én ezt.

- Ön nyilván hamis előítéleten alapuló ellenszenvvel viseltetik irányunkban, és ezt rosszul teszi, gyermekem.

- Oh nem, a jezsuiták iránt sem táplálok nagyobb előítéletet, mint például a szabadkőművesek vagy a politechnikusok iránt, kik szintén egész életükön át testületük tagjai maradnak. Csakhogy én egyáltalán gyűlölöm mindazokat az embereket, kik társaságokba összeállnak, és aztán vállvetve rámásznak az egyes emberekre.

- Ez a gyűlölet ám nagyon messze ragadhatja önt.

- Nagyon messze; emlékszem, már kicsikoromban, ha a dadámmal bevásárolni mentem és hallottam, hogy a kiskereskedők majdnem sirva panaszkodnak, hogy mióta a Carnot-téri és benediktinus-utcza nagy üzletek megnyitak, nekik már alig akad vevőjük; meg ha láttam, hogy egyik kis boltot a másik után bezárnak; ha hallottam, hogy egyik vagy másik kereskedő megbukott, akkor szinte tomboltam dühömben és ökölbe szorított kezekkel keltem ki a fényes nagy üzletek ellen, amelyek a szegény kiskereskedőket tönkre teszik. Hányszor kértem én a jó

Istent esti imáimban arra, hogy vajha támadna neki az a jó gondolata, hogy mindazokat a nagy üzleteket pusztítaná el a föld színéről.

- De hisz ez borzasztó kívánság volt, gyermekem!

- Lehet, nem akarom mondani, hogy valami istenes kívánság volt; hanem tény az, hogy én ezt kívántam; persze, Albert bácsinak és Matild néninek egy kukkot sem szóltam erről, azt képzelheti; rajtuk ez nem fogott volna. Nem én! Akkoriban nem is közöltem az én gondolataimat senkivel sem.

- De remélem, most sem?

- Most igen, mindent el szoktam mondani Châtel abbénak és Márk bácsinak.

- Igaz - szólt a jezsuita savanykás mosolylyal. - De Bray vicomte szociálista, legalább szociálista programmal lépett föl a legutolsó választások alkalmával.

- Nem igaz! - felelt Pipiske ingerülten, mert azt nem engedte, hogy valaki büntetlenül megbántsa a nagybácsiját. Ön téved. De Bray ur, aki ugyan tényleg az, amit ön szocialistának nevez, nem hivalkodott ezzel; ő nem ütötte nagydobra, hogy ennek a révén válaszszaak meg; czégér nélkül lépett föl képviselőjelöltnek.

- És megbukott.

A jezsuiták pártfogolja volt ugyanis a győztes, miért is Pipiske dühösen válaszolt:

- Igen, megbukott, mert nem volt annyi pénze, mint az ellenjelöltnek.

Aztán be sem várva azt, hogy a páter, aki az előrehaladt időről megfélemezve, nagy érdeklődéssel tanulmányozta e furcsa, modern leányfajta érdekes kis példányát, mely annyira elütött mindattól, amit e fajtából eddig ismert, Pipiske pajkos mosolylyal szólalt meg:

- Hanem most igazán nem szabad önt tovább tartóztatnom: önnek nagyon sietős dolga van, és az ön hívői epedve várják már bizonyára a kápolnában.

Aztán félreállt, hogy kimenet aláztatosan a papnak adja az elsőséget, de páter Ragon udvarias mosolylyal tiltakozott:

- Oh kérem, ön már nem kis leány, és maholnap talán már hercegnő lesz.

- No már akkor nagy csoda kell hogy történjék - felelt Pipiske és nevetve rázta meg vállain leomló hosszú, selymes fürtjeit - az nem nekem való mulatság.

- Nem látok senkit a kapus szobájában - szólt páter Ragon - tán csak nem jött ide egyedül, gyermekem?

- Oh nem! Egész nyugodt lehet. Nem kaptam amerikai nevelést, a pesztonkámat léptenyomon magammal viszem.

Aztán ujjal mutatott az öreg Jánosra, aki még mindig mélyen bóbiskolt a kerti padon, nevetve tette hozzá:

- Nem valami szemrevaló az én pesztonkám.

Midőn Pipiske a kolostor küszöbét átlépte, megfordult és egy pillantást vetve a kápolna toronyórájára, mosolyogva mormogta.

- Tessék. Fél hat. No, ma alaposan felsültek a szenteltvizek békái.

VI. FEJEZET.

Midőn De Bray márkiné az ebédlőben megjelent, a többiek már ebédnél ültek. Családja már rég lemondott arról, hogy az ebéddel várjanak a háziasszony hazaérkezéséig; mert ő soha sem tartotta be pontosan az időt. És mindig más kifogással állt elő; majd látogatások, majd sürgős utak, rosszul járó órák, sőt szükség esetén kocsijával történt balesetek is szolgáltatták az ürügyet. Mihelyt asztalhoz ült, szokatlan nyájassággal fordult leányához:

- Nos, meg voltál elégedve páter Ragonnal?

- Oh igen, meg vagyok vele elégedve - felelt Pipiske hanyagul. Aztán percnyi gondolkodás után hozzátette: Csak azt nem tudom, vajjon ő meg van-e elégedve velem.

- Mit mondtál neki? - kérde De Bray ur rosszat sejtve.

- Sok mindenfélét, a beszélgetés különféle fordulatot vett.

- Holnap reggel meg fogom őt látogatni - szólt a márkiné, és nyájassága szemmel láthatólag megcsappant - majd ő megmondja, mi történt köztetek.

- Minek az? - jegyezte meg Pipiske nyugodtan - ép úgy megmondhatom azt neked magam is... meg aztán ott kezdem, hogy nem is történt köztünk semmi sem.

- Ah, ez meglepő!

- Miért volna ez meglepő?

- Mert az arczodon látni, hogy zavarban vagy!

- Én?! Nem biz' a! Miért volnék én zavarban?

- Nem tudom.

- Én sem. Te azt kívántad, hogy menjek el Ragon abbéhez és beszélgessek vele; no hát el is mentem és beszélgettem vele, ennyi az egész.

- És... és nem adta elő magát semmi kellemetlenség?

- Dehogy! Ő nagyon jó modoru ember, sőt tulságos jó modoru. Én is az vagyok, no nem ép tulságosan, hanem végre hát elég jó modoru! De hát legyünk őszinték, nem áltatom magamat; úgy hiszem, hogy ő egy szót sem helyeselt mindabból, amit én neki mondtam. Én viszont biztos vagyok abban, hogy az ő szavai engem egy cseppet sem győztek meg az ő véleményének helyességéről; hanem ettől eltekintve, ép olyan jó lábon állunk, mint azelőtt.

- Tehát - kérde De Bray asszony, az inas pillanatnyi távozását felhasználva - még nem határozta el magadat arra, hogy nőül menj D'Aubières herceghez?

- Ma este meg is mondom neki a válaszomat ha eljön; hisz azt mondtad, hogy itt lesz ma.

- Megtiltom! - kiáltott föl a márkiné magán kívül. - Ma este nem szólsz egy szót sem. Őrületség volna őt visszautasítani, mielőtt meggondoltad a dolgot.

- De hiszen meggondoltam! Hisz egyebet sem csinálok tegnap óta. Már annyit gondolkodtam, hogy majd belehalok.

- Mielőtt választ adnál a hercegnek, be fogod várni...

- Mire várjak? Nem, nem akarom őt tovább bolondítani, már elég volt ebből ennyi.

- Megtiltom neked, hogy ma beszélj vele - jelentette ki a márkiné parancsoló hangon, és nagyobb nyomaték kedvéért felemelkedett a helyéről.

Aztán, midőn látta, hogy Pipiske a szalon lépcsője felé tart, ráivallt:

- Hova mész?

- A szobámba.

- Itt maradsz.

A kicsike orczái haragos pirra gyúltak:

- Nem bánom, ha úgy tetszik... itt is maradhatok, hanem ha itt maradok, akkor úgy fogok beszélni D'Aubières urral, a hogy a szívem parancsolja... meg fogom neki mondani, hogy arra a végleges elhatározásra jutottam, miként nem lehetek a felesége soha - soha...

- Te hóbortos bolond vagy - dörögte a márkiné kétségbeesetten.

- Azt már régóta hallom tőled!

- Csitt! - Itt a herczeg! kiáltott föl a márkiné, kinyújtott kézzel hallgatást parancsolva, hogy a kapuról felhallatszó csengetést jobban megfigyelhesse.

- Annál jobb, sóhajtott fel Pipiske... már alig várom, hogy lerázzam ezt a terhet a lelkemről...

És a belépő ezredesnek elébe sietve, egész elfogulatlanul szólította meg:

- D'Aubières ur, szeretnék önnel beszélni - le akar velem jönni a kertbe, úgy mint tegnap este?

És végighaladva mellette a terrászon, mosolyogva sugta a fülébe:

- De nem szabad engem ma újra megcsókolni...

A herczeg engedelmesen követte. Mély megindulás vett rajta erőt, mert bármily szerelmes volt is, éleslátása rögtön megsejtette vele, hogy mi az, amit Pipiske mondani akar.

Még mielőtt Pipiske ajkai szóra nyilottak, felindulástól remegő, szivrehatóan bús hangon kérdezte:

- Ugy-e, azt akarja nekem mondani, hogy nem akar az enyém lenni?

- Igen, rebegte Pipiske nehéz szívvvel, mert nagyon fáj a lelkének az a tudat, hogy milyen nagy szomorúságot fog ő most másnak okozni... tegnap este óta nagyon, de nagyon sokat gondolkodtam... és tisztába jöttem azzal, hogy nem lehetek a felesége... pedig hát, higgye meg, Isten ucsse, nagyon szeretem... és nagyon fáj, hogy kénytelen vagyok önnek ilyen kellemtelen dolgokat a szemébe mondani... hanem hát jobb előbb mint később, ugy-e bár?

A herczeg nem felelt. Az éj mély sötétjében Pipiske nem láthatta az arcát, hanem melegen érző szivecskéje megsejtette vele, hogy a herczeg nagyon boldogtalan és ez a sejtelem mélyen megszorította őt.

- Kérem, szólalt meg újra esedező hangon, piczi kacsójával megsimogatva a karját, - ne vegye olyan nagyon a szívére; először nem is vagyok én érdemes arra, hisz én egy tudatlan, neveletlen, indulatos teremtés vagyok; az »Avesnes család összes hibái« megvannak bennem, - szokta mondani anyám... és aztán nem is tudnék én mint ezredesné szerepelni soha. Először is nem vagyok nagyvilági hölgynek teremtve... semmi módon... soha se fogok tudni se társalogni, se vendégeket fogadni, se nyájas arcot mutatni olyan embereknek, a kiket nem szívelhetek, se nem azt hazudni holmi buta frátereknek, hogy nagyon szellemeseknek tartom őket... szóval nincs bennem semmi, de semmi nőiesség, egy mákszemnyi sem... egy vad kis teremtés vagyok, aki csak arra született, hogy a vadonban éljen virágok vagy állatok társaságában.

Egyszerre egészen elváltozott hangon, hirtelen ébredt nyugtalansággal fölkiáltott:

- Mert ép állatokról beszélek, - eszembe jut, hogy hol is van Gribouille, reggeli óta nem láttam, csak nem vészett tán el...

És nyilsebesen végig iramodva a nagy pázsitszőnyegen az istállónak tartott. Egy pillanat múlva a herczegnél termett újra, nyomában Gribouille-al, ki vigan csaholva ugrándozott szeretett urnője körül.

- Bocsánatot kérek, szólt Pipiske lelkesedve, ezer bocsánatot, hogy ilyen illetlenül a faképnél hagytam; hanem úgy félttem, hogy Gribouillenak valami baja esett... persze az igaz, hogy ez nem volt helyén ilyen komoly beszélgetés közben; hanem lássa kérem, ez rám vall egészen; már én ilyen vagyok.

És minthogy a herczeg nem felelt, szeme fürkészően iparkodott a sötétség fátyolán áthatolni.

- Nincs ön már itt, D'Aubières ur?

- De igen, hebegte a herczeg rekedten, itt vagyok...

Ott ült a faszor kijáratánál emelkedő dombalaku magaslaton és Pipiske, midőn közelébe ért, észrevette, hogy sir.

- Micsoda? kérdé mélyen megilletődve. - Micsoda? Ön sir?

Sohse gondolt volna arra, hogy ez a délczeg, erős férfi, aki valóságos óriásnak tűnt fel előtte, ez a szomorú, szinte öreg ember sirni is tudjon. Megdöbbenve, elálló szivveréssel telepedett le melléje.

- Édes Istenem, sóhajtotta és kevésbe mult, hogy ő is sirva ne fakadjon, édes Istenem... édes Istenem!

Nem talált más szavakat. Azt se tudta szegény, hol áll a feje. Nagyon gonosz és balga természetnek hitte magát, amiért megkinozza és elkészeríti ezt a derék jó embert, aki most halkán zokog itt mellette.

Az a gondolat, hogy más ember miatta vagy érette szenved, elviselhetetlen fájdalmat okozott neki. Inkább szenvedett volna ő maga ezerszeresen. - - És aztán gyors elhatározással megérlelődött benne az a gondolat:

- Bevallom neki őszintén, szóról-szóra, ami a szívemet és a lelkemet nyomja... és aztán... ha mindamellet mégis el akar venni... hát Isten neki... hozzá megyek.

- Hallgasson meg, kérem, szólalt meg csengő hangján, mely mindannyiszor átjárta a herczeg szívét, figyeljen meg jól... és értsen meg - ha ugyan meg tud érteni... Én ugyan, amennyire tőlem kitelik - egész világosan fogok beszélni... hanem azért tán még se lesz tisztán érthető... hát bizony nagyon nehéz az ilyesmit megmagyarázni... és ha most éjszaka helyett világos nappal volna és én látnám az arcát és maga a szemembe nézne... soha, de soha nem merném megmondani... No de előbb kérem, hagyjon fel a sirással, no, ne sirjon olyan keservesen... nem tudom hallani se...

És minthogy a herczeg nem szólt egy szót se, hanem csak zokogott tovább, Pipiske gyors mozdulattal térdre borult előtte.

- Ugyan kérem szépen!... Karjával átfonva D'Aubières herczeg nyakát, gyengéden megcsókolta könnyben ázó arcát és könnyörgő esdekléssel kérlelte:

- Kérem, ne sirjon; megigérem, hogy megteszek mindent, amit csak akar... mindent...

Megfeledkezve a tegnap történeteikről, gyengéden és részvételtjesen simult hozzá. Hanem a herczeg szinte durva nyersséggel taszította el magától.

- Nem, nem - távozzék tőlem!

Pipiske eleintén megszeppenve bámult rá, aztán szomoruan rebegte:

- Igen, igen, látom... most ép úgy tesz, mint ahogy én tettem tegnap.

Aztán elszontyolodva ült vissza előbbi helyére és hallgatva tekintett maga elé.

A herczeg még mindig egész testén reszketve, újra megszólalt.

- Nem - ne higgye azt, édes kis Corysám... nem úgy van - csakhogy - ideges... és... és boldogtalan vagyok... nem tudom mit beszélek... nem tudom mit csináljak... olyan szépet álmodtam... és most szédítő magasságból zuhanok le.

Pipiske nyugtalan kérdé:

- Hanem úgy-e bár nem én vagyok az oka annak, hogy ön olyan szép álmot álmodott?... Akarom mondani, én nem hittem el önnel, hogy szeretnék a felesége lenni, úgy-e nem? - Ugy-e én nem viselkedtem úgy, hogy ön bennem mást lásson mint jó kis pajtást - úgy-e nem?

- Nem, semmi esetre!

- Hála Istennek! Ez már beszéd! Mert ha én azt tettem volna... persze tudomon kívül... akkor igazán vigasztalhatatlan volnék; mert nincs annál utálatosabb a világon - igen, igen, utálatos... ez a legjobb kifejezés erre... mint mikor valakire, a kivel egy cseppet se törődünk, olyan szemmel nézünk, meg olyan mézesmázos arcot vágunk, hogy szegény azt hiszi, ő tetszik nekünk, vagy mi akarunk neki tetszeni... Ez az, a minék én kénytelen-kelletlen szemtanuja vagyok mindennap, tette hozzá egy kis szünet után, és ez az, a mit én soha se fogok megtenni.

- Ön az előbb azt mondta, szólalt meg a herczeg, kissé magához térve felindulásából, hogy meg fogja nekem magyarázni, mért nem lehet a feleségem!

- Igen - igen... csakhogy nem tudom, hogy kezdjek bele... Lássá, én az életből csak annyit tudok, a mennyit sejtek belőle és az ugyancsak édes kevés... Hanem hát utóvégre hall és lát az ember mindenfélét... itt meg amott... beszélnek - suttognak - egyes neveket hoznak összeköttetésbe és néha, mikor nálunk nagy bál van, szemtanuja vagyok sok apró-cseprő szerelmeskedésnek, sok olyan dolognak, ami nem illik... Nem beszélek most fiatal lányokról... fiatal lányok tehetnek, amit akarnak... nincs abban semmi - úgy-e bár? - Hisz azok még nincsenek férjnél... Hanem én az asszonyokat gondolom... van köztük olyan is, aki megcsalja az urát... nem tudom ugyan határozottan, hogy mit értenek ezalatt, hanem azt tartom, hogy ez nagyon csunya dolog.

- Kétségkívül csunya dolog.

- No lám! Hát most nézze kérem, én biztos vagyok benne, hogy én, ha önhöz mennék nőül, szintén megcsalnám önt.

- De - de - hebegte a herczeg meghökkenve - honnan tudja ön ezt oly biztosan?

- Hát csak úgy... tudom azt olyan biztosan, amennyire csak előre lehet látni a jövőt... Mert lássa, eddig még sohase találkoztam olyan férfival, akiről azt mondtam volna magamban: ehhez elmennék feleségül.

- Nos - és?

- És - és ha én már most a felesége volnék és egy szép napon megismerkedném olyan valakivel, a kiről azt mondanám: »Ehhez az emberhez szívesen mentem volna nőül« ...képzelve csak... milyen rettenetes csapás volna az! Az borzasztó volna! Mondja, nem?

A herceg nehéz búbanata daczára majdnem elnevette magát, hanem azért tartózkodó komolysággal válaszolt:

- Amit ön most mond, az megtörtént már sok férjes nővel.

- No és azok mit csináltak?

- Azok a derék, jóra való asszonyok férjeiknél kerestek védelmet a kísértés ellen és a helyett, hogy szívüket és eszüket szabad kalandozásra eresztették volna, még szorosabban simultak hites urukhoz és ha a férj jó férj volt, mint a milyen én leszek...

- Arra már meg merek esküdni, szólt Pipiske igaz meggyőződés hangján, hanem azt hiszi ön, hogy a férfi lehet jó férj, ha nincs jó felesége.

- De mért ne lehetne ön jó kis feleség... becsületes, hű asszonyka...

- Az lehetnék... hogyha a sors össze nem hozna...

- Kivel?

- Azzal a férfival, akit szeretni tudnék. Meglehet tán, hogy életemben sohse fogok vele találkozni... hanem, hogy nem ön az a férfi... az bizonyos...

És minthogy Aubières herceg e szóra összerázkódott - élénken hozzátette:

- Lássá... én önt nagyon, de nagyon szeretem, azt már mondtam önnek... Hanem azt hiszem, hogy nem szeretem úgy - egy cseppet se úgy, mint ahogy egy férjet szeretni kellene... És én biztos vagyok benne, hogy aznap, amikor azzal a férfival találkoznom, akit igenis úgy szeretnék... a szívem sugallatát követném. No de tudja... amugy Isten igazában... egész nyíltan tenném azt, amit a szívem parancsolna... Ugy-e, az tán illetlenség és szemérmelenség, hogy én mindezt megvallom önnek? De hát még illetlenebb volna, ha nőül mennék önhöz, anélkül, hogy mindezt bevallanám. - Ha ön most, tudva azt, mi akadályoz engem abban, hogy igent mondjak, mindamellet el akar venni... hát Isten neki fakereszt... én legalább előkészíttem önt arra, ami esetleg történhetik és ön nekem nem tehet majd szemrehányásokat... mert utóvégre... tudom én azt nagyon jól... hogy önnek az semmi esetre sem fog jól esni... De legalább nem mondhatja, hogy becsaptam...

- Megértettem, szólalt meg Aubières szeretetteljes bensőséggel, megértettem, hogy ön nagyon boldogtalan volna, ha hozzám jönne feleségül és hogy én még ezerszer boldogtalanabb volnék, ha látnám önt szenvedni... Le kell hát mondanom arról, ami egy fél év óta, a mióta róla álmodozom, szívemnek és lelkemnek egyetlen reménye és boldogsága és ön nagyon tapintatosan és gyengéden ugyan, de mindamellet igen kézzelfoghatóan bebizonyította nekem, hogy én egy vén bolond voltam.

- Oh, Istenem, szólt Pipiske ijedten, lám, most haragszik rám... tudom, látom, hogy haragszik.

- Nem haragszom... esküszöm rá, hogy nem... rebegette a szegény herceg benső felindulástól elcsukló hangon... Aztán fel akart kelni a helyéről, hanem lábai belesüppedtek a földbe.

- Teringettét? Mi ez? szólalt föl meglepetten, midőn érezte, hogy minden mozdulatára egyre mélyebben süllyed.

Gribouille észrevéve a herceg mozdulatait, hogy föl akar kelni, abbéli örömeiben, hogy most vége lesz az egy helyen való veszteglésnek, hangos csaholással ugrándozott körülötte.

A herczeg most a keze fejére akart támaszkodni, de az ökle mélyen belefuródott a puha földbe és egész teste mind jobban belesüppedt.

- Nem tudom, hol vagyok, szólt végre Pipiskéhez fordulva, aki a fasor végében várta, úgy látszik, hogy valami gödörbe jutottam és minél jobban iparkodom kikászolódni belőle, annál mélyebben sülyedek.

Pipiske feléje nyújtotta mindkét kezét és a herczeg erősen megragadva a kacsóit, egy ugrással talpon termett. Hanem Pipiske is érezte, hogy lába alatt ingadozik a talaj.

- De hát mi lehet ez itt? kérde és lehajolt, hogy megtapogassa azt a dombos emelkedést, melyről Aubières felkelt...

- Ahá! kiáltott föl nevetve, midőn újra felegyenesedett, ez a virágtemető...

- A virágtemető? ismétlé Aubières kérdő hanglejtéssel.

- Igen, a virágtemető, - Kérem, ne szóljon erről az enyéimnek, mert különben kinevetnek és csufolnak odahaza... Hisz magam is tudom, hogy ez nagy szemérség tőlem... hanem én annyira szeretem a virágokat, hogy nem tudom látni, ha haláluk után az ut sarában fetrengenek.

Pipiskének ugyanis legzsengőbb gyermekkorától egy kis virágtemetője volt, ahova az elhervadt virágokat temette. El nem tudta viselni azt a gondolatot, hogy kedves virágai az utcza porában vagy a szemétkben rothadjanak. Fájt a lelkének az a gondolat, hogy egy virág szirmát valami rondaság találná bemocskolni, hogy lábbal taposnák, porba söpörnék, vagy valami női uszály szegélyén tova hurczolnák a sárban. Télen hamuvá égette szobájának kandallójában, miután fahasábokból valóságos máglyát rakott, hogy rögtön lángba boruljanak. Hanem nyáron ez a halottégetés nem volt kivihető, így tehát lelkiismeretesen temette el a kert egy félreeső zugában, amugy lopva; mert attól félt, hogy az anyja lehordja és Márk bácsi kicsufolja, ha a dolog kitudódnék.

- Ugyan kérem szépen, ne mondja meg senkinek, ismételte aggódva. Gribouilleon kívül senki se tudja... senki, mert magamon kívül volnék, ha kicsufolnának... Máskor nem bánom, ha kinevetnek is... de most azért bosszantana csak, mert belátom, hogy igazuk volna... valóban nevetséges badarság ez tőlem.

- Biztos lehet benne, Corysa kisasszony, hogy soha emberfiának nem fogom szóba hozni a virágtemetőt.

Aztán búsan tette hozzá:

- Szegény kis temető... engem is ide beletemetett ön ma... egészen beletemetett... habár én ugyancsak semmiképen sem hasonlítok virágra...

- No már megint rákezd!... kiáltott föl Corysa. Már megint arra gondol...

- Nem - nem... hanem kérem, eressen ki engem a kert kis kapuján; nem szeretnék visszatérni a társasághoz, nagyon nevetséges figura volnék vörösre kisirt, földagadt szememmel. Holnap felkeresem majd Márk bácsit.

- Ön nagyon szereti Márk bácsit?

- Igen, ő gyermekkori pajtásom...

- Önök egyidősek?

- Ő három évvel fiatalabb.

- Az már egyre megy, nem nagy különbség.

- Igaza van... az már egyre megy.

Hanem mikor bucsucsókot nyomott utoljára Pipiske puha, de mégis erőteljes kis kacsójára, D'Aubières ur azt gondolta magában:

- De nem ám, még se mindegy... Aki három évvel fiatalabb... az mégis csak fiatalabb...

Midőn Pipiske visszatért a szalonba, fürkésző tekintete Márk bácsira esett, ki egy alacsony dolgozó lámpa fényénél olvasott és hosszasan elnézte Márk férfias szép vonásait. Aztán a helyett, hogy szüleinek faggatásaira felelt volna, akik a herceg váratlan eltűnése miatt aggódva kérdőre vonták, elmerengve azon tűnődött:

- Nem három évvel, hanem tíz évvel látszik fiatalabbnak.

VII. FEJEZET.

Másnap reggel Pipiske az iratos pázsiton kinyújtózkodva Gribouilleal játszott és vigan elmulatva véle, várta be az előadásra kitűzött órát, midőn Márk bácsi betoppant a kertbe és előtte teremve, mogorván vetette oda:

- Aubières elutazott.

Pipiske egy ugrással talpra szökött.

- Micsoda? Elutazott? Hova?

- Párisba! Szegény ott akarja magát egy kicsit összeszedni... nagyon megviselte szegényt ez a kosár...

- Jaj, de megijesztettél; azt hittem, hogy örökre elutazott és vissza se jön többé.

- Sajnálád?

- Meghiszem!

- Hát tudod, engem is nagyon fájdalmasan érintett Aubières nagy csalódása; hanem mind-
amellett, most, hogy vége van mindennek, bevallhatom, Pipiském, hogy nagyon helyesen tetted.

- No, ennek örülök... Hát a papa mit szól hozzá?

- Az is helyesli...

- No hisz akkor minden jól van... Akarsz most kilovagolni, mondd?

- Nem... leveleket kell írnom - igaz, még neked el se beszéltem... Nagy ujságot mondok. Crisville néni meghalt.

- Ugy? szólt Pipiske közömbösen... Mi közöm hozzá, nem volt az én nénim... én nem is ismertem... Különbén, ha jól tudom, te sem ismerted, hisz ő mindig délvidéken tartózkodott.

- Én se láttam őt gyakran, az igaz. Hanem én voltam a keresztfia és amint ép most hallom, rám hagyta az egész vagyonát.

- Az egész vagyonát? kiáltott föl Corysa meglepetten, de hisz ő az, aki olyan mesés gazdag, hogy őt a mesebeli Carabas néninek nevezték mindig.

- Ő az igen, aki olyan mesés gazdag »volt«, szegény.

Pipiske gyermekes szeleskedéssel csimpaszkodott Márk bácsi nyakába, mig Gribouille, urnője példáját követve, öröme jeléül csaholva ugrott neki az igy váratlanul megrohant vicomtenak.

- Jaj de örülök!... Jaj de örülök, hogy te öröklöd azt a sok pénzt!... Jaj de jól fog az hozzád illeni, ha sok, sok pénzed lesz!

- Bocsáss el, hisz megfojtasz! rivallt rá a vicomte és haragos mogorvasággal iparkodott kibontakozni a tulheves ölelésből. Százszor mondtam már neked, hogy ilyen nagy lányhoz nem illik már ugy az ember nyakába csimpaszkodni, akár valami kis baba... már te kinőttél az ilyen gyerek tempóból...

- Bocsáss meg... mindig elfelejtem... De mondd, mit fogsz csinálni ezzel a tenger sok pénzzel; hadd halljam, mi lesz az első dolgod?...

- Az első dolgom az lesz, hogy utazni fogok.

- Utazni fogsz... rebegette Pipiske, lelke mélyében megrendülve, te is elmész, te is?

És Márk bácsi vállára hajtva fürtös fejcskáját, könnyekre fakadt.

- Mi lelt, te balga gyerek te, miért sírsz? kérde Márk bácsi, türelmét veszítve.

Pipiske fátyolozott hangon alig érthetőn válaszolt:

- Bocsáss meg... ne haragudj... nem tudom, mi a bajom... mindig olyan pityergős kedvem van; az imént hallottam, hogy Aubières ur elment, aki engem nagyon szeretett és most még... te is... elmész.

Könyei zápor módra omlottak, amint szavait így végezte:

- Pedig hát nem vagyok bőviben olyan embereknek, akik engem szeretnek.

- De hát Pipiském, édes, hisz nem veszek én bucsút mindörökre... ne félj, nem megyek én világkörutra, egész nyugodt lehetsz... beérem Franciaországgal... aztán tudod, hogy engem bánt a spleen...

- Miért mondd azt, hogy spleen... miért nem mondd, hogy honvágy? Nem szégyen az, ha a maga nevére nevezzük a gyermeket; ki nem állhatom, ha az ember idegen szókkal él...

- Ez már jó jel, Pipiske - látom, hogy győz a természet... csak szídj össze, ahogy kedved tartja... hanem nevéss... nem kívánok semmi mást.

- Most már a politikának szentelheted magadat... Most már nem fog győzni az a tejfeles száju tacsó, aki a multkor diadalmaskodott... jaj de jókor jött ez a pénz! - Ép egy hónapunk van még a választásokig. Addig van elég idő, hogy kivesd a nyeregből azt a jezsuita tanítványt, aki mást hazudik a szegény munkásoknak, mást a nagy uraknak, aki mindig és mindenhol csak hazudik... egyre hazudik! Meg fogod őt buktatni... én meg annak úgy fogok örülni, hogy no...

Márk bácsi nevetve kérde:

- Irántam való érdeklődésből vagy ellenfelem elleni gyűlöletből?

- Mind a két okból... Hát a jótékonyság? Ugy-e azt most nagyban fogod gyakorolni? Hisz te akkor is bőven osztogattad a pénzt, mikor még nem voltál gazdag.

- Honnan tudod te azt?

- Honnan? Hát csak úgy, hogy ösmerem a szegényeidet... és ha ellátogatok hozzájuk, mindig csak téged emlegetnek... Különben azért is járok én hozzájuk; mert ha az nem volna, hát választhatnék magamnak más szegényeket, akiknek nincsen benned is olyan bőkezű jóttevőjük.

- De hát hogy van az, hogy neked rólam beszélnek, de még rólad sohasem tettek nekem említést?

- Mert megtiltottam nekik... Azt mondtam nekik: Ha ő tudná, hogy én eljárak hozzátok és hogy ő ki van téve annak, hogy velem itt találkozik, soha a lábát be nem tenné többé a házatokba... soha bizony, mert ő olyan titokban tartja a jótetteit, mint más azt, hogy lop. Nincs igazam?

- Jaj de hóbotos kis csitri leányka vagy! Ha az anyád tudná...

- Ajaj! Igaz... te! Tudja már az anyám?

- Mit?

- Hogy annyi pénzt örököltél?

- Igen.

Pipiske hangos kaczagásra fakadt:

- Képzem, micsoda arczot vágott... mert ámbár mindig úgy tett, mintha biztos volna benne, hogy Crisville néni végrendeletében az egész vagyont jótékony célokra fogja hagyományozni, szive legmélyén mégis azt remélte mindig, hogy a papa meg te lesztek az örökösök... És most, hogy reményének a fele teljesült be csupán... még pedig nem a kívánatosabb fele... képzem, hogy milyen dühös, hogy ugrál...

Aztán újra visszatért arra, ami legjobban érdekelte és szomoruan kérdezte:

- Most fogsz elutazni - mondd?

- Igen, egy pár napra, az üzleti ügyeimet rendbe kell hogy hozzam!... hanem visszajövök nemsokára...

- Igen, igen, gyere vissza, sok időd nincs a választásokig... Teringettét, beh fogok én melletted korteskedni majd meglátod. Szegény öreg János, kijut neki most a szaladgálásból meg az ideoda nyargalásból.

És minthogy a vicomte nevetett, komolyan dicsekedett el:

- Nevetsz az én korteskedésemen, talán fitymálod? No, azt rosszul teszed... én nagyon népszerű vagyok ám... akár hiszed, akár nem... sokkal népszerűbb, mint gondolod.

Aztán más tárgyra átcsapva, kárörvendve szólalt meg:

- Jaj, de örülök én már előre annak, hogy milyen savanyu pofát vágnak majd mindazok, akik téged ki nem állhatnak; pedig sokan vannak ám.

- Igazán? Sokan?

- No de még mennyien, legalább itt Pont-sur-Sartheben... Párisról nem beszélek, mert azalatt a három hónap alatt, amit minden esztendőben Parisban töltünk, se azt sem tudom, hogy te mit csinálsz, se azt, hogy szeretnek-e ott téged vagy nem... hanem itt másképp áll a dolog, itt látok én mindent, ami történik.

- És mit látsz?

- Azt, hogy néhány jó barátodat kivéve, mindannyian gyűlölnek.

- Pedig hát én ugyancsak nem szolgáltam reá...

- De igenis, sőt nagyon is rászolgáltál mindenképen... először is visszavonulva élsz magadnak és ezt Pont-sur-Sartheben meg nem bocsátják az embernek... különben másutt sem.

- De hát nem is élek én olyan visszavonult életet...

- De igen, te fittyet hánysz a hivatalos látogatásoknak, a nagy társas-ebédeknek, báloknak, jouroknak, matinéeknek, a jezsuita páterek Mária-ájtatosságainak, kerti mulatságoknak; fittyet hánysz Bassignyné csütörtökjeinek... fittyet hánysz mindennek, ami untat... és mindenben tökéletesen igazad van... hanem ne hidd ám, hogy ez a módja annak, magunkat a csordákban együtt élő barmokkal megkedveltetni.

- Igaz - otromba medve vagyok és ez nagy hiba.

- Miért volna hiba? Mit bánod te azt, akár szeretnek, akár nem? Különösen most, mikor így is, úgy is rajongani fognak érted, akármit teszel is, a leányok reád fognak vadászni mind... Igaz te, mondd! Nem titok?

- Micsoda?

- Az, hogy örököltél.

- Nem! én ugyan nem fogom kidoboltatni, hogy örököltem; hanem azért nem bánám, ha megtudná a világ.

- Ej ha, jegyezte meg Pipiske elálmélkodva - te, aki mindig oly közömbös vagy aziránt, hogy mit tartanak rólad az emberek... miért óhajtod egyszerre, hogy a világ tudjon a te gazdagságodról?

- Egyszerűen csak azért, mert nem akarom, ha látják, mennyi pénzembe kerül majd a választás, hogy esetleg azt hihessék, hogy valami pártkassza segíyez... mert én undorodom az ilyenén módon üzött politikától, amely másnak a pénzével akar célt érni; én azt aljas és piszkos eljárásnak tartom.

- Nem tudnám, hogy melyik párt segíyezne, mikor te egész önálló eszméssel és iránynyal lépsz föl és egy párthoz se szegődöl?

- Az igaz ugyan, de azért a világ mégis azt mondaná.

- Mindegy! jelentette ki Corysa, kárörömtől ragyogó szemekkel. Na, ma délelőtt pompásan fogok mulatni, az egyszer bizonyos... hány óra van?

Márk bácsi az órára nézett.

- Háromnegyed kilencz.

- Akkor van elég időm, ha sietek.

És teli torokkal elkiáltotta magát:

- János, János!

A vén kocsis megjelent az istálló ajtajában, ahová a régi megszokás ellenállhatatlanul visszavonzotta mindig, ha fiatal urnőjének nem volt reá szüksége.

- Öltözködj fel gyorsan... rögtön elmegyünk... de siess ám - hallod... tiz percz mulva ott kell, hogy legyünk a Girondista-téren!

A márkiné komornája e pillanatban a gazdasági épületből jövet, végig ment az udvaron és az urasági kastélynak vette utját. Corysa odaszólt neki:

- Elment a méltóságos asszony?

- Nem, kérem, itthon van.

- Pompás, akkor minden jól indul; suttogta a kicsike, attól féltém, hogy ő tán ott lesz már.

És csókot dobva Márk bácsinak szokott szelességével nevetve lejtett ki a kapun.

Egy negyedórával később Pipiske becsengetett a jezsuita kolostor ajtaján:

- Ugyebár kérem, páter Ragon most mondja a misét? kérdé a kaput nyitó baráttól.

- Igen, de a mise már végére jár... nemsokára kilencz óra lesz...

Corysa azonban nem vette utját a kápolna felé, hanem a kertben maradt. Ruganyos, könnyed léptekkel sétálgatott fel és alá halvány rózsaszín lenge batiszt ruhájában; vidám, mosolyderűs arcocskáját rózsákkal diszitett széleskarimájú flórenczi szalmakalap árnyékolta. A kis kápolna ajtaját szigoruan szemmel tartva, pajkos kedvteléssel gondolta magában:

- A páter először is a sekrestyébe megyen... de minthogy más kijárat nincs... okvetlen erre kell kijönnie... meg fogom csipni, nem kerülhet el... addig is kijönnék majd mind a hölgyek... és alkalmam lesz mindegyiknek külön beadni az én kis keserű pilulámat... jaj, de multságos dolog lesz az...

És meglepedkezve a hely szentségéről, tánczra perdülve, úgy forgott a sarka körül, mint az orsó, a kapus barát legmélyebb megdöbbenésére, aki szűk portásczellájából szemtanuja volt e szentségtelen cselekedetnek. Magát az öreg Jánost is, aki pedig hozzá volt szokva Pipiske ilyen rohamaival, meglepte a vidámság e váratlan kitörése és hüledezve kérdezte:

- Mi lelte ma reggel, Corysa kisasszony?

Pipiske egy lábon himbálódzva állt meg előtte és nevetve válaszolt:

- Majd elmondom hazamenet, addig is leülhetsz arra a padra, ahol tegnap ültél és aludhatsz egyet, ha kedved tartja; csak azon légy, hogy valami kecsesebb pozícióba helyezkedjél.

A kápolna ajtaja tompa dübörgéssel csapódott be, mire Pipiske szélkerepnél is sebesebben fordult meg és meglátta, hogy a kis Bartfleur jön ki miséről. Igen szűk rövid és kék kabát volt rajta és sovány lábszárai körül tarkán koczkázott nadrág lötyögött. Óriási nyakkendője hátul oly magasra ért fel, hogy egészen eltakarta az inggallért és ebben a szemenszedett parádés fenegyerek öltözetben még sokkal véznábbnak és összetöpörödöttebbnek látszott, mint máskor. Különbem nem volt csunya arcú ember és daczára a holnapi divatot előlegező furcsa ruházatának meg nyomorék természetének, egész megjelenése bizonyos előkelőség jellegét viselte magán. Corysa elejébe ment és egész elfogulatlanul szóba akart vele állani, hanem minthogy Bartfleur látta, hogy a fiatal leány egyedül van itt, udvarias köszönésre szoritkozott és mellette elhaladva, a legtökéletesebb illemtudással, körülbelül ötven lépésnyire állt meg egy terebélyes fa árnyékában.

- Delorme asszonyt lesi, gondolta magában Corysa, aki már régóta észrevette, hogy Delormenének, a nótárius rendkívül csinos feleségének, a fiatal Bartfleuron akadt meg a szeme.

Delormené valóban meg is jelent nemsokára. A fiatal ember oly meglepetéssel üdvözölte, mintha ez a találkozás egész váratlanul történnék és Pipiske azt gondolta magában:

- Még a misének nincs vége; ők azért hagyták el a templomot valamivel előbb, hogy alkalmuk legyen beszélgetni.

És amint megfigyelte a sudárnövésű fiatal asszonyt, aki karcsu ruganyos derekát meghajlítottta, hogy a válláig érő nyomorék korciszülöttnek szemébe nézhessen, elálmélkodva csóválta a fejét.

- Milyen furcsa izlés! Delorme ur sokkal helyrevalóbb ember... Mi a manóban tetszhetett meg neki ezen a kis madárijesztőn? A kis Bartfleur se nem jó, se nem kedves, se nem okos... csúf és buta, csak a nemesi kutyabőr varázsa lehet az, ami vonzza... mert bizonyos emberekre nézve még mindig van valami vonzereje a nemesi czimnek... Ah... Delormené most távozik, egyedül megy előre... Bartfleur majd kint utoléri... aztán majd »véletlenül« találkoznak újra a parkban vagy az utcán... egész véletlenül.

Pipiske tekintete soká követte a szép asszonyt, aki darázskarcsuságu derekát széles csipőin himbálva, tovalejött. Aztán felsóhajtott:

- Kellemes lehet az mégis, ha valaki olyan szép; magam is szeretnék szép lenni.

A márkiné ugyanis oly szüntelenül hajtogatta azt, hogy Corysa csúf és otromba teremtés, míg a fiatal leány végre szentül meg volt győződve arról, hogy tényleg úgy áll a dolog.

Halk beszélgetés nesze szakította félbe merengéseit. Bassignyné hagyta el a templomot két-három hölgyismerőse kíséretében, kik rendes udvarához tartoztak.

- Ah pompás, gondolta magában Corysa, úgy hiszem ez a legjobb alkalom arra, hogy dobra üssem az én érdekes ujságomat.

És lassu léptekkel ment a kis csoport elébe, földre szegzett tekintettel, mélyen lehajtva fürtös fejecskéjét, mintha egészen el volna mélyedve egy kis kavics megfigyelésében, melyet piczi lábának hegyével tovagörgetett.

- Nini, itt van Pipiske kisasszony! kiáltott föl Bassignyné. Hogy van, Pipiske kisasszony?

- Köszönöm, jól, felelt Pipiske rögtön észrevéve azt, hogy minden szem kíváncsian és fürkészőn nyugszik rajta. A házassági ajánlat, a kosár és Aubières herczeg hirtelen elutazása, akit reggeli nyolcz órakor polgári ruhában láttak a pályaudvar irányában bérkocsin elrobogni, futótüzként terjedt el a kis városban. És Bassignyné a reggeli misén azon melegen mesélte el az érdekes eseményt valamennyi jó barátnőjének, afeletti meglepetésének adva kifejezést, hogy ez a kicsike, ki szegényebb mint a templom egere, kikoszarzni mert egy herczeget, akinek huszonötezer font évi jövedelme van.

Irigy szemmel nézték Pipiskét és úgy a kérőért mint az annak adott kosárért is haragudtak reá.

- Hogy is adjam be nekik valami ügyes módon Márk bácsi öröklésének megczukrozott keserű piluláját? tünődött Pipiske, mialatt Bassignyné éles szeme fürkészőn mérte őt végig.

- Kétszeresen örvendek e kedves találkozásnak, szólalt meg Bassignyné legnyájasabb mosolyával, mert ép kapóra jön. Arra szeretném ugyanis felkérni, sziveskedjék kedves anyjának az én nevemben átadni egy meghívást, minek hazamenet magam akartam szóbeli vivője lenni. Arra kéretem, hogy csütörtöktől két hétre legyen szerencsém hozzá, valamint De Bray urhoz, meg önhöz is, Pipiske kisasszony, nemkülönben Márk urhoz is, ha ő ugyan elfogadja... ámbár nem hiszem, hogy Márk ur szerény házunkat szerencsétlenné.

Pipiske kapva kapott a kínálkozó alkalmon és tekintetét merőn szegezve Bassignyné arczára, hogy vonásainak minden kis megrándulását szemmel kísérhesse, csengő hangon felelt:

- Márk bácsi valóban ritkán jár vendégségbe - hanem most csütörtökön különben se lesz itthon, mert elutazik.

- Aubières herczeggel? kérde Bassignyné csipősen.

Pipiske úgy tett, mintha nem értené a célzást és a legártatlanabb hangon válaszolt:

- Nem, egyedül. Crisville néni ugyanis meghalt...

- Ah meghalt? Bizonyára Pauban halt meg, szakította félbe Bassignyné.

Aztán a kíséretében levő hölgyek egyikéhez fordulva, hozzátette:

- Hisz ön a multkor említette, hogy szeretne egy kastélyt venni. Crisville kastély bizonyára eladásra fog kerülni... sokkal magasabb fekvésű, semhogy alkalmas lenne árvaház vagy kórház alapítására.

A Pont-sur-Sarthe-i társaság ugyanis szentül hitte, hogy Crisvillené egész vagyonát jótékony czélokra fogja hagyományozni.

- Nem hinném, szólalt meg Pipiske szelid ártatlansággal, nem hinném, hogy a bácsi eladná Crisvillet... ellenkezőleg azt hiszem, hogy ő maga fogja lakni.

Aztán könnyedén tette hozzá:

- Ő ugyanis Crisvillené egyedüli örököse.

- Ő? Hogyhogy? Ő? De Bray ur? dadogta Bassignyné magánkivül... de... de... hiszen az ön nénye legalább öt vagy hat milliót hagyott hátra...

- Crisvillené nem az én néném... a hagyatékát pedig még sokkal többre becsülik, igazította őt helyre Pipiske méltóságteljesen, ámbar fogalma sem volt arról, hogy mennyire becsülhető az elhunyt dúsgazdag márkiné hagyatéka.

- Még többre? ismétlé Bassignyné báméskodva és csak úgy kékült meg sárgult irigy dühében.

A hívők most már seregesen tódultak kifelé a kápolnából és Bassignyné sietve bucsuzott el Corysától, hogy az érkezőknek utját állva, gyorsan tovább adhassa a meglepő hirt. Pipiske messziről figyelte meg örömrépeső szívvvel, mint borulnak el az arcok mind sötétebben Bassignyné elbeszélésének folyamán.

- Oda vannak - le vannak sujtva... jaj de okos dolog volt ide eljönni!

Egyszerre csak hirtelen odaszökött a kápolna ajtajához, mert észrevette volt páter Ragon, aki szabályos, ritmikus lépteivel közeledett.

- Nem akarom, hogy másnak az ajkairól megtudja, gondolta Pipiske magában és udvariasan szólította meg:

- Szabad kérem néhány szóra?...

És minthogy a jezsuita aggódva jártatta körül a szemét a hívők rá várakozó csoportján, megnyugtatóan hozzátette:

- Nem fogom soká tartóztatni... tegnap úgy is többet fecsegtem, mint amennyit kellett volna...

- Oh korántsem, gyermekem, sőt ép ellenkezőleg, ön nagy mérvben felköltötte az érdeklődésemet és igazán meglepett...

- Ön felette elnéző irányomban... hanem én jól tudom, hogy nem kellett volna a bácsit meg az ő politikáját szóba hozni; arra akarom hát kérni, hogy ne is szóljon erről az anyámnak... Ő ugyanis ma el fog ide látogatni; ne is említse, hogy mi mindenről fecsegtem...

- Biztosítom, gyermekem, válaszolt pater Ragon száraz hangon, leplezetlen türelmetlenséggel... biztosítom, hogy ön tulságos fontosságot tulajdonít az ön beszédjének.

- Nem a' - én a multkor értésére adtam... legalább úgy félig-meddig... hogy a nagybátyám az idei választásoknál nem fog Bernay ur ellen fellépni, mert nincs pénze...

- Igen! Nos? És...

- Nos hát kérem, csak azt akarom most megmondani, hogy mégis fel fog lépni, mert most már van pénze...

- Ah! sziszszent fel a jezsuita ingerülten és teljesen megfélelkezve az óvatosság és tartózkodás bölcs szabályairól, melyek rendesen legkisebb tetteit is vezérelték, mohó kíváncsisággal kérde:

- És hogy jutott ő pénzhez?

Pipiske nyugodtan válaszolt:

- Ugy, hogy ő az egyetlen örököse Crisville néninek, aki tegnap meghalt.

Pater Ragon tátott szájjal, ámulatában mereven kidüllesztett szemekkel bámult Pipiskére, mintha a mennykő csapott volna beléje.

Az öreg Crisvillené, még mielőtt roskadozó egészsége arra kényszerítette, hogy állandóan letelepedjék Pau enyhe déli éghajlata alatt, legájtatosabb hívőinek egyike volt és ő tisztán visszaemlékezett arra, hogy részletesen tollba mondott volt neki pontról-pontra egy végrendeletet, melyben természetesen nem feledkezett meg a jezsuitákról sem. És ime, ez a vén

asszony most meghal, távol az ő akaratának lebilincselő varázsától és nemcsak, hogy nem váltja be nagynehezen kicsikart és már-már biztosra vett ígéreteit, hanem a vagyonát is örökbe hagyja egy amúgy is jómódu szocialistának, egy veszedelmes embernek, akinek így öntudatlanul kezébe adja a fegyvert, hogy harcolhasson azokkal, akiket támogatni és tisztelni a halott kötelessége lett volna.

Végre nem annyira Pipiskéhez fordulva, aki pajkos szemhunyorgatással figyelte meg vonásait, mint inkább önmagával beszélve, halkán szólalt meg:

- Ez óriási vagyon lehet!
- Óriási; ismétlé a kicsike csengő fuvolahangon.
- Majdnem a fél kerület az övé.

És Pipiske hiven visszhangozta újra:

- Majdnem a fél kerület.

Egyszerre megvillant a páter agyában az a gondolat, hogy Corysa tán gúnyt űz vele. Hanem midőn a szemébe nézett és maga előtt látta azt a rózsás, gömbölyded, mosolyderűs gyermekarcocskát, mely ártatlan közömbösséggel szinte együgyűn tekintett fel rá, elmosolyodott ez alaptalan feltevésen és nyugalma visszatért. Hanem rögtön eszébe jutott, hogy ime ez a kis Pipiske, akit eddig senki se kegyeskedett figyelemre méltatni, valószínűleg gazdag örökös nő lesz. Mert egész Pont-sur-Sarthe tudta, hogy a vicomte ezt a kicsikét úgy szereti, akár csak a tulajdon édes gyermekét. És a páter apai jóindulattal, kenetteljesen szólalt meg:

- Nagyon örvendek... valóban szívből örvendek annak a ritka szerencsének, melylyel az Uristen megáldotta önt... mert ebben igazán Isten ujját látom... Tegnap ön érzékeny szívének tulásig vitt lelkiismeretességében, abbeli szüzies félelmében, hogy tán nem lesz elég szent és példás feleség - kikoszarzta Aubières herceget, aki önt, vagyontalan leány létére, nőül kérte és ime ma az Uristen megjutalmazza e neki tetsző cselekedetet és abba a szerencsés helyzetbe hozza, hogy jövendő férje megválasztásában egyedül szíve sugallatát követheti.

- Én? - szól Pipiske, aki eleintén nem értette meg, hogy a pap mire akar kilyukadni... nem látom az összefüggést... Azért, mert a nagybátyám örökölte az ő nagynénjének a pénzét - hogy jövök én abba a helyzetbe, hogy a szívem sugallata szerint szabadon választhassak, feltéve ugyanis, hogy a szívem tényleg sugallana valamit...

- De hisz ez a napnál is világosabb, gyermekem, suttogta pater Ragon, most is inkább önmagához, mint a fiatal leányhoz intézve szavait - mi sem természetesebb, mint hogy De Bray vicomte szép hozományt fog adni annak a leánynak, akit saját gyermekének tekint... annál is inkább, mert agglegény létére - akinek közelebbi rokonai nincsenek...

Corysa elnevette magát:

- Ah, most már világosan látok... ön azt gondolja, hogy egy szempillantás alatt jó parthie lett belőlem... ez nagyszerű... én meg az imént azt gondoltam, hogy Aubières ur házassági ajánlata óta nőtt az értékem... Igen... azt veszem észre, hogy azóta tiszteletteljes kíváncsisággal tekintenek rám. Hát még most mi lesz?... Megtiszteltetés... pénz... mindenből kijut nekem - ej ha, be más szemekkel fognak rám nézni. Nem is az leszek, aki voltam.

Ezalatt a jezsuita páter észrevette a kis Bartfleurt, aki még mindig ott várakozott egy lombos fa árnyában és barátságosan integetett feléje:

- Az ott Bartfleur Hugó, szólalt meg egyszerre a páter, a fiatal emberre mutatva, - volt tanítványom.

Pipiske fagyos közömbösséggel válaszolt:

- Tudom... ismerem...

- Legjámborabb hiveim egyike, folytatta a páter, mindennap eljön szent misére... ritka nemes lélek, aki csak Istennek tetsző dolgokat művel...

- Nem tudom, jegyezte meg Pipiske önkénytelenül, vajjon amint ön mondja, Istennek tetsző dolog az, hogy Bartfleur mindennap ide jön Delorme asszonynak kurizálni...

A jezsuita vézna arcza méltatlankodó tiltakozás és őszinte meglepetés kifejezését öltötte föl; neki ugyanis eddig sejtelve sem volt erről, hanem a fiatal leányka illetlen megjegyzése új világot vetett sok eddig figyelembe se vett apróságra. Hanem abbéli óhajától vezérelve, hogy eloszlassa Pipiske gyanuját és szolgálatot tegyen volt tanítványának, behizelgő hangon válaszolt:

- Eltekintve attól, édes gyermekem, hogy ilyen megjegyzések nem illenek fiatal leányok ajkaira, ez esetben nagyon rossz nyomon van. Bartfleur Hugónak nem lehet semmi köze Delormenéhez; először, mert jámbor erkölcsü elvei minden ilyen bűnös kísértés ellen vértetik; másodsor pedig, mert van rá okom hinni, hogy a szive már nem szabad.

- Ah, szólt Corysa szórakozottan unott közömbösséggel.

- Igen - a szegény fiúnak a szive már másé; úgy hiszem, hogy szerelmes... egy fiatal leányba, aki ugyan eddig nem sokat törődött vele.

- Egy fiatal leányba?... kérde Corysa meglepetten, azon tünődve, vajjon ki lehet az a fiatal leány... egy fiatal leányba... igazán nem tudom, ki lehet az?

Aztán egyszerre egy gondolat villant meg az agyában és hangos kaczagásra fakadva, kérde:

- Én volnék talán az a fiatal leány? No, ezt jól adja, pompásan...

És őszinte bámulattal pater Ragon kenetteljes arczára szegezve a szemét, hozzátette:

- Azt meg kell önnek hagyni - ön nem vesztegeti az idejét, hanem üstökön ragadja az alkalmat.

Pater Ragon még mindig mosolygott, hanem szeme kemény és zord pillantásokat lövelt.

- Bocsánatot kérek ez éktelen kaczagásért, mentegetődzött Pipiske kissé lecsillapulva... hanem az igazán olyan geniális sakkhuzás - megvolna a kecske is, a káposzta is - így legalább az a pénz, mely Bernay urnak ártani fog, hasznára válnék Bartfleuréknak... és a családban maradna... Oh, ehhez szó se fér... kifogástalanul jól van kieszelve...

- Avesnes kisasszony, jelentette ki a jezsuita metsző hangon, édes anyjának teljes igaza van, ha azt mondja, hogy ön igen neveletlen leány.

- Igaza van, ha gondolja; de nincs igaza, ha elmondja, - felelt Pipiske nyugodtan.

Aztán mélyen meghajtotta magát a távozó pater előtt és míg tekintete az öreg Jánost kereste, a ki még mindig ott szunyókált mozdulatlanul a kerti padon, gépiesen füttyölésre csücsörítette az ajkait, hanem idejekorán észrevette magát és abbahagyta.

- Jaj, uram, teremtőm, most majdnem füttyentettem egyet, mint szoktam... no, ez oszt' szép föltűnést keltett volna.

A jezsuitakolostort elhagyva, futólépésben sietett előre és egészen megfélekedett az öreg szolgáról, a ki mögötte czammogva vén csontjaival nagy nehezen birt vele lépést tartani. Pipiske az öreg Châtel abbéval akarta tudatni a jó hirt, meg lévén győződve róla, hogy a derék öreg plébános őszintén fog ennek örvideni. A palotatér egyik sarkán virágárusnő ütötte fel sátorát. Pipiske egy nagy rózsabokrétát vásárolt és nagy sebbel-lobbal sietett a plébánia felé.

A székesegyház papjának lakóháza is elég szerény házikónak mondható, hanem a szent Marcien plébánia paplaka valósággal szánalmas állapotban volt. Az ódon bazilika hátsó falához támaszkodó, düledező kis viskó az, egy piszkos, sötét és egészségtelen sikátor mélyén. A háztól balra egy nyomoruságos kis kertecske terült el; korántsem olyan, a minőt mi plébánia-kert alatt értünk; de Châtel abbé, a ki nagy virágkedvelő volt, mindamellettt illatos virág-ágygyá tudta változtatni a soványtalaju kis földdarabot.

Egyetlen cselédje a piacon levén, maga az abbé nyitotta ki a kaput. Egyik kezében egy repedezett befőttes üveget tartott, mely most csiriztartóul szolgált, a jobbjá pedig egy óriási, sörtéjét naggyobbára vesztett festőecsettel volt felfegyverkezve.

- Bocsánatot kérek, hogy így fogadom, szólt az abbé mentegetődzve, hanem ép azzal mulatok, hogy a lakószobám lefoszló falkárpitjait újra felragaszszam.

Ezzel rámutatott a nedves falak hosszán, apró foszlányokban leváló kárpitokra, amelyek siralmasan el voltak rongyolódva.

A szoba egész butorzata hat fonott szalmaszékéből, egy félig kikopott bőrkarosszékéből, egy szuette-fából faragott ritka szépművü órából és a szent szűz egy alabástrom faliszobrából állott, melynek lábánál, egyszerű talapzaton, egy kis virágtartó ékeskedett.

- Rózsákat hoztam az ön szent szűz szobrának, szólt Pipiske, a virágtartóba elhelyezve a magával hozott virágokat, hanem vízbe kell ám őket tenni hamar.

- Igen, mindjárt...

- Nem mindjárt, hanem máris; ebben a nagy melegben kegyetlenség volna tovább szomjaztatni szegényeket... azt hiszi ön, hogy jól esik a szent szűznek, ha valami élő lény szenved miatta?

- Igaza van, gyermekem, szólt a pap engedelmesen és kiment, hogy a kerti kutnál megtöltse az egyszerű virágtartót.

Corysa pedig a szoba ablakából nézte és azt gondolta magában:

- A jó abbé nem valami sikkes vagy arisztokrata külsejű ember, az bizonyos; az a jóságos piros arcza úgy biborlik ki fehér fűrtjei közül, mint a vattába göngyölített paradicsom. Hanem nekem ő így is tetszik, mert igazán szép lelke van; neki nem azon áll az esze, hogy a szegények pártfogóit megbuktassa meg gazdag feleségekhez segítse azokat a naplopókat, a kik a saját pénzüket mind elverték, hanem egyedül csak az Uristennek meg a szegényeknek él... és távol áll a pletykák, az intrikák, a flirtek undok tömkelegétől.

És midőn az abbé újra belépett, mindkét kezével gondosan fogva a színültig megtöltött virágtartót, melyből minden lépésnél kicsordult a víz, hosszú, nedves csikokat vonva az abbé fényesre kopott csuháján, Pipiske vigan szólt oda neki:

- Abbé ur, ma olyan jó kedvem van...

- Igazán? - válaszolt az abbé örömtől ragyogó szemekkel, - ma tehát másképp áll már a dolog, mint tegnap reggel!

Összeszedte a rózsákat és megkérgekedett, érdes tenyerü kezeivel óvatos gyengédséggel rendezte el illatos szirmaikat a virágtartóban. Midőn az megvolt, leült Corysával szemben.

- Abbé ur, ma reggel óta Márk bácsi dúsgazdag ember.

- Hogy-hogy, gyermekem?

- Nem lopta el a posztkiszlit - az bizonyos, - hanem ő örökölte Crisville néni egész vagyonát.

- Crisvilléné meghalt?
 - Hát persze, abbé ur!
 - Oh beh kár érte, szegény asszony... ő olyan jó és nemes lelkű asszony volt a szegények iránt...
 - Márk bácsi ép oly jó lesz, még jobb... majd meglátja, hogy most mennyit kapnak majd a szegények.
 - Adja az Isten!
 - Remélem, ön nem kételkedik benne? - kérde Pipiske szinte megsértődve.
 - Nem kételkedem benne, azt nem mondhatnám; hanem hát utóvégre... nagyon természetes volna, ha a vicomte ur kevésbé foglalkoznék jótékonyág gyakorlásával, mint boldogult nénje... ő még fiatal ember...
 - Fiatal? kiáltott föl Pipiske meglepetten, Márk bácsi fiatal?
 - Persze hogy az... tán csak nem öreg?
 - No nem mondom, hogy már valami tötyögős aggastyán, de hát nem is fiatal... hisz csak három évvel fiatalabb, mint Aubières ur; az meg igazán öreg...
 - Hát hogy állunk a herczeggel, gyermekem?
 - Oh, sóhajtott fel Corysa könnyebbülten, ő ma reggel elutazott.
 - Elutazott?
 - Nem örökre... majd visszajön megint... az különben mindegy nekem... Hanem ha tudtam volna, abbé ur, hogy ön ezt a jó hirt ilyen közömbösen fogadja csak, akkor nem kutya-goltattam volna ide azt a szegény Jánost huszonöt fok melegben... ráért volna, ha ön is akkor tudja csak meg, mikor a többiek...
 - De, édes gyermekem, ön téved; nagyon örvendek, tiszta szivből örvendek annak a szerencsének, mely az ön kedves nagybátyját érte, meg annak az örömnél is, amit ez önnek okozott.
 - Ez már beszéd! No de most szököm... délre jár az idő.
- Míg Pipiske a letünő déli nap hevében hazafelé sietett, Châtel abbé újra a szent szűz lábainál illatozó rózsákkal babrálva, áhítatosan suttozta:
- Én Uram Istenem, áldd meg ezt a gyermeket, a ki téged szeret... Én Istenem, tedd őt boldoggá...

II. KÖTET.

I. FEJEZET.

- Márk bácsi, ha tudnád, hogy haragszik itt rád mindenki, - mesélte Corysa a nagybátyjának, midőn az kétheti távollét után visszatért, a választóidhoz intézett felhívás egész Pont-sur-Sarthe-ot rád uszította; előre örülhetsz már annak, hogy micsoda arczczal fogadnak majd mindenütt.
- Azzal én nem sokat törődöm!
- Azt tudom, de nekem ám nem telik benne gyönyörűségem, ha hallgatnom kell, hogy piszkolnak és szidnak mindenütt... az egész világ megszól... szinte rosszul vagyok már a sok bosszuságtól.
- Ki az az egész világ?
- Ki? Hát a mi rendes látogatóink, mindazok a vén szamarak, akik hozzánk eljárnak, - nem is tudom ugyan, miért mondom véneknek, hisz vannak köztük fiatalok is, - hanem azok szakasztott ép olyan buták... No meg a mama tegnapelőtt hazajött... oda volt, egész oda volt, mert olvasta a te felhívásodat valamely utczaszegleten.
- Mit mondott neked?
- Nekem semmit! Hanem a papával volt egy jelenete... no, volt hadd el hadd, de még milyen...
- Még különb, mint máskor?
- Sokkal különb.
- Szegény Péter! szólt a vicomte nevetve.
- Oh, te gonosz csont, hogy tudsz ezen nevetni... Szegény papa! olyan jó ember!
- Az a baja, hogy nagyon is jó, - lennék csak én az ő helyében...
- Vagy én, szólt Corysa, hanem ez azt bizonyítja, hogy ő sokkal jobb, mint mi ketten együttvéve.
- Ezek szerint, faggatta őt Márk bácsi tovább, nekem nagyon kellemes életem lesz itt az ilyen körülmények között... előre örülhetek neki...
- Milyen körülmények közt?
- Hát ha az anyád olyan dühös rám, mint te mondod.
- Oh, ami azt illeti!
- Akkor hát valószínűleg úgy fog velem bánni, mint valami kongo-négerrel.
- Szó sincs róla.
- De igen! Már eddig sem nézett rám jó szemmel, hát még most, hogy az én jelöltségem is hozzájárul.
- Hanem ellensúlyozza ám azt a te örökséged!
- Hogy érted ezt?
- Hát úgy, hogy amennyire bosszantja is a te jelöltséged, ép annyira el van ragadtatva a vagyonodtól... ez aztán kiegyenlíti egymást... hisz tudod, hogy ő imádja a pénzt.
- Oh!
- Semmi oh! Az úgy van.

Rövid szünet után Pipiske újra megszólalt:

- Elvégezted az üzleti dolgaidat?

- Igen, félig-meddig.

- És igazán gazdag vagy?

- Igen, nagyon gazdag.

- Annál jobb! Mert tudod, Bernay ur alaposan mozog... és most nagyon kell vigyáznod... mert minthogy Charlie meg fog bukni...

- Honnan tudod te azt?

- Mondták nekem.

- Kicsoda?

- A vashámorok munkásai.

Márk bácsi elnevette magát.

- Te bizalmas beszélgetésekbe ereszkedel tehát a vashámor munkásaival... Annak a szegény Aubièresnek igaza van, igazán furcsa kis lelkemadta teremtes vagy.

- Találkoztál Aubièressel?

- Igen.

- Vissza fog-e jönni nemsokára, mondd?

- A lóversenyekre itt lesz.

A villásreggelihez hívó harang megcsendült. A márkiné forgószélként rontott be az ebédlőbe és ajkait édes mosolyra nyitva, a legnyájasabb szivélyességgel sietett Márk üdvözlésére:

- Kedves Márk! ép most hallom, hogy ön visszatért.

És időt se engedve neki a válasza, édeskés hizelgéssel folytatta:

- Végtelenül örvendek annak, hogy megint itthon van; fogalma sincs róla, mennyire hiányzik nekünk, ha nincs itt, ugy-e Pipiske?

A márkiné eddig soha a legcsekélyebb rokonszenvet se tanusította a sógora iránt és a leányát se szólította soha » Pipiské«-nek, kivéve ha valami új ismerős előtt a gyöngéd anya szerepét játszotta. Márk hűledezve bámult rá és lesütötte a szemét, nehogy Corysa tekintetével találkozzék, a ki az anyja háta mögött pajkosan pislantott feléje.

- Beszélte ön már Péterrel? - kérdezte a márkiné.

- Igen, mikor megérkeztem.

- Elbeszélte önnek Péter, folytatta De Bray asszony mosolyogva, hogy a választóihoz intézett felhívása micsoda iszonyu hatást keltett?

- Egy szóval se említette.

- Igazán? No pedig szegény barátom, önnek fogalma sincs róla, hogy milyen port vert fel ez a felhívás, mennyi szóbeszédre adott alkalmat és mennyi pletyka fűződik az ön nevéhez.

- Minthogy az én nevem egyszersmind az öné is, ünnepélyesen bocsánatot kérek érte.

- Sebaj! Ilyen a háboru! Már én most belenyugodtam!... mert, hogy őszinte legyek, az első pillanatban nagyon bántott a dolog, iszonyuan bántott.

És rögtön tanunak híva a férjét, a ki épen belépett, odaszólt hozzá:

- Ugy-e Péter, most már tultettem magamat azon a botrányon, amit Márk falragaszai keltettek?... Ugy-e, hősiesen belenyugodtam a változhatatlanba?

- Legalább nekem azt mondtad; felelt De Bray ur kételkedően.

Midőn az ebédlőbe átmentek, Corysa odasugta nagybátyjának:

- Állandóan szép idő... hja, az az örökség jó barométer.

- Corysa, szólalt meg a márkiné, asztalhoz ülve, nem tudom, vajjon megmondtam-e neked már, hogy szombaton Bartfleuréknél ebédelünk.

- Nem... de hiszen máskor se szoktad megmondani, ha ebédre vagytok hivatalosok.

- Csakhogy most te is meg vagy hiva.

- Az nekem mindegy, - minthogy úgy se megyek el.

- Miért ne mennél?

- Mert én sohse megyek veletek, ha valahol ebédre vagytok meghiva; meg aztán abban állapotunk meg, hogy csak akkor fogsz társaságba vezetni, ha már tizennyolcz éves leszek, azaz két év múlva.

- Egy szükkörű családi ebédet nem lehet társaságnak nevezni.

- De igen, ahhoz is parádéba kell öltözködni, meg kell magát bámultatni, meg kell az embernek gebednie unalmában... egy szóval, mindaz, amit vendégség alatt értek...

- De én elfogadtam már a meghívást a te nevedben.

- Azt nem kellett volna tenned... miután megigérted, hogy tizennyolcz éves koromig nem leszek kényszerítve ezekre a kinszenvedésekre, kivéve idehaza. És különben is nem látom be, hogy miért mennék el Bartfleurékhez inkább, mint Bassignynéhez, aki ma estére hívott meg.

Aztán nevetve tette hozzá:

- Személyesen a jezsuitatemplom kertjében. Igaz, te, Márk bácsi, téged is meghivott, ámbár kissé sértődötten jegyezte meg, hogy nem meri remélni ezt a megtiszteltetést.

- Az bizonyítja, hogy vannak néha világos perczei... Soha, semmi szín alatt nem mennék én Bassignyékhöz, hanem jelenleg nem is mehetek sehova, mert gyászban vagyok.

Pipiske mosolygó pillantást vetett az anyja ruhájára, melynek halvány mályvaszín árnyalata oly határozatlan volt, hogy az ember első pillanatra azt se tudta, hogy mályvaszín vagy rózsaszín akar-e lenni.

- Oh, vetette oda a márkiné könnyedén, ez csak amolyan félgyász, melyből két hét már is lejárt... Igaz, hogy el ne felejtsem, azt akartam öntől kérdezni, vajjon nem-e érinti önt kellemtelenül, hogy a lóverseny vasárnapján bált rendezünk?

- Egy cseppet se, hacsak azt nem kívánja, hogy én is megjelenjek!

- Már hogy is ne; az ön távolléte hallgatag szemrehányásnak látszanék.

- Nem tudom, minek látszanék; hanem annyi bizonyos, hogy én négy héttel a néném halála után, aki engem tett meg egyedüli örökösének, nem megyek bálba... mert ez, eltekintve attól, hogy rút szivtelenség volna részemről, a lehető legnagyobb tapintatlanságra vallana.

A márkinő csipős hangon válaszolt:

- Hanem minthogy ránk nézve ez az ok elesik és én Corysa kedvéért rendezem ezt a bált...

- Az én kedvemért? kiáltott föl a kicsike meglepetten, az én kedvemért?... Hisz én utálok a társaságot... és még táncolni se tudok jóformán... Egy bált az én kedvemért... Oh édes Istenem, ki hallott még ilyent?

- Ép azért, hogy tanulj egy kis társadalmi modort, meg hogy kedved kerekedjék társaságba járni.

De már most Pipiske kereken kimondta a szót:

- Mama, én nem megyek neked lépre... de más se... mire való ez a füllentés, hogy az én kedvemért rendezed a bált?... Mindenki tudja azt, hogy én idehaza nem számítok és hogy az, ami a házban történik, nem az én kedvemért történik.

- Te egy hálátlan, orczátlan teremtés vagy, rikoltozott De Bray asszony fülettépő hangon, mely viharos rángásba hozta a szemöldökeit.

- Én? Nem a, felelt a kicsike nyugodtan, hanem úgy hiszem, sokkal egyszerűbb volna, ha Márk bácsinak meg mindenkinek megmondanád az igazat.

- Az igazat? És az mi volna?

- Az, hogy ezt a bált csak azért rendezed, hogy az ismerőseid szájtató bámulatára bemutathasd nekik a főhercezet.

De Bray vicomte meglepetten kérdé:

- Micsoda főhercezet?

- Hja ugy! igaz! kiáltott fel Pipiske vidáman, te nem is tudsz semmiről, hisz most jöttél csak meg. Hát tudd meg, egy hét óta igazi tizenhétpróbás főherceg tartózkodik itt Pont-sur-Sartheben... egy igazi főherceg... nem amolyan kártyapapirból csinált... egy trónörökös, aki uralkodni fog, ha addig meg nem buktatják a fenséges papáját.

- És hogy hívják?

- Axen gróf név alatt utazik...

- Ah! És mit keres itt ez az Axen gróf?

A márkiné válaszolni akart, de Pipiske nem engedett neki annyi időt.

- Azt senki se tudja biztosan... sokan azt mondják, hogy a hadgyakorlatokat akarja megtekinteni... mások meg, hogy gyakorolni akarja magát a francia nyelvben, amit különben szebben és jobban beszél, mint mi valamennyien...

A vicomte, hogy valamit mondjon, közömbösen kérdezte:

- És milyen ember az a herceg?

- Elragadtató, jelentette ki a márkiné.

Mire Pipiske élénken visszavágott:

- Az izlés dolga... három arasznyi, mint egy csizmaszár és fekete... de még milyen fekete; szegény Carnot hozzá képest hirtelenszőke volt. Csakhogy őt fenséges uramnak szólítják... tehát világos dolog, hogy elragadtató.

- Ugy szólítják, ahogy neki dukál, szakította félbe De Bray ur, aki közelegni látta a zivatart és elejét akarta venni a kezdődő vitának.

- Hisz ezt én is természetesnek tartom, - szólt Corysa, - magam is úgy szólítom, ha vele beszélek... csakhogy némely embernek ebben nagy gyönyörúsége telik, másoknak meg nem.

És egy oldalpillantást vetve az anyjára, hozzátette:

- Az alázatos tányérnyalást az én gyomrom nem veszi be.

A márkiné számos gyengéi közül az bántotta Corysát legjobban, hogy anyja az alárendeltek iránt ép oly rátartós göggel viseltetett, mint amilyen mézes-mázos meghunyászkodást tanusított a nagyokkal szemben. Néha megesett, hogy miután porig lesujtotta valamelyik cselédjét vagy holmi mesterembert az ő műveltségi és szellemi fölényével, melyet a leánya ugyan eléggé tiszteletlenül kétségbe vont, kétségbeesetten panaszkodott azon, hogy milyen rémitő azoknak a butasága, kiket egy Szarah Bernhardtól ellesett, megvető ajkbigyesztéssel »bérenczek«-nek nevezett.

Ilyenkor aztán Pipiske félig bosszusan, félig nevetve azt szokta mondani:

- Mama, ha ez az ember oly szellemi képességekkel volna megáldva, aminőket tőle követelsz, akkor valószínűleg nem volna inas, hanem államtitkár.

Corysa nagyon természetesnek találta, hogy kellő tiszteletet kell tanusítani királyi vérből való személyek iránt, ha a véletlen velük érintkezésbe hoz, hanem azt nem értette, hogy lehet annyira hajhászni az ő társaságukat. Gyűlölte a társadalmi illem kényszerzubonyát és csupán a magányt vagy a vele egyenrangúak társaságát szerette.

Mióta Axen gróf Pont sur Sartheba érkezett, a márkiné uszott a boldogságban, mert neki jutott az a kitüntetés, hogy ő fensége tiszteletét tette nála. Aubières herczeg, aki ugyanis néhány évvel ezelőtt katonai attasé volt abban a kis országban, hol a főherczeg apja uralkodó fejedelem volt, De Bray márki házáat ajánlotta a trónörökös figyelmébe. És a márkiné, kinek Párisban sokat kellett lótnia-futnia, míg abban a szerencsében részesült, hogy egy-egy körülrajongott fenség közelébe férközhetett, aki még azután is édes keveset foglalkozott az ármányos márkinéval, most azt hitte, hogy a mennyország kapui nyílnak meg előtte, midőn felbontotta Aubières herczegnek a férjéhez czimzett levelét, melyben a herczeg a trónörökös érkezését jelezte.

Most az egyszer Pont-sur-Sarthe legelőkelőbb szalonjai is messze hátramaradtak mögötte, mert Axen gróf a polgármesteren és a főkapitányon kívül nem ismert senkit Pont-sur-Sartheon. És a márkiné még legjobb barátnőjének, Bassignynének is, aki egyre azt hajtotta, hogy mennyire szeretne a főherczeggel megismerkedni, könyörtelen kegyetlenséggel kijelentette, hogy végtelenül resteli, miként be nem mutathatja az ő jó barátait ő Fenségének, hanem ő Fensége határozottan vonakodik új ismeretségek kötésétől.

Ő ugyanis nem akarta másokkal megosztani ezt a ritka, fenséges vendéget, kit a gondviselés a kezébe adott. Pont-sur-Sarthe nem volt híján előkelő és főrangú hölgyeknek, és ezek közül akadt nem egy nagyon csinos asszonyka. Félő volt tehát, hogy ha a kis fenség egyszer be van mutatva a társaságnak, még hűtlen találna lenni az ő szalonjához.

Hanem maga a főherczeg adta meg az impulzust e vesztegzár végleges feloldására.

Egy este, midőn látogatóban volt De Brayéknél, a márkihoz fordulva, így szólt:

- Kedves márki ur, arra kérném, szerezzen nekem, ha lehet, egy meghívót a Bartfleur kastélyban rendezendő bálhoz.

A márkiné felpattant:

- Bál? Micsoda bál?

- Valami bált rendeznek futtatás napján... a kaszinóban hallottam ma este, még nem biztos ugyan... hanem...

- De hogy rendezhetnének Bartfleurék bált futtatás napján, mikor mi is aznap adjuk a mi bálunkat! kiáltott föl a márkiné haragos fellobbanással.

Soha eddig bálról szó se volt. A márki és Pipiske meglepetten néztek össze, hanem a márkinét jelenlétük egy cseppet se hozta ki sodrából. Férjéhez fordulva, mosolygó arczzal folytatta:

- Ugy-e bár, mi már régóta megállapítottuk, hogy aznap lesz a mi bálunk; most senki se vághat elibénk.

Másnap reggel szét is küldte már a meghívókat. Így legalább, ha ő maga adja azt a bált, mely közforgalomba hozza a féltve őrzött fenséget, hát legalább meglesz az az elégtétele, hogy ő mutatta őt be legelőször a társaságnak.

- Ha Pipiske nem ebédel szombaton Bartfleuréknél, szólalt meg a márki, félénken a nejéhez fordulva, levélben ki kell mentenie az elmaradását.

A márkiné metsző hangon kijelentette:

- Corysa igenis el fog menni.

- Még ha akarnék se mehetnék, magyarázta Pipiske nyugodtan, mert nincs ruhám.

- Micsoda? Nincs ruhád? Hát a pompadour-ruhád? Mit jelentsen ez...

- Azt jelenti, hogy én két évvel ezelőtt kaptam egy ugynevezett estélyi ruhát... apró virágu fehér mousselinből, az, amelyet te pompadour-ruhának kereszteltél...

- No és?

- No és... miután én azóta két fejjel nőttem, a ruhám pedig nem nőtt velem, most már ép térdig ér... így van az, hogy nincs ruhám...

- Majd meghosszabbíttatjuk...

- Már háromszor hosszabbítottuk meg, már nincs is rajta szegély.

- Hogy van az, hogy neked soha sincs ruhád?... Az hihetetlen, nincs egy ruhád se...

- De igen, van vagy négy ruhám.

- Az nem elég!

- Ej a manóba, pattant föl Pipiske bosszusan, abból az öt aranyból, amit havonkint kapok ruházatra - és amiből még kell, hogy keztyüre, cipőre, kalapra, lovagló ruhára is teljék... csak nem kívánhatod, hogy garmadaszámra legyenek ruháim.

De Bray ur közbevetette magát:

- Csináltass magadnak egy új ruhát a saját izlésed szerint és küldd el nekem a számlát.

- Köszönöm szépen, papuskám. Akkor hát csináltatok magamnak egy egyszerű fehér ruhát a főherczeg báljára.

- Megtiltom, hogy a főherczeg báljának nevezd, rikácsolt a márkiné baljóslatu hangon.

Aztán rövid vártatva hozzátette:

- Tehát a dolog el van intézve, eljössz velünk Bartfleurékhez...

- Nem én... nem bizony... egy tapodtat se megyek, tiltakozott Pipiske.

De Bray egy pillanatig gondolkodott, aztán újra megszólalt:

- Ez esetben hát személyesen lovagolsz ki Bartfleurékhez...

- Minek?

- És magad jelented be Bartfleurnének, hogy legnagyobb sajnálatodra nem jöhetsz el szombaton, mert aznap De Launayékhoz vagy hivatalos... amiről nekem még nem volt tudomásom, mikor a te nevedben elfogadtam a meghívást.

- Helyes, válaszolt Pipiske nevetve, értettem... egy nagyot fogok füllenteni, aminek következtében az egész család, te meg Matild néni és Albert bácsi meg fogják egymást hazudtolni.

Aztán az asztaltól felkelve, hozzátette:

- Megengeded, hogy távozzam? Még át is kell öltözködnöm, és ha Bartfleurbé akarok menni és idejekorán vissza is akarok jönni, hogy az előadást el ne mulasztom, akkor ugyancsak sietnem kell.

- Ma kivételesen megengedem, jelentette ki a márkiné méltóságteljesen, hogy ez egyszer reggeli végezte előtt távozzál az asztaltól, de ne hidd, hogy ezzel praecedens-esetet teremtettél...

- Ej ha... dörmögte Pipiske daczosan, - én nem bánom, akár itt is maradhatok asztalbontásig... én nem sokat törődöm se azzal, hogy Bartfleurékhez megyek, se azzal, hogy idejekorán itt legyek az előadáson... különben itthon is maradhatok... az öreg János is mehet egy levélkével... Tulajdonképpen, kérdé elmosolyodva, minek is mennék én személyesen? Nem látom be annak a szükségét...

És hirtelen elhatározással visszaült a helyére.

- Elmész, ha mondom, - parancsolta a márkiné, haragra lobbanva.

- Nem megyek én... Isten tudja, micsoda turpisság rejlik a mögött, hogy te engem akarsz küldeni hirmondónak...

Aztán pillanatnyi habozás után nyomatékosan tette hozzá:

- Bartfleurékhez!

A márki újra békés uton akarta elintézni a dolgot.

- Persze, hogy elmész; el kell menned, Pipiske, ha a mama kívánja.

- Hm, köhintett Pipiske, apját figyelmeztetésül meglökve az alatt.

De már késő volt. A márkiné meghallotta azt a gyűlölt szót: mama, amelynek az a furcsa tulajdonsága volt, hogy az ő becses személyére alkalmazva, kétségbeejtette őt. Dühösen förmedt rá a férjére:

- Valóban... te...

- Tra-ra-ra-ra, trillázott Pipiske, az egész skálát végigdudolva.

A márkiné feléje fordult:

- Pusztuljon innen... És tegye meg rögtön azt, amit parancsoltam... megértette?

- Igenis, megértettem, felelt Corysa, kétségbeejtő lassúsággal hajtogatva össze az asztalkendőjét.

Kimenet haragosan szoritotta össze piczi, fehér fogacskáit és dühösen mormogta:

- Hej, csak az a herceg ne volna olyan nagyon vén...

II. FEJEZET.

Midőn Corysa Bartfleurék XIV. Lajos modorában gránitkőből és téglából épített kastélyának udvarába fordult be, a földszint egyik ablakánál Bartfleur vicomtessét pillantotta meg, ki egy nagy asztal mellett ülve, befőttes üvegeket kötözgetett.

Munkája annyira igénybe vette egész figyelmét, hogy nem hallotta a lódobogást. Pipiskének először az volt a szándéka, hogy lóháton közeledik majd az ablakhoz és be se lépve a házba, úgy fogja elmondani a mondókáját, hanem aztán meggondolta, hogy tán ezzel mégis csak vét az udvariasság ellen; az istállók előtt leszállt tehát a lováról és megkérdezte az inastól, vajjon fogad-e a méltóságos asszony?

Bevezették őt a játékterembe és Pipiske ott várt jó hosszú ideig, melynek minden percze örökkévalóságnak tetszett. Türelmetlenül sétált föl és alá a nagy, disztelen teremben, melynek rideg, sivár egyhanguságát egy virág, egy kép, egy csecsebecse se szakította meg és bosszusan dörmögte magában:

- Mi a manóba! Tán csak Bartfleur mámi nem akarja az összes befőttes üvegeit bekötözni, mielőtt a látogatásomat fogadná?

Végre újra megjelent az inas, aki őt a billiard-szobába vezette volt és nagy sebbel-lobbal jelentette:

- Méltóztassék kérem tovább sétálni... én a parkban kerestem a méltóságos asszonyt, pedig ő a szalonban volt...

Corysa azt gondolta magában:

- Nem igaz - az éléskamrában volt... hanem valószínűleg nem tartja sikkesnek, hogy valaki azt megtudja.

És lassu léptekkel követve az előre siető inast, végighaladt a rideg és szomorú szobák hosszú során.

- Brr, gondolta magában Pipiske dideregve, derüsnek nem nagyon derüs ez a lakás... pater Ragon és Bartfleur mama nagyon csalódnak, ha azt hiszik, hogy nőül megyek Babszem Jankóhoz, mert úgy látszik, hogy ők azt gondolják... pedig dehogy, dehogy... dehogy...

D'Aubières herczeg ugyanis, midőn Pont sur Sartheban letelepedett, azt kérdezte egyszer Márk bácsitól, a kis Bartfleurre mutatva, a ki egy báli estén az ajtó keretében állt:

- Ugyan kérem, kicsoda az a Babszem Jankó?

És azóta ráragadt ez a gúnynév.

Az inas bevezette Corysát egy kis szalonba, mely valamivel szebben és kényelmesebben volt bebutorozva, mint a kastély többi szobái.

A vicomtesse az ablaknál ült és úgy tett, mintha el volna mélyedve a »Gaulois« olvasásában. Hosszu, szikár természetén sárgapettyes gránátszín foulardruha omlott alá bő ránczokban és Corysa azt mondotta magában:

- Már most nem csodálom, hogy olyan sokáig váratott... Mikor az éléskamrában láttam, szürke ruha volt rajta, most meg a legnagyobb gálába vetette magát, az én tiszteltemre. Terringettét! Micsoda teketóriát csinálnak a kis Pipiskével, mióta a nagybácsi pénzt örökölt.

- Kedves gyermekem! kiáltott föl a vicomtesse, föl pattanva a helyéről, micsoda szerencsés véletlen hozta önt ide hozzánk?... És milyen ennivalóan csinos magácska ebben a lovaglóruhában...

- Csinos, mormogta Pipiske, meglepetten mérve végig hosszú, vékony karjait és egész sugár alakját, - no, ezt még odahaza nem mondta nekem senki se, az bizonyos.

- Az ám, csinos és kedves... erősítette meg Bartfleurné és megrántva a szalon selyemhímzésű elfakult csengettyűhuzóját, mézes szavakkal folytatta:

- Szegény Hugó vigasztalhatlan volna, ha egy ilyen kedves vendéget elszalasztana; a folyamparti ménest járja be épen - rögtön hazaszóllítatom.

- Sohse tessék fáradni, - szólt Pipiske élénken, - rögtön távozom, mert négy órára otthon kell lennem, órám van...

Az inas megjelent a küszöbön.

- Szólítsa haza a vicomte urat!

- Azért jöttem csak, jelentette ki Corysa, hogy tudassam önnek, miként az édes anyám, midőn megígérte önnek, hogy én is eljövök szombaton, megfélekedezett arról, hogy én aznap De Launay néninél vagyok hivatalos.

- Mit mond, kedvesem? kiáltott föl Bartfleurné kétségbeesett arccal, nem, nem, az lehetetlen!... Mi nem nélkülözhetjük önt, majd ön azt a nénjével elintézi valahogyan... vagy majd megbeszélem én vele... az lesz a legjobb.

Pipiske nem válaszolt. Mosolyogva hallgatta a torony nagy harangjának csengését, melyet nagy garral kongattak, hogy a kastély fiatal urát hazaszóllítsák és vidáman gondolta magában:

- Legalább egy negyedóra telik bele, míg ő a folyam partjáról ideér... én meg tíz perc múlva már ungon-berken túl leszek.

- Kérem, kedves Corysám, esedezett a vicomtesse újra, adjon legalább egy kis reményt; ígérje meg, hogy talál majd valami utat-módot arra, hogy mégis eljöhessen... ön lesz az est lelke és disze.

- Én? szakította őt félbe Corysa bámulva, de hisz én egy kukkot se szólok, ha valahol nem jól érzem magamat...

- De hát mért ne érezne magát jól minálunk? kérdé Bartfleurné.

- Bocsánatot kérek, hebegte Pipiske, a füle tövéig elpirulva, most már megint valami ostobaságot fecsegetem... azt akartam mondani, hogy... magam se tudom mért, de én sehol se érzem jól magamat, a hol nagyobb társaság gyűl össze... mert... mert nincs egy csepp önbizalmam se, mindig attól félek, hogy valami bakot fogok lőni... hisz láthatta most is, hogy jogos az én félelmem.

- Oh, - arról szó sincs... ön nagyon aranyos... üde, őszinte és nyíltszívű gyermek...

- Oh, a mi azt illeti, nyíltszívű az vagyok...

Ezzel Pipiske felkelt és kijelentette:

- De most már mennem kell, mert otthon várnak...

- No maradjon még egy kicsit... előbb fog velünk uzsonnázni.

- Köszönöm, nem lehet... már amugy is elkéstem.

Bartfleurné szintén felkelt és midőn Corysa, a kit ez a szokatlan tulzott udvariasság felette meglepett, arra kérte őt, hogy egy cseppet se zavartassa magát miatta, azt nyerte válaszul:

- De igen, kikisérem, akarom önt lóháton látni; a fiam azt mondja, hogy az isteni egy látvány.

- Lám! gondolta magában Pipiske - ezek mind egy húron pendülnek - nem tévedtem...

Abban a perczen, midőn az öreg János elővezette a paripákat, a fiatal Bartfleur lelkenedezve rohant az udvarra és Pipiske feléje nyújtott jobbját megragadva, tiszteletteljes csókot lehelt rá. A fiatal lány, ki eddig még hozzá sem szokott az üdvözlés ilyen módjához, majdnem a szemébe kaczagott, hanem aztán, midőn elgondolta, hogy mily másképp fogadták volna őt itt tizennégy nappal ezelőtt, mély undor töltötte el a lelkét.

Midőn Pipiske odalépett a telivér kanczához, a mely kedvencz paripája volt, a vicomte odaszökött és mindkét kezét egybefonva, odanyújtotta Pipiskének zsámolyul, hogy lóra segítse. Pipiske szánakozva mérte végig a nyápicz kis törpe emberkét, kinek fonalnyi gólyanyakán és szűkmellü papsajtnyi törzsén óriási fej terpeszkedett és gyanakvó pillantást vetve nádszálnál is vékonyabb karjaira, melyek szinte elvesztek a nagyon is angolos szabásu, nagy koczkáju, szürke öltöny bő ujjainak ránczaiban, fejcsóválva mondogatta magában:

- Ez bizonyosan leejt.

Azért tehát, hogy élet vegye a netán sértő visszautasításnak, legnagyobb mosolyával válasszolt, az öreg Jánosra mutatva, a ki a két paripát féken tartotta:

- Nem, köszönöm; hanem ha volna oly szives ide szólítani valakit, a ki a másik paripát fogná... én ugyanis roppant ügyetlen vagyok... csak az öreg János segítségével tudok lóra ülni. Ha ön segítene föl, bizonyára lebuknék.

És minthogy Bartfleur nem tágitott, mosolyogva folytatta:

- Nem! Kérem, ne kívánja - ön nem is képzelem, milyen nehéz vagyok; akárcsak egy darab ólom.

Aztán piczi lábának hegyét az öreg János kezére támasztva, egy ruganyos szökéssel nyeregbe pattant és mélyen meghajtva magát Bartfleurék előtt, tovavágtatott, rhythmikusan himbálva hajlékony karcsu termetét a paripa ütemes léptei szerint.

Mihelyt a parkot elhagyták, Pipiske az erdőnek vette útját. Alig várta, hogy befordulhasson a kis fasűrűségbe és kiszellőztesse lángoló haragtól égő agyát és szívét.

- Micsoda? Hát már ezentul egy nyugodt pillanatom se lesz többé? Még alig tizennégy napja, hogy D'Aubières herczeghez akartak kényszeríteni... most meg tán a fiatal Bartfleurt fogják akarni rámtukmálni.

De ez a gondolat nemcsak azért hozta forrongásba a véré, mert új küzdelmekre kellett készülnie, hanem mélyen sértette női önérzetét.

Aubières ur házassági ajánlata hizelgett neki és ámbár nem találta valami nagyon csábitónak, megtisztelve érezte magát általa és hálás volt érte; hanem ha Bartfleur ur kérte volna meg a kezét, ezt mély megaláztatásnak tekintette volna.

Először is jól tudta, hogy midőn ő még szegényebb volt a templom egérénel, az a Babszem Jankó soha nem tanusított iránta több figyelmet, mint amennyivel egy jól nevelt fiatal ember tartozik egy vele egyenrangú leánynyal szemben, a kivel szüleinek házában gyakrabban érintkezik. Azon kívül pedig utálatosnak találta ezt a nyavalyás, nyomorék embert, hatalmas bajuszával és a tulságos lovaglástól ívalakuan meggörbült löcslábjával. Az ő szemében Aubières előrehaladtabb kora mellett is mindig csak a »délczeg nyulánk Aubières« maradt, míg ellenben Bartfleur vicomteot sohse hívta másképp, mint a »piczi Bartfleur«. Ezzel pedig minden meg van mondva. Egészséges; erős leány léteire ösztönszerűleg ellenszenvet érzett minden beteges és nyomorék teremtés iránt.

És amint most paripáján tova ügetett a zöld pázsitos fason, mely a Pont sur Sarthei országra vezetett, azon tünődött:

- Jaj, beh undorító egy teremtés... ha ez arra vetemednék egyszer, hogy megcsókoljon, mint ahogy tette azt a multkor D'Aubières herczeg, ugy felpofoznám, hogy csak ugy csattogna... az bizonyos. No, hanem kellemes kis história lesz ebből megint... ha majd kikoszarozom őt, az anyám nekem fog esni újra... uram segíts, ki fogja kaparni a szememet. Az ördög szánkázza meg azt a Páter Ragont, ő csinálta nekem ezt az egész galibát - nem hiába félttem én mindig a jezsuitáktól.

Az erdei ut egy kanyarulatánál elébe tünt a vakító napsugárban uszó országot.

- Borzasztó, ebben a hőségben nyargaljam én végig ezt a napos utat egész hazáig, tünődött Pipiske. Nem én; megpróbálom; befordulok a vashámor melletti ösvényre, ilyenkor már nem lesz tán oly süketítő a gépek zakatolása; remélem, a paripám nem fog makacskodni...

És Pipiske megrántotta a gyeplőt, mire a paripa a völgykatlanból felhangzó bűgő moraj hallatára fülét hegyezgetve, befordult a keskeny hegyi ösvényre, mely az erdőből a hámorok felé alámeredekült. Az ut legelső kanyarulatánál Pipiske egy lovast pillantott meg a néhány száz lábnyi mélységben elterülő völgyben, ki az erdő szélén pihenőt tartó munkásokkal beszélgetett.

- No lám, szólt oda Pipiske Jánosnak, az előadásról már lekéstem... a munkások uzsonnáznak már... tehát négy óra elmúlt... Aztán félig lehunyt szemekkel a völgybe lepislantva, kérdé:

- Nini, nem Axen gróf az?

- Igen, Corysa kisasszony, bizony ő az.

Az ut most egy nagyot kanyarodott, úgy hogy Corysa szem elől tévesztette a csoportot; hanem rövid vártatra egész tisztán megkülönböztette a főherczeg hangját, melynek kellemes, dallamos csengését ismerte.

- Igen, így szólt a főherczeg, ez aztán egy derék programbeszéd... ha én nekem volna itt voksom, egy pillanatig se haboznék; azt választanám, a ki ezt a nyilatkozatot írta.

Pipiske az ösvény utolsó kanyarulatához ért e perczen.

- Ah ön az, fensé...

Aztán hirtelen elhallgatott, mert az a sejtelem derengett benne, hogy a főherczeg itt aligha akarja, hogy ismerjék; mire a főherczeg egyetértő pillantással megköszönve a discretióját, vidáman válaszolt:

- Igen is kérem, én vagyok!

- Ejnye, fikomadtát, szólt a munkások egyike; tetszik látni uraságod, ez a kisasszonyka is egészen az urnak a véleményén van.

- Miről van itt szó? kérdé Corysa.

- Hát arról, kérem alássan, hogy ez az ur is azt tartja, amit a kisasszony mindig prédikál nekünk, hogy ha ő volna a mi helyünkben, De Bray urra adná a voksát.

- Persze hogy arra, szólt Pipiske a legmelegebb meggyőződés hangján, hacsak azt nem akarják, hogy Bernay ur legyen a követjük...

- Nem a... az nem kell nekünk... nem biz a...

- No hát... azt meg nagyon jól tudják, hogy Charliet sehogy se fogják keresztülvinni.

- Igaz, igaz; hanem hát nekem szemet szúr, hogy De Bray ur vicomte... az nekem sehogy se tesz.

- Biz az neki se tetszik, szólt Pipiske, de ő nem tehet ám róla...

- Hát akkor miért biggyeszti oda a fölhívás alá, hogy vicomte De Bray.

- Miért? Hát azért, mert úgy hívják. Tán jobban szeretnék maguk, ha bujócskát játszana és becsapná magukat, vagy azt akarja talán, hogy másnak vallja magát, mint a minék született?

Aztán egy pillantást vetve a pázsiton szerte heverő palaczkok, kolbászok és sajtok étvágygerjesztő tarkaságára, hozzátette:

- Terringettét! hisz maguk királyi uzsonnát csapnak.

Az egyik munkás, egy fekete bozontos szakállu drabális ember, Axen grófra mutatva, megmagyarázta...

- Ez az ur fizet nekünk egy uzsonnát... nekünk erre nem telik...

Aztán bővebb felvilágosításkép hozzátette:

- Ez a borralaló, amiért a lovát tartottuk, míg ő a hámort körüljárta.

Az öreg János, kinek kipirult arczáról csak úgy csurgott az izzadság, epedő pillantásokat vetett a csábító palaczkokra. Corysa észrevette és odaszólt a munkások egyikéhez.

- Ugyan, kedves barátom, maga megkinálhatná ezt a szegény öreget egy pohár borral... nézze csak, milyen melege van.

A munkás gyorsan nyult egy teli palaczk után és szinte zavarodottan, azzal mentegetődzött:

- Csak azért nem kínáltuk meg, mert nem mertük... az inasok rendesen... ha ott van mellettük az uraság...

- Ő nekem nem inasom, felelt Pipiske mosolyogva, ő a dadám; csak rajta, igyál, dada!

Az öreg János vigyorogva közeledett.

- Nem kosarazom ki, pajtás, szólt örömtől ragyogó szemekkel, biz Isten, nagyon megszomjaztam ebben a kutyamelegben. Hát a kisasszonyka nem szomjas?

- Ha tetszik egy pohár jó hideg ital... sohse szégyelje magát a kisasszony, jegyezte meg az a munkás, a ki teletöltötte János poharát.

- Nagyon szivesen, szólt Pipiske, a pohár után nyulva.

- Tessék csak várni egy perczig, mert mikor ilyen finom kisasszonyka iszik a poharunkból... ki kell, hogy öblitsem előbb.

Odasietett a kuthoz és miután ismételen kiöblítette a poharat, visszatért és udvariasan kérdezte:

- Bor vagy sör tetszik?

- Bort kérek.

Corysa fölemelte a poharát és csengő hangon köszöntötte fel őket:

- Mindnyájuk egészségére!

A munkások mindegyeszálig felugrottak.

- Inkább ennek az urnak az egészségére kellene koczintanunk, jegyezte meg az egyik munkás, Axen grófra mutatva.

- Én meg azt indítványozom, hogy igyunk a jelöltjük egészségére.

- Helyes, szólta el magát Corysa meggondolatlanul, igyunk Márk bácsi egészségére.

A munkások egyike erre azt kérdezte:

- Kisasszony tehát De Bray urnak a testvérhuga?

- Igen, vallotta be Pipiske, egy pillantást vetve a főherczegre, a ki kaczagott a fiatal leány szeleburdi szórakozottságán:

A munkás újra megszólalt:

- Oh mi nagyon jól ismerjük a kisasszonykát - csak nem tudtuk a nevét... Hát még a gyerekek - azok a mi iskolás-gyerekeink lenn a városban, azok egytől egyig mind ismerik...

Aztán Axen grófhhoz fordulva, folytatta:

- Mert tetszik tudni, a kisasszonyka mindig osztogatja nekik marokszámra a krajczárokat, ha arra lovagol... karácsonyra meg nagy ládászámra hozatott nekik mindenféle gyerekjátékok... hja kérem, ha a gazdag emberek mind olyanok volnának, mint a kisasszony meg mint uraságod, akkor jobb dolga volna az ilyen magunkforma szegény embernek; hanem hát, megkövetem alássan, vannak olyanok, a kik nem akarják látni, hogy van a világon sok baj és nyomoruság; ismerek én, kérem olyanokat, akárhányat.

- Én is, szólta el magát Pipiske önkénytelenül, mert eszébe jutott az anyja.

Aztán Axen grófhhoz fordulva, kérdezte:

- Az ön utja is Pont sur Sartheba vezet fensé... Axen ur?

- Igen; megengedi, hogy egy darabig elkísérjem?

- Oh kérem, szivesen! És Pipiske rögtön azt indítványozta:

- Csakhogy jobb volna, ha újra az erdő felé vennők utunkat, mert az országut nagyon köves és hepehupás.

Amint Axen gróffal együtt az erdei ösvény sűrűjébe tűntek el, Corysa hallotta, hogy a munkás emberek közül az egyik azt magyarázgatta a társainak:

- Én azt hiszem, pajtások, hogy ebből a két fiatalból valamikor egy pár lesz.

Pipiske nevetve fordult a herczeghez.

- Hallotta fenséges uram? Rólunk van szó.

A főherczeg udvariasan hajtotta meg magát.

- Sajnálom, hogy csalódnak.

- Sajnálja? Mégis szép dolog az az udvariasság! Mondhatom én jól festenek, mint fejedelem-asszony... ugy-e bár? Uram Istenem... szeretném tudni, mit csinálna ön velem?

Aztán egy percz mulva hozzátette:

- Hát még én önnel?

A herczeg elnevette magát.

- Hány éves ön, kisasszony?

- Májusban multam tizenhat esztendő's És ön fenséges uram?

- Én egy hónap mulva huszonnégy éves leszek...

Aztán egyszerre gondolkodóba esett és habozva kérdé:

- Mondja kérem, megengedi azt önnek a márkiné, hogy fiatal emberek kíséretében kilovagoljon?

- Dehogyan engedi meg.

- Akkor hát...

- De hát önnel... ön fejedelem... egy fejedelem az nem fiatal ember, az nem számít.

Aztán elpirulva hebegte:

- Azaz hát... azt akarom mondani, hogy... hogy egy fejedelem sokkal magasabban áll, sem hogy őt a fiatal emberek közé lehetne számítani.

És gyorsan más tárgyra terelve a beszélgetést, kérde:

- Mondja csak Fenséged, nem fél ön attól, hogy önt kiutasítják Franciaországból, ha ön itt idegen létére a politikába beleavatkozik, még pedig ellenzéki politikát üz?

- Oh az én ellenzéki politikai korteskedésem nagyon ártatlan természetű. Azt mondom a munkásoknak, hogy ha én volnék az ő helyükben, hát De Bray urra szavaznék; ennyi az egész.

- Mindegy. Mégis csak ajánlatos volna, ha jobban vigyázna magára. Szeretném, ha Aubières herceg itt volna, hogy megmondhatná önnek, mit szabad tennie és mit nem. Mert ön még nagyon tapasztalatlannak látszik ezekben a dolgokban.

- Ön tehát érdeklődik irántam? kérde a főherceg teli torokkal nevetve.

- Hát ahogy vesszük, érdeklődöm is... nem is...

- Az is több mint semmi... Lám, hogy tévedhet az ember. Én esküdni mertem volna rá - pedig hát én nekem az ilyenekben meglehetősen jó szímatom van - hogy ön nemcsak egy cseppet se érdeklődik irántam, hanem határozottan ellenszenvvel viseltetik irántam.

- Ugy is volt! kiáltott föl Corysa egész őszintén - igen, igen - egész mostanáig ki nem állhattam; hanem az imént egyszerre azt a benyomást tette rám, mintha nagyon jó fiu volna...

- Tehát jó barátok vagyunk.

- Igen.

Aztán mintegy helyreigazításként ismételte:

- Igenis, fenséges uram. Bocsánatot kérek, én nagyon tiszteletlenül szólítom meg.

- Dehogyan!

- De igen, tudom. Nem szólítom elég gyakran fenséges uramnak, mint a hogy illenék.

- Sohse törődjék azzal... És most, hogy jó barátok lettünk, nem volna oly kegyes nekem megmondani, hogy miért nem voltunk eddig is jó barátok? Már legalább a mi önt illeti, mert én nekem nem volt ön ellen soha semmi kifogásom.

- Oh igen megmondom, kész örömmel... hát tudja kérem - először azon kezdem, hogy különben sem nagyon szeretem az idegenajkuakat... meg aztán utálok a protestánsokat... és minthogy ön idegen is, protestáns is, hát könnyen érthető.

- Értem, értem; de most hadd halljam, mi kifogása van önnek az idegenajkuak ellen...

- Semmi, csak az, hogy nem francziák.

- Hát a protestánsok ellen?

- Azok ellen már sok kifogásom van. Kétszínűek; intrikusok, álszenteskedők, vastagnyakuak, aztán meg olyan sóhajos szomorú fűzfák, persze tisztelet a kivételeknek!

- Melyekhez természetesen engem számít első sorban.

Pipiske elnevette magát.

- Nem csak önt, másokat is; hanem most a protestánsokról amúgy általánosságban véve beszélek... még pedig a franciaországi protestánsokról, értsen meg jól... mert én csak ezeket ismerem.

- Én meg tudja mit gondoltam látva azt, hogy ön milyen ellenszenvvel viseltetik ellenem? Isten bizony azt hittem, hogy kémnek tart.

- Oh, fenséges uram! Azt már nem! Dehogy! Egyáltalán, hogy őszinte legyek, én nem is nagyon hiszek a kémekben... legtöbbször ott is kémeket szimatolnak, a hol nincs... Ugy hiszem, azzal is úgy vagyunk, mint a veszett kutyákkal, a miket a csendőrök lelőnek, hogy a kitűzött jutalmat megkapják... pedig hát a szegény párák dehogy veszettek... olyan egészségesek mint a makk.

Aztán visszatérve a beszélgetést őt érdeklő dolgokra, hozzátette:

- Hanem akárhogy is áll a dolog... az egyszer igazán nagyon szép öntől, hogy a nagybátyám érdekében korteskedik.

- Oh, köszönetet se érdemel, igazán nem, egész véletlenül történt... Ugy állt a dolog, hogy mialatt én a hámorokat körüljártam, az egyik munkás fogta a lovam kantárát. Minthogy biztosan nem tudtam, hogy melyik fogta, aztán attól is félttem, hogy ha úgy találokra az egyiknek adok egy nagy pénzt, hát még össze is találnak verekedni rajta, egyet gondoltam; befordultam az utszéli korcsmába és hozattam nekik egy kis uzsonnát... erre ők megkináltak engem is és borozgatás közben szóba jöttek a képviselőjelöltek, a kiknek a fölhívása minden utczasarkon olvasható... A mint látja, az én korteskedésem nagyon keveset nyom a latban.

- Dehogy is, sokat fog használni. Majd meglátja, hogy Márk bácsi milyen aranyos ember. Most, hogy ő visszajött, biztos vagyok benne, hogy ön nem fog nálunk olyan szörnyen unatkozni.

- De kérem, tiltakozott a herczeg... én önöknél soha se...

Pipiske félbeszakította:

- No-no! ne beszéljen! Velem csak nem fogja elhítni, hogy nálunk nem unatkozott... De mondja csak, fenséges uram, hogy van az, hogy önnek az én nagybátyám szocialista hitvallása nem szur szemet? Mert úgy látszik, hogy ez a fölhívás tüntetően szocialista.

- Én magam is szocialista vagyok.

- Ne mondja! kiáltott föl Pipiske meglepetten. No, csak ki ne kottyantsa ezt Pont sur Sartheban, mert az rossz vért szülne itt... Ugy tehát ön szocialista, fenséges uram? De mondja kérem, nem fogja ez utját állani a trónrakerülésének?

- Remélem, hogy nem; de ha igen, hát akkor lemondok a trónörökösödésről. Az könnyen megy nálam, van nekem hat testvérem. Hát ön, Corysa kisasszony, ön is kortes körutat tett, mikor volt szerencsém önnel találkozni?

- Nem a, Bartfleuréknél volt egy kis dolgom.

- Ah Bartfleur - ugyebár az a sovány kis fiatal ember?

- Soványnak bizony elég sovány.

- A ki mindig olyan angolosan öltözködik.
- Már ugy Pont sur Sarthei angolossággal. Igen.
- A ki egy igen szép kastély tulajdonosa.
- A kastély elég szép, de nem az övé, hanem az anyjáié.
- Kedves asszony az anyja?
- De fenét! Ép ellenkezőleg. Egy nagy, szikár, affektált vén asszony, a ki csupa csont és bőr és mindig olyan méltóságteljesen lépked, mintha nyársat nyelt volna és olyan szomorú arcot vág mindig, mintha tudj' Isten micsoda szerencsétlenség érte volna. - Én, ha beszélek vele, mindig »Szomorú Szentnek« szeretném szólítani. A kicsikét pedig, a fiát, azt úgy csufolják erre minálunk, hogy »Babszem Jankó«.

Minthogy Axen grófot ez a nem ép hizelgő leírás mosolyra derítette, Pipiske öngigazolással hozzátette:

- Ne tartson ám engem valami gonosz nyelvű vagy rosszindulatu pletykázónak... hanem hiába, ezeket a Bartfleuréket nem szívelhetem.
- Csak ketten vannak, anyja és fiu?
- Csak? Édes Istenem, talán nem is elég? Mikor még kettő is sok.
- Valószínűleg lesz alkalmam velük találkozni azon a bálon, melyet az ön kedves anyja a lóverseny napján rendez.
- Persze, hogy fog velük találkozni... de hát miért érdeklődik ön irántuk?
- Kíváncsiságból. Szeretném közelebbről tanulmányozni a vidéki társadalmi életet... miután a párizsi társaságot meglehetősen jól ismerem már.
- No, fog ön itt csudadolgokat tapasztalni... ha tudná, hogy ez a kisvárosi társaság milyen kicsinyes, milyen pletykás, milyen szűkkeblű. Ön, a ki olyan magasan áll mindezek felett...
- Dehogyan állok én magasan felette...
- Vagy hát mondjuk úgy, ön, a ki kívül áll mindezekeken... Különben fenséges uram, mégis jobb lesz, ha nem mondja el senkinek, hogy mi ketten egyes-egyedül kószáltunk itt az erdőben.
- Ah, mégis fél a gonosz nyelvek pletykáitól!
- Nem - azokkal én édes keveset törődöm, hanem attól félek, hogy a mama kikaparja a szememet, ha megtudja.
- Mit tegyek hát?
- Ne beszéljen róla. Én se szólok egy szót se, hacsak nem kérdik, és minthogy nem fognak kérdezni...
- Igaz, nem nagyon valószínű, hogy valaki neszét venné a mai találkánknak.
- Ha pedig történetesen mégis kitudódik, akkor bevalljuk.
- Ugy van! Bevalljuk.
- Kezet rá. És most bucsut kell vennünk, mielőtt kijutnánk az országútra. Ismételten bocsánatot kérek, ha az udvari illem ellen vétettem, fenséges uram!

Aztán pajkos nevetéssel tette hozzá:

- És maradok Fenséged legalázatosabb szolgája.

A fiatal főherceg lovagiasan emelte meg a kalapját és mélyen meghajtva magát, nevetve viszonzta Pipiske köszönését.

- Legalázatosabb szolgája; további kegyeibe ajánlom magamat, Pipiske kisasszony.

III. FEJEZET.

A következő héten Pipiske egy tapodtat se tehetett anélkül, hogy a kis Bartfleur léptenyomon ott ne lábatlankodott volna körülötte. Többször látogatott el De Brayékhez is, azon ürügy alatt, hogy anyja megbízásából jött és egy szép napon Corysa ebéd idején a szalonba lépve, ott találta őt De Bray asszony jobbján, az asztalnál ülve. Hat óra felé látta volt ugyan a vicomte könnyü hintáját az udvarra befordulni, hanem azt hitte, hogy a kelletlen vendég már régen távozott és meglepetten bámult rá.

- Bartfleur ur olyan szives volt és elfogadta az én meghívásomat, hogy a mi kedves vendégünk lesz vacsorára - szólt a márkiné derüs jókedvvel - majd este kocsin fogjuk őt hazakísérni.

De Brayék ugyanis a meleg nyári napokon naponta kikocsikáztak ebéd után és e sétakocsizások alkalmával elvitték Pipiskét is, a kinek ez a sétakocsizás nagy terhére volt.

Szüleivel szemben ülve a nagy diszhintóban, szegényke nem mert se megmoczczanni, se kaczagni, hanem unott arczczal és mozdulatlanul bámult maga elé, mint tette rendszeren a márkiné jelenlétében, abbeli félelmében, hogy a következő pillanat a szokott heves jelenetek egyikét szülheti.

Midőn De Bray vicomte a szobába lépett, az ő vonásain is oly kellemetlen meglepetés tükröződött a fiatal Bartfleur láttára, hogy Corysa elnevette magát.

És mikor anyja a kis Bartfleur karján átment az ebédlőbe, Pipiske halkán odasugta Márk bácsinak, akinek az arczán meglátszott a bosszuság:

- Ezt nem vártad - mit?

Márk úgy tett, mintha észre se venné bátyjának aggódva rászegzett tekintetét és mogorván kérdezte:

- Tehát Babszem Jankó most benfentes nálunk?

- Még nem, de azon van, hogy úgy legyen - felelt Pipiske nevetve.

Márk hirtelen megállott.

- Mit akarsz ezzel mondani? - kérdé kemény hangon.

De Bray ur halkán kérlelte mindkettőjüket, előre tuszkolva őket:

- Gyertek már, gyerekek, gyertek, kerüljete már beljebb.

- Nos, - szólalt meg a márkiné csípős hangon, a kis Bartfleurre mutatva, aki mozdulatlanul mint a czövek állt meg a számára kijelölt helyen - mért nem jöttök? Bartfleur ur addig le nem akar ülni, hanem benneteket vár.

Az ebéd kezdete óta a vicomte, aki Corysával szemben ült, átszellemült, rajongó szemekkel merőn bámult Pipiskére. A kicsike, nagy mérvben rövidlátó lévén, észre se vette ezt a néma hódolatot, hanem De Bray Márknak annál jobban feltűnt ez a tettetett elragadtatás, a mely vérig bosszantotta. Végre ideges bosszusága oly mérveket öltött, hogy lelkiállapota az arczán is tükröződött, mire Pipiske, aki közelből igen élesen látott, meglepetten kérdé:

- Márk bácsi, mi lelt téged ma este? olyan savanyu arczot vágsz.

Márk mogorván válaszolt:

- Semmi, - azaz igen, - migrainem van.

Hanem ez a migraine nem akadályozta abban, hogy e pillanattól fogva oly élénk és szüntelen beszédbe ne eredjen hugocskájával, hogy a kicsike el nem fordíthatta tőle egy pillanatra se a fejecskéjét.

A márkinét Corysa e magaviselete, melyet ő védelemmel szemben illetlennek tartott, felette bántotta és ő több ízben kísérlette meg, de hiába, hogy Corysát belevonja az általános társalgásba. Látva azt, hogy diplomatai ügyességével nem tud célt érni, arra határozta magát, hogy ajtóstól ront be a házba.

- Corysa, te igazán illetlenül viseled magadat; olyan lármásan fecsegsz és kacagsz, hogy az ember a saját szavát se hallja.

A kicsike erre félbeszakította a megkezdett mondatot és egy kukkot se szólt többé.

- Ezzel nem azt mondtam, hogy egyáltalán egy szót se szólj - szólalt meg a márkiné újra - sőt kívánom, hogy Bartfleur urnak válaszolj, a ki éppen azt mondja...

Pipiske lekötelező udvariasság hangján szeliden válaszolt:

- Bartfleur ur mindig csak vadászatról és futtatásokról beszél - és minthogy ezekhez a dolgokhoz amúgy se értek és azonfelül meg utálok is minden ilyen fajta sportot...

- Miről szeret hát beszélni, kisasszony? - tudakozódott a kis Bartfleur készségesen.

- Semmiről, - felelt Pipiske ugyanolyan illedelmes és szerény hangon, mint előbb - legjobban szeretek hallgatni...

- Azt senki se mondta volna az imént - jegyezte meg a márkiné csipősen.

- Igaz, nagyon is lármás voltam... bocsáss meg - szólt Corysa bűnbánó arccal.

És a tányérára szegezve a szemét, az ebéd tartama alatt szóra se nyitotta többé az ajkát.

Miután a tekeszobában betöltötte volt az urak számára a kávé, Pipiske kiült a terrászra és kényelmesen kinyújtózva a bambusznádból font hintaszékben, a napvilágos égen halványan felgyuló csillagokba bámult.

Néma merengéséből az anyja szava verte föl, ki kalappal a fején közeledett feléje.

- Micsoda, te még nem vagy utra kész? - A kocsi már a kapu előtt áll... Micsoda hanyagság... micsoda közömbösség!

- Se baj - szólt a kicsike, meg se mocczanva - csak menjetek, mire majd visszajöttök egyért vagy másért, a mit itthon felejtettél, akkorára készen leszek.

Márk bácsi hahotára fakadt és De Bray ur elfordult, hogy elrejtse az önkénytelenül ajkai körül játszó mosolyt. A márkiné arcza ibolyaszínűvé kékült dühében és fenyegető hangon kérdezte Pipiskétől:

- Mit mondtál?

Pipiske egész higgadtan ismétlé:

- Azt mondtam, hogy minden este visszafordultok valamiért, amit itthon felejtettél és...

Aztán halkabban tette hozzá:

- Ma este pedig nem egyszer, hanem többször lesz rá eset...

Ez világos célzás volt anyja egy nevetséges gyengéjére, olyan egy gyengéjére, melyről a márkiné azt hitte, hogy senki se sejtí, mert szentül meg volt győződve saját énjének szellemi fölényéről.

A márkiné ugyanis rajongott a szemetszuró fényüzésért, a csillogó pompáért, szóval mindenért, a mi kápráztat, ami, az ő véleménye szerint, irigységet kelt és a nagy tömegnek imponál.

Ennélfogva házassága első napja óta addig kunyorált a férjének, míg arra bírta, hogy az ő kedvéért tuladott eddigi csinos és izléses hintóin és libériáin és azoknak tetszésszerinti megválasztását a márkinéra bizta.

Az új landau, egy élénk biborszínű talapzaton nyugvó türkizkék rikitó alkotmány, melynek ajtaján a család domborművű czimere hivalkodott, egy cseppet se illett be mindennapi használatra való kocsinak. Hanem a márkiné csak akkor érezte magát boldognak, ha abban a mutatós hintóban járta be Pont sur Sarthe városát szegtől-végre. Ezért kényszerítette ő Corysát e sétakocsizásokban való részvételre, melyek a szegény gyermeket felette untatták. Ha Corysa ugyanis nem volt velük, a victoriát kellett befogatni, mely korántsem keltett oly nagy feltűnést. Valahányszor De Brayné előkelő hanyagsággal visszadőlve a rikitó landau selyem párnáiba, czimerektől, lemezektől, lánczocskáktól és diszitményektől csillogó lószerszámok csengő-bongó csilingelése közepett végighajtathatott a Palota-téren uzsonna idején vagy estebéd után, boldogsága csordultig volt.

Hatkor és nyolczkor a járda szélességét felében elfoglaló kávéházak és vendéglők asztalai körül csak úgy hemzsegték a vendégek. A város előkelő fiatalsága és a katonatisztek találkát adtak egymásnak a divatos vendéglők vagy kávéházak valamelyikében. És De Brayné a helyett, hogy a városból kivezető, macadammal simára kövezett, de kissé elhagyatott mellék-utczán hajtattott volna ki a városból, határozott utasítást adott a kocsinak, hogy a főtéren menjen végig, mely apró, hegyesen kiálló, csúszós kövekkel hepehupásan ki volt rakva.

Midőn aztán a kocsi végre valamelyik távolabb eső utczába befordult, mely kivezetett az előszeretettel bejárt városrészből, a márkiné rendesen összereszt és »hazahajtattott«. Pipiske már nagyon jól ösmerte azt a megszokott felkiáltást:

- Jaj Istenem, otthon hagytam megint az ernyőmet... vagy: jaj a kabátom! vagy: jaj a zseb-kendőm, vagy: jaj a karmantyum, aminek révén aztán másodszor meg harmadszor sétáltatta el a landaut az ő kedvencz kávéházai mellett.

Pipiske mondhatlanul gyűlölte e közszemlére való tétetést és valahányszor megpillantotta a kocsi felé fordult kíváncsi arczokat és hallotta a kardcsörgetést és sarkantyupengést, mely a helyükről udvariasan felpattanó katonatisztek szalutálását kísérte, mindig szégyenkezve sütötte le a szemét és azt gondolta magában:

- Na, képzelem, hogy nevetnek ezek az emberek a markukba... hogy gúnyolódnak rajtunk a hátunk mögött.

De Bray ur és Márk bácsi szintén észrevették a márkiné ez ártatlan furfangját, amelyet a kocsi és a cselédség »hamis indulás«-nak gúnyolt, de ámbár átláttak a szitán, ez irányban tett megfigyeléseiket sohse közölték egymással, miért is egész váratlanul lepte meg őket Pipiske kotnyeles válasza.

A márkiné odalépett a leányához és oly közel hajolva feléje, hogy összeszorított ajkai Pipiske feldűzött fitos orrocskáját majdnem megérintették, fakóra halványult arczczal, dühtől hörgő hangon sziszszente:

- Miért fordulnánk vissza ma este több mint egyszer... mit?

- Hát csak azért - válaszolt Corysa, miután meggyőződött arról, hogy a kis Bartfleur, a ki a szalon másik végében a kalapját látszott keresni, nem hallhatja meg - mert ma este Babszem Jankóval lehet parádézni a publikum előtt.

Hanem amint ezt kimondta, rögtön eszébe villant, hogy neki most mindjárt végig fog kelleni kocsikázni az egész világ szemeláttára a kis vicomte oldalán, abban a förtelmes hupikék landauban. Pont sur Sartheban több se kellett, hogy valakinek eljegyzési hire járjon szájról-szájra; ezt pedig Corysa minden áron ki akarta kerülni. Eddig sohse jutott volna arra a gondolatra, hogy a saját igénytelen személyének valami fontosságot tulajdonítson. A saját szemében ő még mindig a kis Pipiske, a bohó gyermek volt, akit senki komolyan számba nem vesz. Hanem Aubières ur házassági ajánlata és Ragon abbé példálódzásai egyszerre arra a tudatra ébresztették, hogy ő már most fiatal leány, akit az egyik férfi igazán szeret és akinek irányában a másiknak védecze szerelmet kezd színlelni.

Egy heves jelenetet kikerülendő, gyorsan hozzátette:

- Különben ne törődj te velem... én nem megyek veletek... fáradt vagyok...
- Az nem igaz... te sohse vagy fáradt...
- Legyen; ez ürügy volt csupán; tehát minden kifogást mellőzve, nem megyek el ma este.
- De eljössz!
- Engedd meg kérlek, hogy itthon maradhassak.
- Vedd a kalapodat...

És minthogy Pipiske meg se mozdult, durván csuklón ragadta mindkét kezét.

A kicsike kirántotta magát és anyja vasfogóként belemarkoló ujjait lerázva, szeliden jegyezte meg:

- Kérlek, mama, ez nevetséges, idegenek előtt ilyen családi jeleneteket rögtönözni.

A márkiné Bartfleurhoz fordult és dühtől eltorzult arcza egy szempillantás alatt nyájas mosolyra derült.

- Oh, Bartfleur ur majdnem a házunkhoz tartozik...
- Lehet, - felelt Pipiske, tőle telhetőleg tisztázni kívánva a helyzetet - de nem tartozik ám a családhoz és leggyakrabban idézett kedvencz szójárásod az, hogy az ember a szennyését nem mossa...
- Elég! Elég! Hallgass!

Rövid szünet után, mialatt a márki és Babszem Jankó, karjukra vetett felöltőjükkel és sétatobttal a kezükben, várták a jelt az indulásra, a márkiné a leggyöngédebb anyai szeretet hangján szólalt meg újra:

- Csak azért követelem, hogy velünk jőjj, mert nem tartom illendőnek, hogy magad maradj idehaza...
- Máskor is magam maradok itthon... és különben nem vagyok egyedül, mert Márk bácsi is idehaza van.
- Hanem Márk bácsi valószínűleg elmegy.

Márk erre röviden csak ennyit mondott:

- Kedves sógornó, ön tudja nagyon jól, hogy én este sohse szoktam elmenni hazulról.
- Tehát önre bizom Corysát.

Márk bácsi bosszusan vállat vonva, nyersen válaszolt:

- Biztos lehet benne, hogy gondját fogom viselni; fogok rá ügyelni, hogy be ne piszkítsa a ruhácskáját és ne játszszezék gyufákkal.

És minthogy a kis Bartfleur Corysának gépiesen feléje nyújtott jobbja fölé hajolva, kelleténél kissé hosszabb csókot nyomott rá, karon fogta Pipiskét és megpergetve őt mint az orsót, odaszólt neki:

- Gyere Pipiske, menjünk.

Midőn szemben ültek egymással, Corysa vidáman szólalt meg:

- No hiszen, keservesen szolgáltam meg ma esti szabadságomért... pedig hát ma este nem volt rám szüksége, hisz volt egy harmadik, akinek kedvéért a landaut kellett befogatni.

Aztán, midőn észrevette, hogy a bácsi a lámpát közelebb tolja és kibontja a hirlapok kereszt-kötéseit, újra megszólalt:

- Márk bácsi, ha van valami dolgod, miattam ne háborgatásd magadat; ne gondold, hogy köteles vagy velem maradni.

- Ugyanazt akartam én neked mondani.

Nekem? Nekem az mindegy, akár itt dolgozom a himzésemen, akár másutt... hanem te rendesen, ha apáék elmennek, dolgozni szoktál a szobádban.

Márk bácsi nevetve válaszolt:

- Csakhogy máskor nem kötötték úgy a lelkekre, hogy vigyázzak rád, mint ép ma este...

Corysa melléje ült és belefogott egy rég megkezdett selyemhimzésbe, mely antik minták után rajzolt bizarr alaku állatokat és virágokat ábrázolt.

Néhány perc múlva Márk felpillantott az előtte kitárt ujságból és szeme fürkészőn siklott végig Pipiske göndörfürtű fejcskáján, mely figyelmesen hajolt a megkezdett munka fölé.

- Pipiske, - kérdé egyszerre - midőn ebéd előtt azt kérdeztem tőled, arra a kis fenegyerekre vonatkozólag, hogy: Már ez most a családhoz tartozik? te azt mondtad: még nem, de azon van...

- Igen - felelt Pipiske, szintén feltekintve.

- Nos, - folytatta Márk habozva - nem értettem, mit akartál ezzel mondani.

- Mit akartam ezzel mondani? Hogy Babszem Jankó szeretne engem nőül venni.

A vicomte felpattant ültéből:

- Sejtettem én ilyesmit! Csakhogy nem... még se hihettem... én, én... és te ezt olyan nyugodtan mondod!... Nőül venni? Tégedet? Ez a nyomorék, ez a korcsszülött - de hisz ez förtelmesség, ez örültség volna!

- Egész nyugodt lehetsz - nem is fog engem nőül venni - válaszolt Pipiske nevetve.

- Ne is jusson eszedbe - mormogta Márk megnyugtatóan.

Pipiske szeretetteljes pillantást vetett rá.

- Te igazán nagyon jó vagy, Márk bácsi!... Milyen szép tőled, hogy így érdeklődöl irántam...

Egy perczig elhallgatott, aztán újra megszólalt:

- Pedig hát tulajdonképpen te vagy az oka, hogy nőül akar venni...

- Én?

- Igen, te! Mióta kitudódott, hogy te örököltél, azt a hirt terjesztik, hogy én nagyon gazdag leszek, hogy nagy hozományt fogsz adni, meg hogy rám fogod hagyni egész vagyonomat...

- Az igaz!

- Hát a gyerekeid?

- A gyerekeim? Hol vannak nekem gyerekeim?

- Nem most, hanem majd ha megnősülsz.

- Én nem fogok megnősülni, Pipiském; nagyon félek attól, hogy olyan feleségre találnék akadni, mint a milyen...

Azt akarta mondani: »mint a milyen a te anyád«, hanem idejekorán észrevette magát és rövid akadozás után folytatta:

- Mint amilyeneket ismerek... nem - nem... nekem nincs bizalmam a nőkben, már én holtomig agglegény maradok.

- Annál jobb... akkor... ha tehát akarod...

- Mit ha akarok?

- Hozzád jövök el lakni és én fogom vezetni a háztartásodat... mert látod, nekem sincs egy csepp kedvem sem férjhez menni... hanem azért, mihelyt huszonegy éves leszek, egy pillanatig se maradok tovább idehaza.

Márk meglepett arcát látva, folytatta:

- Nem én, egy perczig se... ámbár sajnálom itthagyni szegény jó apát, akinek bizonyára nagyon fogok hiányozni... Hanem viszont tudom, hogy ha én nem leszek többé a háznál, ő is meg fog szabadulni sok mindenféle bajtól és kellemetlenségtől... de azért mégis nehezen fogja nélkülözni az ő kis szeleburdi Pipiskéjét.

A vicomte első meglepetéséből magához térve, csodálkozva kérdé:

- Te azt mondd, hogy elmész hazulról... hát hová mennél, kérlek?

- Mindig azt tettem fel magamban, hogy arra kérem majd Matild nénit és Albert bácsit, vegyenek vissza magukhoz - hanem ha te akarnál magadhoz venni... te... akkor olyan boldog volnék - nagyon boldog!... Mert téged nagyon szeretlek... te nem is tudod, milyen nagyon... még jobban szeretlek mint a papát... azt tán rosszul teszem, de nem tehetek róla...

Igaz bensőséggel és kimondhatatlan gyöngédséggel feléje hajolva, túlradó szeretettől remegő hangon folytatta:

- Imádlak téged, Márk bácsi.

De Bray vicomte holthaltványra sápadt és hátrább tolva a székét, alig hallhatóan suttogetta:

- Nem érdemlem ám az imádást, Pipiském.

- De bizony érdemled.

- Te férjhez fogsz menni és a helyett, hogy a te vén morgós bácsid háztartását vezetnéd, lesz magadnak is egy egész sereg szőkefürtös angyalkád, akik majd sivalkodnak és hanczuroznak... azok majd busásan kárpótolnak Gribouilleért, meg az öreg Jánosért.

Pipiske komoly arccsal válaszolt:

- Hát tudod mit? Akarod, hogy bevalljam neked őszintén, amit gondolok? - Én biztos vagyok benne, hogy nem fogok férjhez menni... Igen, igen, egészen biztos vagyok benne; nem tudom azt neked úgy megmondani, hogy mit érzek a szívem mélyén; hanem én nekem senkise tetszik, nem tudok szerelmes lenni senkibe.

- Senkibe? Mit tudsz te még arról? Szegény Aubières igaz, hogy derék, délczeg férfi, amellet okos is meg jó is, hanem ő már mégis csak vénülőfélben van... az a másik meg - az egy kis szörnyszülött...

Corysa elnevette magát.

- Merd ezt megmondani Delorme asszonynak!

- Ah, már te is bele vagy avatva a kisvárosi pletykákba? Hát bizony a kis Delorme asszony, aki különben ostoba kis liba, Bartfleurban nem az embert szereti, hanem a nevet, a címet, az angol villáit, a lovait és a kastélyait.

- Azt tudom, az magától értetődik, hanem hát utóvégre az is valami... olyas valami, amibe kivüle más nők is bele tudnak szeretni... mig én... lásd... én érzem, hogy soha senkit se fogok szeretni.

De Bray aggódva vallatta:

- Talán azért... mert már most is szeretsz valakit?

- Én? No ugyan, nem tudnám kit? - kiáltott fel Pipiske oly őszinte meggyőződés hangján, hogy Márk bácsi nyugalmát visszanyerve elmosolyodott.

Pipiske pedig újból megszólalt:

- Nem, nekem senki se tetszik... már annyira, hogy férjhez mennék hozzá... Ott van például De Lussy Pál, akit mindenki olyan szép embernek mond - meg ott van Tréne ur, akiért szinte hajba kapnak a nők... látod, nekem egyikük se kéne... nem a... tudom, hogy nevetséges az, amit én itt mondok és hogy nekem nincs jogom ilyen válogatósnak lenni, pláne az én arczommal...

- A te arczoddal? Mit akarsz ezzel mondani? - kérdé Márk meglepetten.

- Mit? Hát azt, hogy én csunya vagyok.

Márk hüledezve dadogta:

- Csunya? Te? Csunya?

- No igen, - felelt Pipiske szomoruan - hisz' tudom én azt jól... eleget sajnálom... hidd meg...

- Ezt a badarságot bizonyára az anyád hitette el veled. Egész nyugodt lehetsz, gyerek, te szép vagy - érted? Nagyon szép vagy.

- Azt csak azért mondod, Márk bácsi, hogy engem vigasztalj, vagy tán igazán szépnek találsz, azért mert szeretsz.

- Hallgass ide, Pipiske - szólt Márk bácsi - a lehető legkomolyabban ismétlem, hogy nagyon csinos vagy már most is és hogy egy-két év mulva nagyon szép leszel... vagy azt hiszed talán, hogy Aubières, az a vén róka, akinek ugyancsak volt...

Itt torkán akadt a szó, - mire Corysa azt kérdezte:

- Mije volt?

- Akarom mondani, hogy - hogy ő szakértő. Azt gondolod talán, hogy Aubières, aki ugyan-csak érti a női szépséget, annyira beléd bolondult volna, ha nem volnál csinos... nem a, gyermekem. Meg kell, hogy halljad az igazat és a te öreg bácsidnak csak elhited, ha mondja, hogy szép vagy.

- Akkor hát - ujjongott Pipiske örömeiben - a csunya kis Pipiske szép lány... szép lány!... Jaj de furcsa... édes Istenem, milyen boldog vagyok... köszönöm, édes bácsikám! Jaj de hálás vagyok érte, hogy megmondtad!... Hanem az egy cseppet se akadályoz abban, hogy nagyon jól gondját viseljem háztartásodnak... sőt ellenkezőleg.

Hozzá simulva, enyelgő hizelgés hangján folytatta:

- Édes Márk bácsi, kérlek, szépen kérlek, - mondd, hogy igen... és addig is ne menj el innen... ne hagyj engem itt egyedül... ha tudnád, milyen kínos tizennégy nap volt az, amikor nem voltál itt... nem tudok nélküled meglenni... nem tudok... nem tudok...

És alacsony székeről a földre leereszkedve, odagubbaszkodott a szőnyegre, akár csak egy kényeskedő kis baba és a vicomte ölébe hajtva göndör kicsi fejcskáját, mely a lámpa halvány fényénél ezüstös mohafészekre hasonlított, könybelábbadó szemekkel panaszosan esdekelt:

- Ne menj el... ígérd meg, hogy nem mégy el többé!

Márk hirtelen, szinte durva mozdulattal fel akart szökni a helyéről, hanem Corysa mindkét karjával erősen átfonva a derekát, vissza kényszerítette a helyére.

- Eltaszítasz magadtól? Mért bánsz velem most ilyen mostohán? Már egy idő óta tapasztalom ezt a változást... Nem vagy már irántam olyan jó, mint azelőtt... régebben - mikor még az öledbe vettél... megcsókoltál...

Márk kemény hangon szólt rá:

- Azelőtt, régebben még gyermek voltál... Most már kinőttél belőle, nem vagy már abban a korban, hogy babusgassalak...

Két nehéz könnycsepp gördült végig Pipiske rózsás orczáin, amint szomorun suttopta:

- Nincs az ember mindig abban a korban, hogy szeressék?...

- De hiszen én szeretlek, nagyon szeretlek - válaszolt Márk, mélyen megilletődve - csak kérlek, kelj fel innen, ülj a helyedre...

Mig hiába igyekezett Pipiske ölelő karjaiból kibontakozni, a kapu csengetyűje halkan szólalt meg, mintha habozó kéz nagyfélve nyomta volna meg. Márk szinte durván rázta le Pipiskét és haragosan szólt rá:

- Terringettét, kelj föl hát... micsoda pozíció ez? Hátha látogató érkezik.

Pipiske felegyenesedett és mosolyra derülő arczczal válaszolt:

- Látogató? Az nem szokott így csengetni... ilyen szégyenkezve és félősen... aki így csenget... azt gyanuba lehet fogni, hogy a szakácsnő szeretője.

Az inas bejelentette:

- Axen gróf.

- A márkiné nincs idehaza.

- Vezesse be a gróf urat - szólt oda Márk az inasnak, megkönnyebbülten felsóhajtva.

- Oh, vágott közbe Pipiske meglepetten - fogadod őt?

Aztán sajnálattal tette hozzá:

- Olyan jól esett pedig így kettecskén elmulatni.

Aztán egyszerre aggódva vizsgálta nagybátyja dúlt vonásait.

- Mi bajod van?... Márk bácsi... olyan halovány vagy... mint a fal... még sohsem láttalak ilyen sápadtnak!... Rosszul vagy?...

- Nincs semmi bajom - felelt Márk zavarodottan, nagyon meleg van ide benn - mindjárt elmulik...

És udvariasan meghajtva magát, elébe sietett a belépő főhercegnek, míg Pipiske szép kék szemének mélyen elkomolyodott tekintetével követte minden mozdulatát.

- Fenséges uram, a sógornőm nincs itthon, hanem az unokahugom be fog mutatni Fenségének...

És minthogy Pipiske mintegy kővé meredten odaczövekelve helyéhez, mozdulatlanul bámult maga elé, mintha lelke ezer mértföldnyire kalandozna el innen, odaszólt neki:

- Corysa... nem hallottad?

Pipiske felrezzent és felvidulva sietett a herceg elébe.

- Oh, egész nyugodtan nevezhetsz Pipiskének... ő fensége ezen a néven ismer... Felséges uram, ez az én Márk bácsim, aki mellett ön korteskedik.

És a vicomtehoz fordulva, aki meglepetten hallgatta:

- Igaz, te még nem is tudod... persze, hisz tegnap óta alig beszéltem veled négyszemközt... Hát képzeld csak... tegnap, midőn Bartfleurről visszajöttem, az uton találkoztam ő Fenségével, aki épen nagy hangon magyarázgatta a vashámor munkásainak, hogy szavazzanak reád; és nemcsak hogy téged az egekig magasztalt, hanem a magyarázatait meg is öntözgette borral és sörrel.

- Igazán? szólalt Márk - nem tudom...

Pipiske újra félbeszakította:

- Hanem tudod, kérlek, nem kell ám azt itthon megmondani, hogy ő Fenségével találkoztam az erdőben és hogy vele együtt lovagoltam hazafelé... mert azt tettük ám - bizony.

Aztán a herceghez fordulva, mintegy magyarázatul kijelenté:

- Márk bácsinak ugyanis mindent el lehet mondani.

De amint észrevette, hogy a vicomte ránczba szedi a homlokát, ami nála mindig jele annak, hogy valamiért haragszik, lehangoltan tette hozzá:

- Ma ugyan nem... ma nem tudom, mi lelte... a cicza megette a kenyerét... ma nincs a maga rendes kedvében...

- Azért jöttem, kezdé a főherceg, mihelyt Pipiske szóhoz juttatta - hogy megköszönjem. De Brayné szives sorait... az előbb ugyanis egy kis levélkével szerencsétetett.

- Már megint? - kottyantotta ki Pipiske szeleburdi meggondolatlansággal, magában pedig, hozzátette: »Tehát kétszer napjában ír neki.«

- Ő méltósága ugyanis oly kegyes volt, folytatta Axen gróf és hozzám juttatta a holnapi bálra meghívott vendégek névjegyzékét, avégből, hogy ha a bennfoglaltakon kívül még valakit óhajtanék meghívni, hát csak rendelkezem tetszés szerint. Ezt a névjegyzéket bátorkodom ezennel köszönettel visszaszolgáltatni.

Ezzel letette az asztalra az említett, borítékba zárt lajstromot és felkelt, hogy bucsut véve, távozzék.

- Kérem Fenséges uram, szólalt meg Márk, nála szokatlan élénkséggel, mely Corysát egészen meglepte, ha Fenségednek ma estére nincs más programja... végtelenül örvendénk...

Pipiske behozatta a theát, aztán kiment, hogy lefektesse Gribouillet és megnézzé, vajjon jól megöntözte-e a kertész az ő virágait. Midőn egy pár percz mulva visszatért, a két férfi mindkettőjüket érdeklő tárgyakról beszélgetett és ügyet se vetettek rá.

Midőn a herczeg tizenegy óra tájt bucsuzott, Corysa azt kérdezte Márktól, aki fenséges vendégét a kapuig kísérte:

- Hogy tetszik neked a herczeg?

- Nagyon eszes, kedves fiatal ember.

Aztán gyanakvó pillantást vetve Pipiskére, azt kérdezte:

- Miért mondtad te nekem ép az ellenkezőjét róla?

- Micsoda ellenkezőjét?

- Hát nem azt mondtad, hogy alig nagyobb, mint a csizmaszáram, meg fekete és csunya?

- Hát az igaz is... csunyának elég csunya... legalább én csunyának találok...

- Ugy? És kit tartasz te szépnek, hadd halljam...

- Kit? Hát biz Isten, magam se tudom... téged például.

- Engem??

- Igen - nem mondom, hogy valami klasszikus szép vagy... hanem nekem úgy tetszel, amilyen vagy... Először is nem szeretem a nyápicz, vézna, nyám-nyám embereket... aztán meg az alacsony termetű fiatalembereket se... azokat pláne látni se szeretem. A férfi harminczöt éves korában kezd csak férfiszámba menni.

- Ej a mindenfáját! Szegény Aubièresre nézve valóságos pech, hogy valaminél bővebbre nem szabad a férfiideálok korabeli határát. De különben... sikerült egy fiatal ember ez a kis herczeg... nekem tetszik...

- Nekem is! Hanem csak azóta, amióta együtt jártuk be az erdőt.

Márk bácsi újra ránczba szedte a szemöldökét.

- Igaz, jó hogy azt az erdei sétát emlited... arra vonatkozólag is van még egy-két szavam hozzád... jó dorgatóriumot érdemelnél... Az anyádnak néha igaza van... úgy viseled magadat, mint valami neveletlen iskolás gyerek... Illik az a te korodban egyedül bolyongni az erdőben egy fiatal emberrel... mit?

- Egy királylyal...

- Mesebeszéd. Egy király is csak fiatal ember. Nem?

- Ahogy vesszük. Különben nem voltam egyedül vele.

- Igen, tudom, veled volt az öreg János... az a vén barom...

A kicsike elszomorodva rebegte:

- Jaj de rossz lettél te is. Jaj de rossz lettél...

- Rossz vagyok?... Mert nem tapsolom meg minden hóbotos ötletedet?... Mert nem helyeslem, hogy járjad az erdőket és flirtelgess holmi vadonatidegen jöttment rastaquouèerekkel?

Pipiske nevetve mormogta:

- Tessék, az előbb nagyon derék, sikerült fiatal ember volt, most meg holmi jöttment rastaquouère.

A vicomte mind nagyobb haragba lovallta magát:

- Igenis, mert megsokalltam már a te nevetlen magaviseletedet!... Lehet, hogy én rontottalak el... hogy nevettem szilaj, fiatal csikóra emlékeztető féktelen pajkosságodon, mely most már egy cseppet se illik hozzád nagy leányhoz; lehet, hogy én mozdítottam elő és neveltem benned a veled született rossz ösztönöket; hanem ha ez úgy van; ha én valamivel hozzájárultam ahhoz, amit most tapasztalok... eléggé megbűnhődtem érte... és szánom-bánom a bűnömet.

Nyers hangjának tompa rekedtségén meghallatszott, hogy zokogás fojtogatja a torkát. Pipiske meg akarta ragadni mind a két kezét, de Márk hevesen kibontakozott.

Aztán megsemmisülve és roskadozva állott meg előtte és leküzdhetlen benső izgatottságtól reszkelve, melyet hiába igyekezett elrejteni, alig hallhatóan rebegte:

- Le-he-tetlen... Márk bácsi!... Téged az uton megbabonáztak.

IV. FEJEZET.

Aznap, midőn Bartfleuréknál ebédre voltak hivatalosak, De Bray ur oly borzasztó náthát kapott, hogy alig látott a szemétől; az arcza pedig egész pirosra dagadt és az ajkai felcserepesedtek. Minthogy egy kis láza is volt, kereken kijelentette a feleségének, hogy ő bizony el nem megy ilyen állapotban vendégségbe, hanem szépen lefekszik az ágyba.

- Azt csak nem teheted! Bartfleurékre nézve borzasztó kellemetlen volna... mert veled épen tizennégyen leszünk az asztalnál... Bartfleuré maga mondta.

- Nos, hát aztán?

- Hát aztán? Ha te nem jössz, akkor tizenhárman leszünk; mert ha valaki két órával az ebéd előtt menti ki az elmaradását, akkor nem lehet más valakit meghívni a helyébe... azt csak beláthatod.

- Nagyon sajnálom, lelkem, hanem én igazán nagyon rosszul érzem magamat. Nem mehetek.

Aztán nevetve tette hozzá:

- Te azt hiszed, hogy ha tizenhárman lesztek az asztalnál, akkor egyiknek okvetlen meg kell halnia még ez esztendőben. Én meg biztosan tudnám, hogy ha elmennék, akkor én halnék meg, noha akkor tizennégyen volnánk.

- Legalább Corysa akarna téged helyettesíteni, indítványozta a márkiné.

- Nem én! tiltakozott a kicsike.

De Bray ur is kérésre fogta a dolgot:

- Pipiske leányom, igazán megtehetnéd, ha jó gyermek vagy.

- Nem, nem megyek! Édes apám, nem mehetek...

És abban a hiszemben, hogy pompás ürügye akad az itthon maradásra, gyorsan azzal hozakodott elő:

- Először is itthon kell, hogy ebédeljek Márk bácsival - mert ha te lefekszel, papa, akkor szegény Márk bácsi egész egyedül marad.

Márk bácsi, aki eddig úgy tett, mintha oda se hallgatna arra, amit beszélnek, egyszerre élenken tiltakozott:

- Szó sincs róla... ne törődj te velem... Furcsa... igazán... azt hinné az ember, hogy nekem pesztonkára van szükségem.

- Nem azért, - hanem te mindig azt szoktad mondani, hogy nem szeretsz úgy egyesegyedül ülni az asztalnál.

- Azt én nem mondtam soha.

- Oh, felelt Pipiske megszeppenve, nem is egyszer, hanem százszor is mondtad...

- No hát akkor nem tudtam, hogy mit beszélek... Légy jó gyerek, Pipiském, menj el anyáddal ma este Bartfleurékhez... tedd meg: az én kedvemért.

A kicsike szótlán, szinte rosszat gyanító meglepetéssel bámult rá:

- Micsoda?... Mindazok után... amit nekem a multkor mondott a kis Bartfleuréről meg erről az örült házassági tervről, most ő maga akar engem oda küldeni... engem, aki soha sehova se

megyek... hogy az a látszatja legyen a dolognak, mintha én akarnám magamat a nyakába sózni annak a Babszem Jankónak?

De hangosan csak ennyit mondott:

- Nem mehetek el semmi esetre.

- Miért nem? kérde De Bray asszony.

- Megmondtam már a multkor - mert nincs mit rám vegyek.

- Hát az a ruha, amit édes atyád csináltatott?

- Azt holnapra rendeltem csak és még ma nem kész.

- Akkor hát gyorsan ideigazítjuk a pompadourruhát.

- A pompadourruhát? - Feltűnőnek elég feltűnő volna. Most, hogy egy év óta hosszú ruhában járok, egyszerre megint térdig érő szoknyácskában látnának. Aztán, hacsak felkötős kamáslit nem csináltatsz, a térdkalácsom kilátszik, ha leülök... az nagyon csinos lesz... mondhatom.

- Vedd a kalapodat és gyere velem - szavamat adom, hogy estére lesz ruhád.

- De, édes bácsi - kérlelte Pipiske még mindig vonakodva... hisz megteszem... a te kedvedért... hanem...

Kimenet panaszos, szemrehányó tekintetet vetett rá, de Márk bácsi, sajnos, ezt nem vette észre, mert másfelé nézett.

- Csak nem akar újra egyedül maradni velem, mint a multkor... gondolta magában Corysa szomoruan. De hát édes Istenem, miért nem szeret velem maradni?

A vicomte Pont-sur-Sarthe legelőkelőbb szabónőjének műtermébe vezette az unokahugát és Pipiske, aki eddig csak hallásból ismerte a méregdrága szalon híret, bizonyos áhitattal haladt föl a szőnyeges lépcsőn. Pipiske a maga szerény gombostűpénzéből persze nem dolgoztathatott Bertinné asszonynál, hanem még maga a márkiné se varratta ott a ruháit. Csiszolatlan, durva izlése nem ismert különbséget jó vagy rossz szabásu ruha között; ő csak színre, szövetre és diszítésre fektetett súlyt, úgy, hogy ő a női öltözeteknek csupán két fajtáját ismerte - olyant, amelyik mutat valamit és olyant, amelyik nem mutat sokat. Ha ő egyszer valami ruhadarabról kijelentette, hogy az »nem mutat semmit«, lehetett az a finom izlés és kitűnő szabás remeke, ezzel véglegesen pálczát tört felette... És ha egy izlésesen öltözködő hölgyön valami ruhadarabot látott, rendszeren azt szokta mondani:

- Bámulatos dolog... ez az X-né annyi pénzt költ a ruhára, és mégis mindig olyan ruhái vannak, amelyek nem mutatnak semmit.

Az ő szemében azok a szabók és szabónők, akik a munkájukat drágán fizettetik meg, csupa »rablók« voltak. Ő csak a szövetek árát és azoknak szükséges mennyiségét számította. Hogy a szabás sokat határoz, azt neki hiába magyarázták.

Igy ítélte ő a művészetről is. Nem tudta felfogni, hogy lehet valaki olyan bolond, egy arczkép festésért tizenötezer frankot kiadni, mikor ugyanazt az arczképet megkaphatja kétezer frankért is; sőt ez utóbbi gyakran még sokkal szebbet mutat, mint az eredeti. Egy regény, amely nem volt bőviben a cselekménynek, unalmasnak tűnt fel előtte. És nagyhangon dicsekedett azzal, hogy ő nem érti, hogy lehet Pierre Lotit szeretni, akinek nincs egy csepp fantáziája se.

De Brayné maga vásárolta tehát a szöveteket és valamelyik harmadrangu szabónőnél rettetes rossz szabásu ruhákat csináltatott. Pipiske ugyanigy tett és ugyanazt az eredményt érte el; csakhogy ő jobban és több izléssel választotta meg mindig a szövetet és minthogy

rendesen egyszerű szabásu, bő orosz zubbonyokat viselt, melyek alig sejtették karcsu testének idomait, ruháinak rossz szabása nem érvényesült oly szembeszökően.

Midőn Márk bácsi unokahuga kíséretében Bertinné szalonjába lépett, Corysa meglepetten tapasztalta, hogy az elárusítónők jó ismerősként üdvözlük.

Ez szeget ütött az ő fejcskájében.

- Mit kereshetett Márk bácsi egy szabónőnél?... Még pedig olyan szabónőnél, ahol se De Bray asszony, se Givry Luce nem dolgoztattak... de még Bassignyné se, aki attól félt, hogy Bertinné szalonjában félvilági hölgyekkel találkozhatnak. Minthogy Bertinné el volt foglalva, várniok kellett. Corysa kíváncsian faggatta Márkot:

- Téged itt ismernek?... Honnan ismernek?

- Engem? Igaz, - egyszer rajzoltam egy pár jelmezt; tavaly, mikor Lussacéknál volt az a nagy álarczos-bál.

Corysa helyreigazította:

- Egy jelmezt!... Csak egyet, nem többet... igen, igen, emlékszem már! - Lironné ruhájának a rajzát te készítetted.

- Az övét és másét is.

- Nem! Csak az övét, másokét nem; meg is szóltak akkor alaposan... emlékszem, volt érte pletyka... no, de mennyi...

- Ne beszélj olyan hangosan...

- Nem hallja itt senki... szólt Pipiske az elárusítónőkre mutatva, kik folyton nagy sebbel-lobbal jöttek-mentek a nagy termen keresztül.

Egy perczig gondolataiba elmerülve hallgatott, aztán egyszerre, mintha önmagával halkán vitt beszélgetést folytatna, hangosan megszólalt:

- Lám, ez a Lironné is... Megint egy asszony, aki megcsalja a férjét.

- Nem hallgatsz! förmedt fel Márk bácsi nyugtalanul körültekintve, nem hallgatsz!

Aztán bosszusan tette hozzá:

- Fiatal leányoknak nem szabad olyan dolgokról beszélni, amelyeket nem értenek, vagy a melyeket legalább nem szabad érteniök.

- Azt tudom nagyon jól, hogy nekem nem szabad ezt érteni, és ha vesszük, hát nem is értek belőle sokat... de hát amit hallok, azt hallom... vagy dugjak talán vattát a fülembe, mint Balue bácsi.

- Az ember azt hallja csak, amit hallani akar.

- Nem a'; sok olyan dolgot hallottam már, amit jobb szerettem volna nem hallani; így például Lironnének az esetét...

- Megtiltom, hogy neveket említs; lehet itt véletlenül egy inasa vagy egy szobaleánya.

- Azt hiszed, hogy az ő cselédjei nem tudják azt nagyon jól, hogy az asszonyuknál hányat ütött az óra.

- De legalább szükségtelen, hogy a te ajkaidról hallják.

- Meg a tiedről, ugy-e?

Aztán szemmel látható izgatottsággal folytatta:

- Különben nem tudom, hogy miért beszélsz te folytonosan Lironnéről.

Márk megütközve nézett az arcába.

- Én? Most meg én vagyok az, aki róla beszél?

Az egyik öltözőszoba ajtaja nagy robajjal tárult föl és Lironné rózsaszínű csipke és tüll fodrok hullámaintól körülfolyva, forgószélként toppant be a váróterembe:

- Azt hallottam, hogy ön itt van; nem akartam, hogy elmenjen anélkül, hogy üdvözöltem legyen.

És kezét szorítva a vicomte-al, Pipiskéhez fordult:

- Jónapot, Pipiske kisasszony!

Aztán nevetve fordult újra Márkhoz:

- Talán ruhát akar magának itt csináltatni?

Márk zavarba jött és habozva felelt:

- Az unokahugommal vagyok itt.

A kis Lironné éktelen kaczagásra fakadt, nevetés közben két sor sárga fénytelen és elhanyagolt fogat láttatva, melyek csinos arcocskájának báját tetemesen csökkentették.

- Ah, ön hát mamaszerepet vállalt a kicsikénél... ez megható...

És látva a vicomte arcán tükröződő leplezetlen bosszúságot, gyorsan folytatta:

- Különben gratulálok - a fogadott leánya igen kedves teremtés.

Pipiske egy szót se hallott a hangos beszélgetésből; nagy szeme mohó kíváncsisággal csüggött a fiatal asszonyon.

Lironné ennivalóan csinos kis asszonyka volt, kinek gömbölyű, telt idomain rózsás gödröcskék mosolyogtak. Alacsony, lágynonalu, ivelt homlokára természetes gyűrűben göndörödő fürtök omlottak alá. Nagy csokoládészin szemeiből elbűvölő, incselkedő pajkosság sugárzott; gyönyörű szabásu orra ép oly kifogástalan volt, mint csókratermett picziny szája, mely azonban csak addig volt szép, amíg ki nem nyitotta, és vakítóan fehér hamvas arczbőre a rózsaszirmok üdeségével vetélkedett. A tulságos mélyen kivágott rózsaszín ruhából kissé duzzadt, de hónál fehérebb vállak bontakoztak ki; folytatásul a felső karok kelleténél is hájasabban kigömbölyödő domborlata fehérlett. De szintelen, lapos fülecskéi nem illettek sehogyan arcza keretébe, mert tulságosan elálltak és így aránytalan távolságra estek bodros szőke hajkoronájától.

Ámbár Pipiske nem nagy bámulója volt az e fajta női szépségnek, mégis teljesen tisztában volt azzal, hogy Lironné szép asszony és hogy nagyon tetszhetik a férfiaknak.

Mínthogy Márk nem válaszolt, Lironné újra megszólalt:

- Remélem, rózsaszínű ruhát fog neki csináltatni... az ilyen arcszínhez semmi sem áll jól, csak a rózsaszín. Apropos, maga faragatlan medve, már csupa udvariasságból is megmondhatná, hogy tetszik önnek az új ruhám.

Márk amugy foghegyről válaszolt:

- Igen sikerült.

- Az a hang, amelyen ön ezt mondja, nem valami nagy lelkesedésre vall... ezt a holnapi bálra csináltattam, a sógornője báljára... Igaz... most jut az eszembe, hisz ma este együtt leszünk ebéden Bartfleuréknál.

- Nem... én nem szoktam vendégségbe járni... ön tudja azt nagyon jól... és különben is gyászban vagyok...

- Igaz!... Lám, én nem is láttam önt még, mióta visszajött.

- Tegnapelőtt érkeztem csak meg és egyelőre még nem mehetek látogatóba.

- Tudom.

Lironné hirtelen mozdulattal egy szövet után nyult, mely az egyik karosszék támláján ki volt terítve és a vicomte mellett elsurranva, lehellelnél is halkabban odasugta neki:

- Hanem azért már találhatott volna módot, hogy velem találkozzék.

Márk bácsi összerezzent és lopva pillantott Corysára, hogy beszédes arcából kiolvassa, vajjon meghallotta-e.

A kicsike azonban mozdulatlanul állott a helyén mint egy kőszobor, görcsösen összeszorított ajkakkal, földhöz szegzett szemekkel, márványnál is fehérebb arczczal. Csupán halántékainak lázas lüktetése árulta el, hogy benne élet van.

Márk azzal nyugtatta meg magát:

- Nem, Pipiske nem hallott semmit; a lelke most másutt kalandozik, valahol a fellegek országában.

Miután Lironné jól megnézte a kezébe vett szövetet, újra Márkhoz fordult:

- Hanem a bátyja és a sógornője ott lesznek ebéden Bartfleuréknél - ugyebár?

- A bátyám beteg - hanem a sógornőm elmegy az unokahugommal...

- Ah-ah!... Ez lesz tehát - ha nem csalódom - Corysa kisasszony első fellépése a társaságban; nagyon örvendek, hogy ma este együtt leszünk.

Pipiske fagyosan hajtotta meg magát és azt gondolta magában:

- Én nem mondhatnám ugyanezt magamról. - Amióta tudom, hogy ő is ott lesz, még jobban undorodom az egész muritól.

Márk bácsi a szabónőhöz fordult most:

- Bertinné, kérem szeretettel, van-e most számomra egy pár percnyi ideje? Nekem sürgős a dolgom... egy ruhára van szükségem az unokahugom számára... a ruhának öt órára meg kell lennie - tehát minthogy most félkettőre jár az idő.

- Oh kérem, szólalt fel Lironné, átengedem önnek Bertinnét, nincs többé szükségem rá.

Ezzel kiosont az ajtón.

- Nos? kérdé Márk bácsi, mit csinálhat ön neki öt órára?

- Hogy mit csinálhatok? Csak nem gondolja, vicomte ur, hogy mostantól ötig meg tudunk varrni egy új ruhát. Legfeljebb felpróbálhatjuk a kisasszonynak a mi mintaruháinkat és ha akad köztük egy, amely félig-meddig illik a természetéhez, azt gyorsan megigazitjuk.

- Hanem azok a modellruhák bizonyára gyűröttek és színe-hagyottak.

- Hát bizony a mi kisasszonyaink hébe-korba felveszik, hogy bemutassák a hölgyeknek; hanem van köztük egy pár egész csinos, friss és egészen új ruhácska is... Itt van például egy nagyon kedves kis rózsaszín estélyi ruha.

- Nem, tiltakozott Corysa hevesen... rózsaszín nem; az nem kell.

- Ön természetesen a rózsaszín fogja választani, mondta volt Lironné az imént, és ez elég ok volt arra, hogy Corysa minden más színt válasszon, csupán ezt nem.

- Van kisasszonynak talán valami kedvenc színe? kérde Bertinné.

- Nekem az mindegy, adjon, amit akar; csak rózsaszín ne legyen.

Aztán kis vártatva hozzátette:

- De mégis - a fehérét nagyon szeretem.

Az egyik elárúsító erre behozott egy finom, lágy tapintású fehér selyem-mousselin ruhát és a szomszéd öltözőbe benyitva, udvariasan szólította be Corysát.

- Méltóztassék ide besétálni.

Márk bácsi nyomon követte és a kis szalon egyik sarkában foglalt helyet, mialatt Corysa egyszerű ruhájából kibújva, ott állt előtte gyerekes, rövid, kis szoknyácskájában és szorosan testéhez simuló selyem-tricotban, mely szüziés idomainak finom, karcsu körvonalait elárulta.

Az öreg De Launay bácsi, aki a gyermeklányka fizikai nevelését vezette, sohse engedte volt meg, hogy Corysa magas szárú cipőt, harisnyakötőt vagy fűzöt viseljen. Ő ezeket a ruhadarabokat egészségteleneknek és rútaknak nevezte és kijelentette, hogy semmi a világon nem csúfítja el annyira a termetet és a test idomait, mint a harisnyakötő meg a fűző és hogy semmi se teszi oly határozottan tönkre a láb fejét meg a bokát, mint a magasszárú cipő. Szükség esetén megengedhetőknak tartotta ugyan a fűzöt és a magas szárú cipőt, bizonyos termetbeli fogyatkozások kipótlására és elleplezésére; a harisnyakötőt azonban semmi esetre. Így tehát Pipiske testileg szabadon és fesztelenül nőtt fel és midőn az anyja magához vette és a hogy ő szokta mondani - termetet akart neki csinálni - a kicsike, aki semmiféle feszélyezéshez szokva nem volt, oly hevesen tiltakozott, hogy az anya végre kénytelen volt az ő akaratának meghódolni. Pipiske különben okadatolta, hogy miért vonakodik termetének készakarva való elcsúfításától.

- Én olyan akarok maradni, amilyen vagyok... amilyenek az Uristen teremtett... nem akarom majmolni másvalakinek a termetét. Nem mintha azt hinném, hogy énnekem szebb termetem van, mint másnak; hanem én úgy tetszem magamnak jobban, amilyenek a természet alkotott; legalább nem járok úgy, mintha nyársot nyeltem volna.

És egy oldalpillantást vetve De Bray asszony mereven fűzőbe szorított alakjára, makacsul tette hozzá:

- Én azt találom, hogy erősen kifejtett kebel és kidomborodó csipők meg darázsvékonyágú derék nagyon csúful illenek össze - olyan az, mint egy közepében összebogozott vánkos.

Midőn Pipiske magára öltötte a felette egyszerű, de finom fehér selyemruhát, melynek egymás fölibe redősen hullámszó habos fodrai lágyan ömlöttek végig szabályos idomain és melynek sűrű ránczokba huzott dereka előnyösen domborította ki karcsu, szüziés termetét, Bertinné önelégülten kiáltott föl:

- Ugy áll, mintha rajta termett volna. Alig kell egy pár öltést igazítani... szép termetű hölgyeknek minden jól illik... a méltóságos kisasszonynak pedig gyönyörű termete van... nemde vicomte ur?

- Igen, kétségkívül, - hebegte Márk, ki ámulva-bámulva volt szemtanuja Pipiske hirtelen átalakulásának.

Ebben a remekszabású, elegáns ruhában, melynek diszkrétül kivágott derekából virágsziromnál is üdébb, gömbölyded vállai és vékony, de szabályos metszésű karjai fehérlettek, a gyermeklányka egész külső énje oly meglepően elütő volt rendes megjelenésétől, hogy Márk bácsi félig bosszusan, félig önelégülten dörmögte:

- Nem fognak ráismerni ma este.

Ebben a perczen a szalon ajtaja megnyilt és Lironné dugta be a fejét pajkosan kérdezve:

- Nincs szükségük az én tanácsomra?

- Nem, köszönöm, felelt Márk röviden és szárazan.

A fiatal asszony tekintete Corysára esett és csinos arcza szinte kővé vált a tapasztalt hihetetlen változás láttára. Mosolyderűs, vidám vonásai sárga irigység sötét kifejezését öltötték és hevesen becsapva az ajtót maga után, csipős gunynyal szólott oda a vicomtenak:

- Az ön mamaszerepe legalább nem unalmas... ha-ha-ha.

Corysa fájdalmasan összerezzenve hunyta be félig a szemét és halkán jegyezte meg:

- Kissé lármás asszonyka... ez a Lironné.

Hanem egy negyedórával később, midőn Márk bácsival a girondisták utcáján végighaladt Pipiske, egyszerre csak azt a megjegyzést tette:

- Azt meg kell neki engedni, nagyon fesztelenül viselkedik veled szemben.

Nevet se említett, mert biztosra vette, hogy Márk most Lironnéra gondol.

Márk mogorván válaszolt:

- Fesztelenül viselkedik ő mindenkivel szemben.

A kicsike tagadólag rázta a fejét, úgy hogy göndör fürtjei csak úgy lengedeztek a szélben és komolyan válaszolt:

- Nem a... egy árnyalatnyi különbség van közte.

V. FEJEZET.

- Ugyan kérlek, magyarázzátok meg Corysának, hogy el kell jönnie velem a futtatásokhoz.

Ezekkel a szavakkal rontott be a márkiné forgószélként a könyvtárszobába, hol De Bray és Márk nyugodtan eregették a szivarfüstöt...

- Ő ugyanis kijelenti, hogy nem akar elmenni.

- De hát én absolute nem látom be, hogy miért kellene a futtatásokhoz mennem, - szólt Pipiske, nyomban követve az anyját. - Mostanáig nem vittek még el soha, ezután se kell...

- Az megint más... Mostanáig gyerek voltál még - de most már nagy lány vagy...

A márki végre közbevetette magát:

- Tedd meg, Pipiském, menj el, hisz te szereted a lovakat...

- Ép azért, mert szeretem a lovakat, nem szeretem a lóversenyeket... az nekem nem esik jól, ha látok egy olyan szegény párát törött lábbal sántikálni... mint ahogy láttuk két évvel ezelőtt Anteuilben, emlékszel, amikor egyszer magaddal vittél?

- De hát ilyen baleset nem fordul elő minden futtatásnál.

- Akár ilyen, akár másmilyen, nekem az mindegy; aztán meg nem az egyedüli ok az, amiért nem akarok elmenni.

- Nem illik azt mondani: nem akarok, - jegyezte meg De Bray ur.

Pipiske engedelmesen helyreigazította a kijelentését:

- Amiért nem szeretnék oda menni...

- Ah, hát mi más oka van?

- Mert majd megbődulök unalmamban, ha olyan nagy tömeg közé kerülök... én, aki legjobban szeretek szép csendesen itthon csücsülni az állataimmal és a virágaimmal...

Aztán szeretetteljes pillantást vetve mostohaapjára és nagybátyjára, hozzátette:

- Vagy pedig veletek... igaz!

Majd folytatta:

- Ma reggel misére, most meg lóversenyre, estére bálba... ez sok a jóból egyszerre.

De Brayné éghez emelte a szemét és aztán szörnyüködve felelt:

- Misére! - A misét a többivel egy kalap alá fogja!

Pipiske bosszankodva felelt:

- No igen, persze... az ilyen mise, mint a mai... Te nem engedted meg, hogy Szt-Marcienba menjek, azon ürügy alatt, hogy a ma esti bál miatt az öreg Jánosnak a ház körül van dolga...

- Nos, hát aztán?

- Hát aztán magaddal vittél a jezsuitákhoz: és ott náluk nem is mise az a mise... hanem amolyan five o'clock tea, amelyet reggel adnak... Kölcsonös üdvözlés, beszélgetés; a kertben megvárják egymást. Te ma mise után több mint ötven emberrel beszélgettél.

- No és te nem beszélgettél talán? - Hát mi jogon panaszkodol?

- Terringettél! Hisz ép ez az, amiért panaszkodom.

- Nem tudom, mi volna abban kellemetlen, ha az ember a legelőkelőbb társaság hölgyeivel és férfijaival találkozik...

- Az izlés dolga... nekem az kin... és ha én azokkal a legelőkelőbb uri emberekkel kétszer napjában találkozom, reggel a misénél és este a bálban, akkor torkig vagyok vele... azzal a te társaságoddal... Ha meg ráadásul arra fogtok kényszeríteni, hogy elmenjek a lóversenyhez is és egész nap künn a szabadban ácsorogjak a legnagyobb hőségben, majd meggebedve az unalomtól, akkor estére a szalon kellő közepén el fogok aludni - az bizonyos...

- Ez a gyermek javithatlan marad, sóhajtott a márkiné lemondó megadással, - ezzel nem lehet boldogulni - mind hiába...

És zajosan becsapva az ajtót, kisietett.

- Tyűh! - kiáltott föl Pipiske megkönnyebbülten és leplezetlen önelégültséggel nyújtózkodott végig a puha pamlagon, - ezt szerencsésen leráztuk...

- De nem értem, - szólalt meg De Bray márki, - miért nem akarsz az anyáddal elmenni a futtatásokhoz...

- Nem érted - igazán? No hát akkor menj el magad és gyönyörködjél te egyszer benne, aztán majd fogod érteni...

- Én? Nálam egész másképp áll a dolog; én borzasztó náthás vagyok... most keltem csak fel az ágyból, azt se tudom, hogy fogok ma talpon maradni és megfelelni a háziur tisztjének.

- Nekem pedig még most is zúg a fejem attól a tegnapi ebédétől.

Márk bácsi kérdé:

- Igaz, mert ép szó van róla... hogy folyt le a tegnapi ebéd?...

- Hogy? Butító unalmassággal... és még az volt az én szerencsém, hogy Aubières ur ott volt... mert különben...

- Ah, kiáltott föl a márki, Aubières visszajött?

- Igen, felelt Márk bácsi, ma reggel itt járt, mikor te elmentél hazulról. Szerette volna tiszteletét tenni nálad, hogy bocsánatot kérjen, amiért a multkor a Corysával tett kerti séta után búcsút nem vett tőled és a feleségedtől; hanem szegény nem volt akkor abban az állapotban, hogy valakinek a szeme elé kerüljön... szegény ördög...

Aztán nevetve tette hozzá:

- Mert tudod, mit mondott neki Pipiske egyebek közt ama csillagos és holdvilágos séta alkalmával?... Ne is találgasd... arra ugy se jönnél rá soha... Azt mondta neki egész nyíltan és nyájasan: »Azt akarom, hogy megtudja, miért nem akarok önhöz nőül menni... no hát kérem, azért nem, mert biztos vagyok benne, hogy ha magához mennék nőül, okvetlenül megcsalnám.«

- Ohó! - kiáltott fel a márki kaczagva.

Pipiske vállat vont.

- Hát mi van abban? Ezen nevettek? - Jobb lett volna, ha ő, Isten tudja, micsoda rosszat gondolt volna, mit?

- Terringettét! Nem tudnám, mit gondolhatott volna, a mi ennél is rosszabb.

Corysa nyugtalanul kérdé:

- Tán neheztel rám?

- Ő? Esze ágában sincs szegénynek...

- Hisz tudtam!... Lehetetlen, hogy nehezteljen rám; olyan nyájas volt tegnap irántam; mert jól jártam, ő volt az én szomszédom.

- Tehát jól folyt le minden?

- Hát nem mondott el neked a mama semmit?

- Én az anyáddal csak a reggelinél találkoztam, akkor ott voltál - tudod, hogy nem volt szó a tegnapi ebédéről.

- Na, ha őszinte akarok lenni... egy pár bakot azért mégis lőttem; először, mikor IV. Henrikről volt szó...

- IV. Henrikről? kérdé De Bray ur meglepetten.

- Igen, mikor az ő arczképét nézte meg az egész társaság, azt találtam mondani, hogy nem is látszik meg rajta az a nyavalyás protestáns Jeremiás pofa... az persze tapintatlanság volt részemről... mert Lironék tudvalevőleg protestánsok.

- No, ha ennél rosszabbat nem mondtál... ez még hagyján, nyugtatta meg őt Márk bácsi.

- De igen, lőttem én még egy nagy bakot; hanem annak csak a mama az oka; magához hítt és azt mondta, hogy csak beszéljek, csak beszéljek, akár van valami mondanivalóm, akár nincs... hát képzelheted, mihelyt valami tárgy kínálkozott, mohón kaptam rajta...

- Hadd halljuk a második baklövést... kérdé Márk élénk érdeklődéssel.

- Tulajdonképen nem is annyira baklövés... hanem haragra lobbantam... és mondtam olyan dolgokat, a miket nem kellett volna mondani. Szóba került ugyanis Napoleon.

- Jaj, hüledezett a márki, ha Napoleon ellen kikeltek, akkor képzelhetem.

- Az ám, hisz tudod, hogy engem semmivel se lehet annyira felbosszantani... akkor rugok... harapok.

- Tehát illetlenül viseltem magadat...

- Igen - azaz, a hogy vesszük...

Aztán percnyi hallgatás után kijelentette:

- Mindenesetre, azzal vigasztalódom, hogy sokkal illedelmesebben viseltem magamat, mint maga a háziur.

- Hogy-hogy? kérdezte a márki meglepetten, hisz Bartfleur maga a megtestesült illemtudás.

- Velem szemben legalább nem - az bizonyos.

- Miért? Mit vétett ellened?

- Mit vétett? kérdé Pipiske haragos berzenkedéssel, míg arczocskája biborra gyult a tegnapi este pusztá emlékéitől is. Tegezett! Ha te ezt valami nagyon illő dolognak tartod.

- Tegezett! fortyant föl Márk... Hogyhogy? Tegezett?

- Hogy-hogy? - Hát úgy, a hogy az embert tegezik... Keringőzés közben történt, azon ürügy alatt, hogy a szalonban kevés a hely, kiperdült velem a folyosóra... és ott aztán... Hogy is volt? Igen, tudom már... ott azon kezdte, hogy Lironné szerinte tulságosan elhizott... azaz nem - összetéveszttem... én mondtam azt... ő meg telefecsegte a fejemet azzal, hogy én milyen csinos vagyok és hogy nálamnál szebb nincs a világon.

Itt elakadt és Márk bácsi nyugtalanul és izgatottan vallatta:

- És aztán?

- Aztán egyszerre csak egész közel hajolt a fülemhez és azt suttogta:

És Pipiske összecücsöcsített ajkakkal utánozva azt az elfojtott, szenvedélyes reszketést mime-lő hangot, melyben a kis Bartfleur ez ünnepélyes perczen elrebegte vallomását, azt suttogta:

- Szeretlek.

Olyan komikusan hangsúlyozta azt a szót, hogy Márk bácsi, noha forrt benne a harag, elnevette magát.

Corysát e nevetés annyira fölingerelte, hogy bosszusan förmedt rá:

- Ti ezt persze nagyon mulatságosnak tartjátok.

De Bray, a ki mindig békésen szerette elintézni a dolgokat, most is szeliden így szólt:

- Az angolok még az Uristent is tegeznek.

Pipiske erre kereken kijelentette:

- Mert az angolok mind marhák.

- Hallod-e, Pipiske, szólalt meg a márki, kit ellenvetésének e nem várt hatása kissé kihozott a sodrából... te igazán olyan kifejezéseket használsz.

- Bocsánatot kérek... a nyelvem önkénytelenül járt el...

Aztán rövid gondolkodás után hirtelen kérdé:

- Sokáig fog ez a tréfa még tartani?

- Micsoda tréfa?

- Hát azzal a kis Bartfleurral... nem mintha képzelődő volnék... Hanem hát utóvégre nem valami hizelgő rám nézve, ha azt hiszik, hogy én nőül mennék ehhez a sajtukucaczhoz...

A márki félénken vetette közbe:

- Ő egész csinos ember.

- Egész csinos ember... forrt fel a kis eleven ördög, csinos ez a Babszem Jankó. Nyavalyás, nyápicz... nevetségesen öltözködik, meg illatszereket is használ... komolyan mondom, illatszereket használ, még pedig, hogy beteljék a mérték, fehér heliotropot.

- Édes Istenem! vannak esetek, amikor egy férfi is használhat illatszert anélkül, hogy...

- Nem, heveskedett Pipiske növekvő haraggal. Nem igaz. Férfin nem szabad, hogy más illat legyen érezhető a dohányszagon kívül.

Aztán Márk bácsihoz fordulva, hozzátette:

- Már megint kacagsz... ezt is nevetségesnek tartod, menj - te - te - már te is olyan rossz vagy irántam, mint a többiek... igen, igen, rossz vagy... Már jó ideje, hogy egészen másképp bánsz velem, mint azelőtt, hanem egy pár nap óta mindig rosszabbra fordul a dolog... Te rosszul bánsz velem azóta - hadd lám - igen épen azóta, hogy az az utálatos sajtukucaczhoz itt ebédelt nálunk...

Márk tiltakozni akart, hanem Pipiske ingerülten vágott a szavába:

- Nem mondom, hogy nem vagy jó irántam - sőt nagyon is jó és bőkezű vagy, például a mi az ajándékokat illeti... kaptam tőled egy gyönyörű kis ruhát; ma este azt föl is veszem, mert

sokkal aranyosabb és sikkesebb, mint az, amit a papától kaptam... igen, ajándékokkal elhalmozol, azt igen... hanem a szived, az elfordult tőlem; már nem szeretsz, nem ám; legalább nem úgy, mint hajdanában.

- Dehogyan nem, te balga gyerek...

- Nem bizony... mert ha szeretnél amúgy igazán, úgy mint azelőtt, hát nem akarnád, hogy nőül menjek ahhoz a majom Bartfleurhez? Mit?

- De hisz én egy szóval se mondom... hogy...

- Nem mondom egy szóval se, hogy igen, de szóval se mondom, hogy nem... Én meg nem kérek belőle, abból a Babszem Jankóból; nem, ő nem kell nekem - se ő, se más valaki...

Aztán neki vörösödve mint egy kis pulykakakas, nagy dühösen ráförmedt Márkra:

- Csak te vagy az oka mindennek... te vagy az oka annak, hogy engem maczerálnak, hogy mindenki nőül akar engem venni, igen... az a te ronda pénzed mindennek az oka... ha az nincs, akkor békében hagynának az én kis odumban, mint azelőtt.

És kezébe rejtve lángoló arcát keserves zokogásra fakadt.

- Hadd el... szólt Márk, De Bray urhoz fordulva, aki Pipiskéhez közeledve, meg akarta vigasztalni, a kicsike ideges... menjünk el innen - hadd sirja ki magát - az jót fog neki tenni...

A márki még egyszer visszafordult a küszöbről és a még mindig zokogó lányra szegezve szemét, fejcsóválva suttopta:

- Ez a gyerek soha nem volt ideges... ez nem természetes állapot... És úgy hiszem, nem csalódom, ha azt tartom, hogy szerelmes a kicsike.

- Megbolondultál! heveskedett Márk ijedt megdöbbenéssel, kibe volna szerelmes?

Aztán növekvő aggodalommal folytatta:

- Remélem, tán csak nem gondolsz Trênerre, erre a semmiházira, a ki szidni és ütlegelni fogja a feleségét és el fogja kártyázni a hozományát?... Se Bernayre? Pipiske gyűlöli az álszenteskedőket. Se arra a barom Lironra?

És minthogy a bátyja nem válaszolt, hevesen rivallt rá:

- Kibe szerelmes hát? Kibe? Kibe?

De Bray ur a leghiggadtabb nyugalommal felelt:

- Honnan tudjam én azt?

VI. FEJEZET.

Márk bácsi jóslata beteljesült. Alig ismertek rá Pipiskére és a Bartfleur szalonba való belépése valóságos diadalszámra ment. Bár Pipiske egy cseppet se volt eltelve önnönmagával, azért mégis teljes tudatában volt az általa keltett föltűnésnek és kevésbé mult, hogy szemébe nem nevetett Bassignynének, a ki elképedve bámult rá, le se véve róla haragosan villogó szemét.

- Bosszantja őt, hogy csinos vagyok... gondolta magában.

A márkiné el volt ragadtatva az általános feltűnéstől, a mit leánya keltett. Alapjában nem lévén rossz asszony, csak korlátolt és hiu teremtés, nagy gyönyörűséget talált mindenben, a mi valamiképen hozzájárult a saját társadalmi pozíciójának emeléséhez és a mi rá vonta a közfigyelmet és érdeklődést. Pipiske sikere nagyban hízelt neki. Kedves barátnőjének, Bassignynének és a kis Lironnénak leplezetlen irigysége, kik savanykás arczzal és bosszusan felbiggyesztett ajkakkal voltak szemtanui az új csillag feltűnedezésének, nagy öröme szolgált a márkinénak, miért is nyájas pillantásokat vetett a körülrajongott Pipiskére, a ki nem annyira elfogultan, mint inkább meglepetten fogadta a bókók rázuduló záporát.

Bartfleurék nem minden nyugtalanság nélkül tapasztalták ezt a váratlan metamorphosist. Mert mindketten úgy gondolkodtak, hogy ha de Brayné kész is volt odaadni a leányát, a mikor az még csupán gazdag volt, most, hogy még azonfelül szép is, tán megtagadja tőlök. És Bartfleurné afeletti bosszus ingerültségében, hogy az egész aranyifjuság, úgy Tréne ur, a fess huszárhadnagy, a kiért a nők majd összevesztek, mint Bernay ur, a kormánypárti képviselő, Liron gróf, Lironné férjének az öcsce és a környék leggazdagabb férjjelöltje, mind körülrajongták a fiatal leányt, a legnyájasabb mosolylyal hívta őt magához és melléje ültette, hogy jobban ellenőrizhesse. Pipiske engedelmeskedett. Édes keveset törődött ő azzal, hogy itt ül-e vagy amott, ha egyszer nincs itt senki, akivel beszélgesse, se az apja, se Márk bácsi, se senki azok közül, a kiket szeret...

Ott voltak ugyan az unokatestvérei, De Lussy Genovéva és fivére; hanem Corysa sohse kötött bizalmas barátságot a szép Genovévával, a ki csupán két évvel volt ugyan idősebb nálánál, de azért a nagyvilági kaczerkodás és intrika minden apró-cseprő csinyjaiban jártas, ravasz és élelmes fiatal hölgyecske volt már.

Végre Bartfleurné egy kocsi dübörgését hallotta, melynek kerekei recsegve robogtak végig az udvar kavicsain és megkönnyebbülten kiáltott fel:

- Hál' Istennek! itt van; attól féltem már, hogy nem is jött meg.

Pipiske, a ki nagyon közömbösen nézett elibe az utolsó vendég várva-várt megérkezésének, legnagyobb meglepetésére Aubières herceget látta a terembe lépni. Afeletti öröme, hogy régi jó barátját viszontlátja, oly nagy volt, miként egy ugrással felpattant a helyéről és elébe sietve így szólt:

- Jaj de örülök, hogy látom!

Az ezredes meglepetten állott meg, mert nem ismert Corysára az elegáns megjelenésű fiatal hölgyben, a ki őt oly nyájasan üdvözli... Csak midőn tekintete a hullámosan leomló fürtökre és arra az imádott fitos arczocskára esett, mely oly üdén mosolygott feléje, akkor kezdett benne derengeni, hogy hisz az ő kis »Pipiskéje« az, a ki előtte áll és komoly arczán oly leplezetlen és határtalan csodálkozás tükröződött, hogy Corysa rögtön kitalálta e meglepődés okát.

- Micsoda? Hát még ön se ismer rám?

Egyszerre észrevette, hogy minden szem kíváncsian fordul feléje és hallotta, hogy Bassignyné azt sugja a márkiné fülébe:

- Lám, lám! Ez a kicsike. Nem fogja duzzogásra a dolgot kikoszorozott kérőivel szemben... az eszemadta.

De Brayné, kit Pipiske magaviselete iszonyúan bántott, zavarodottan mentegetődzött:

- Korához képest igazán nagy gyerek még az én kis leányom.

Corysa pedig bünbánóan gondolta magában: »Ez egyszer igazuk van, ha megszólnak; ez nagy tapintatlanság volt.«

Maga Aubières herczeg pedig még mindig izgatottan, önuralmát veszítve, állott előtte. Nem volt elkészülve arra, hogy itt találja Pipiskét és még kevésbé várta azt, hogy mint elegáns nővé érett, választékosan öltözött nagy leányt látja maga előtt, kinek vállain aláhullámzó fürtjei emlékeztetnek csupán arra a gyermekre, a kit benne eddig szeretett.

De minél tovább nézte, annál jobban érezte, hogy az ereiben lüktető láz lecsillapul és enyhe nyugalom szállja meg a lelkét. Érezte, hogy sokkal könnyebben esik neki lemondani róla ilyen körülmények közt, mintha változatlanul került volna újra elejébe.

Ő, a ki egy muló perczig elérhetőnek hitte a vagyontalan kis Pipiskét, most érezte, hogy minő áthidalhatlan örvény választja el őt a dús gazdag fiatal grófi kisasszonytól, a ki ma úgy tűnt föl szemében, mintha valami hajdan - régen, nagyon régen - imádott teremtés hazajáró emléke volna.

Meglepett, szinte áhítatos kíváncsisággal tanulmányozta őt és érezte, mint lohad le lassanként az a szenvedély, mely őt Pipiskéhez vonzotta.

- Mi baja van önnek ma este ezredes ur, kérdé Bassignyné csipősen, tán az utazástól kimerült?

- Nem, asszonyom, miért kérdi?

- Mert ön olyan kedvetlen arcot vág.

- Ez valószínűleg az én rendes arczkifejezésem... mindenesetre nincs semmi összeköttetésben az utazással...

Bartfleurné, a ki bárhogy óhajtotta is - nem ültethette Corysát a fia mellé, legalább ki akarta kerülni a szép Trêne hadnagy vagy De Bernay ur veszedelmes szomszédságát, a kik mindketten házasulandó hozományvadászok voltak. Odaültette hát a kicsikét De Liron gróf és Aubières herczeg közé, a kiről tudta, hogy nem veszélyes. Pipiske egész boldognak érezte magát, hogy az ezredes mellé került és ebéd alatt vigan csevegett a szomszédjával olyan dolgokról, a melyek mindkettőjüket érdekelték: Márk bácsiról, Gribouilleról és aztán festészetről meg művészetről. D'Aubières ur sokkal műveltebb és okosabb ember volt, mint az arisztokrata nagyurak legnagyobb része. És az ebéd vége felé aztán, mikor már nagyon zajossá vált a beszélgetés és senki se ügyelt rájuk, Pipiske apróra elmondta neki pater Ragon czélzatos megjegyzéseit és halkan elmesélte neki, mennyire udvarolnak és kedveskednek neki Bartfleurék és micsoda apró-cseprő intrikákkal kell megküzdenie.

- És mit szól Márk bácsi mindehhez? kérdé a herczeg.

- Ő is hülyeségnek tartja az egészet, azt gondolhatja és mégis... ő akarta, hogy én ma itt ebédeljek - és direkt csináltatott nekem egy ruhát erre az alkalomra... Nem tudom, mi lelte őt, hanem egy idő óta megváltozott. Már nem bánik úgy velem, mint azelőtt...

- Hogy-hogy?

- Nem tudom én azt megmagyarázni; szeszélyes, néha lehord anélkül, hogy megérdemelném... csupa semmiségekben nyilvánul az a változás... nincs semmi kézzel fogható bizonyítékom és mégis van valami a dologban...

- Holnap reggel meglátogatom; nagyon rövid bucsut vettem tőle, mikor elutaztam, jobban mondva megszöktem.

- Mert ép szóba hozza, szólalt meg Pipiske nyílt tekintetű, ragyogó szemét félénken rászégezve - ugy-e bár, most már nem fáj a szive?...

A herczeg őszintén válaszolt:

- Nem mondhatom, hogy már nem fáj, hanem észre tértem... és hálás köszönetet mondok önnek, amiért akkor önnek volt esze kettőnk helyett.

- Akkor minden jól van.

Aztán egy pillanat múlva hozzátette:

- Ön azt mondta, hogy holnap meg fogja látogatni Márk bácsit; holnap lóverseny napja van...

- Igen, tudom, de én ám reggel megyek el hozzá.

- Ön tudja, hogy holnap este nagy bál lesz minálunk... Á'propos, mert ép a bált emlegetem, az a kis herczeg, a kit ön ideküldött, nagyon derék, kedves fiu... Az ő tiszteletére adjuk ugyanis azt a bált, azért mondtam, hogy à propos.

- Helyre való embernek találja az én kis herczegemet?

- Igen, de csak rövid idő óta. Eleinte ki nem állhattam; hanem aztán összebarátkoztunk és nagyon jó pajtások lettünk.

Asztalbontás után a háziasszony arra kérte Pipiskét, hogy segédkezzék a fiának a fekete kávé betöltésében.

- A hölgyek megengedik ugyebár, hogy az urak szivarozzanak - így legalább itt maradnak az urak is.

Corysa, a ki azt remélte, hogy a dohányzószoba meg fogja őt szabadítani a kiállhatatlan »Babszem Jankó«-tól, kinek epedő pillantásai és titokzatos, homályos rejtelmeket sejtető frázisai idegessé tették, elfintorította az arcát és a terem legtávolibb zugába vonult vissza, míg De Lussy Genoveva, a ki már minden ízében hódítani vágyó elbizakodott nő volt és bámulatos ügyességgel flirtelt, a kis De Lironnéval együtt a férfiak köröttük összetömörülő csoportjának központját képezték. Egy kis vártatva De Brayné magához intette a leányát és bosszusan sugta oda neki:

- Ne kuczorogj ott szótlánul a sarokban, mint ha petrezselymet árulnál. Ostoba kis libának fognak tartani.

- De hát miről beszéljek?

- Akármiről; részt kell vened a beszélgetésben.

A kicsike elálmélkodva tért vissza a helyére. Ő szegényke nem tudta, mikép megy az, hogy az ember beszéljen, a nélkül, hogy valami mondani valója legyen és minthogy mindeddig csupán gyermekes játékokkal, vagy szellemét foglalkoztató tanulmányokkal töltötte az időt, nagy zavarba jött, midőn arról volt szó, hogy csupán fölületes és üres szalonfecsegésben részt vegyen.

Hallgatagon ült ott és hiába kereste az alkalmat, hogy ő is beleszólhasson. Aztán teljesen lemondott róla és másra gondolt, noha anyjának dühös pillantásai folyton beszélgetésre nógatták.

Amint így elmerengve hazagondolt Márk bácsira, a ki most bizonyára ujságot olvas, meg a hű Gribouillerre, a mely ilyenkor valószínűleg vidáman szürcsöli a levesét, észrevette, hogy a

szalonban egyszerre csak valami mozgalom támadt. A társaság ugyanis azon vitatkozott volt előzőleg, vajjon a Corysával szemközti falon függő arczkép, mely IV. Henrik királyt ábrázolta, hiteles arczkép-e, mire a kis Bartfleur egy hatalmas állólámpa után nyult, melyet vézna karja alig birt el és egy székre fölállva, azon volt, hogy a szóban forgó festményt a lehető legjobban megvilágítsa. A király kifejezésteljes, erélyes, csontos arcza oly elevenen vált ki keretéből, mintha kilépne az ócska festett vászon sötét háttéréből.

És Pipiske egy pillantást vetve ezekre a rút, de rokonszenves vonásokra, derüs arczczal kiáltott fel:

- Eszem a lelkét... ez oszt nem olyan protestáns Jeremiás pofa... ez a IV. Henrik...

Nyomasztó csend követte szavait és Pipiskének, a ki rögtön észrevette, hogy most rossz fát tett a tüzre, eszébe jutott, hogy Lironék is protestánsok. Hogy gyorsan másra terelje a beszélgetést, azonnal hozzátette:

- Pedig ő az oka annak, hogy ilyen nevetséges keresztnevem van.

A kis Bartfleur kapva kapott az alkalmon, hogy olvadozó nyájassággal kérdezze:

- Hogy-hogy? Önnek nevetséges keresztneve van?

- No igen, Corysande... Corysande a nevem... azt maga nem tudta?

- De igen, kisasszony - hogy ne tudnám... csak hogy ez nem nevetséges név... sőt ellenkezőleg gyönyörű szép név.

- Az ám... gyönyörű! Izlés dolga.

- És miért volna annak IV. Henrik az oka, hogy önnek oly nevet adtak, mely önnek nem tetszik?

- Szegény, ugyan nem is tehet róla, de azért mégis csak ő az oka... a szép Corysande emlékére viselem én ezt a nevet.

A fiatal vicomte báméskodó arczán észrevéve azt, hogy szavait nem értette meg, magyarázatul hozzátette:

- A szép Corysande tiszteletére... hisz ön tudja ki volt az!...

Bartfleur zavarodottan hebegte:

- Oh, hogy ne.

- Mert olyan arczot vágott épen, mintha fogalma se volna róla. A szép Corysande ugyanis Guiché grófné volt... és ő egy Avesnes leánynak volt a keresztanyja 1589-ben és azóta az Avesnes család minden első szülött leánya a Corysande nevet kapta a keresztségben.

- Nagyon helyes... csak hogy még mindig nem tudom, micsoda összefüggésben áll ezzel IV. Henrik.

- Tessék! nem-e megmondtam, hogy ön nem látszik valami nagyon tájékozottnak... kiáltott fel Pipiske nevetve... IV. Henrik úgy van ezzel összefüggésben, mert a szép Corysande hetedhét-országra szóló híressége miatt tekintették azt az Avesnes grófok hízegő megtiszteltetésnek, hogy ő volt a leányuk keresztanyja... A szép Corysande pedig azért volt híres, mert IV. Henrik tette azzá... ugy-e bár?

- Ugy van, ugy van! szakította őt félbe Bartfleurné, a ki tükön ült, mert attól félt, hogy fiának tudatlansága most mindjárt kiderül.

Maga is rendkívül tudatlan asszony volt ugyan, hanem azért mindig megérezte azt, mikor a beszélgetés veszedelmes tárgy körül forog és nagy mérvben ki volt fejlődve benne az a finom tapintat, melyet a nők ily esetben rendszeren tanusítanak, hogy ilyenkor mindig mélységes hallgatással palástolják tudatlanságukat.

Aubières herczeg tekintete végig siklott az arczképeken és egy császárságkorabeli tábournokra mutatva, kérdé:

- Kit ábrázol ez a kép?

- Ez, felelt Babszem Jankó, fitymáló tekintettel végig mérve az őset, egy zömök Herkulest, ki büszkén támaszkodott harczy kardjára... ez a nagyapám.

- Ah! kiáltott fel Pipiske meglepetten... no ez egy cseppet se hasonlít ám magára...

És tisztelettel vegyes csodálat kifejezése tükröződött arczán, amint tekintete fürkészőn vizsgálta az ódon arczképet.

- Nem csoda, ha ilyen hatalmas természetű emberek csodadolgokat műveltek.

- Csak azt az egyet kell sajnálnunk, jelentette ki Babszem Jankó ünnepélyes hangon, hogy mind ezeket a csodadolgokat Bonaparte dicsőségére vitték véghez.

- Ön azt akarja tán mondani: Franciaország dicsőségére.

- Nem, felelt a kis Bartfleur tulboldogan, hogy végre akadt beszélgetés tárgya... nem, azok a hőstettek csupán Bonaparte érdekeit szolgálták és Bonaparte a világ szemében soha se lesz más, mint közönséges bitorló, Franciaország ellensége.

- Tán a világfiak szemében, akarta ön mondani... vágott Pipiske a szavába, kinek még a fül-czimpái is haragos pirban égtek... a császár... Franciaország ellensége!... És még azok merik őt így nevezni... azok a kik tapsoltak, midőn látták, hogy édes hazánkba beront az idegen ellenség...! Szép eredményt értek el... mondhatom... XVIII. Lajost.

A kis Bartfleur kenetteljesen jelentette ki:

- XVIII. Lajos nagy király volt.

- Nagy király! kiáltott föl Pipiske, fulladozva haragjában, XVIII. Lajos nagy király volt... az a tedd ide, tedd oda papucshős. Különbén hát tudom én azt jól, hogy önnek mindegy az... ön ép oly édeskeveset törődik XVIII. Lajossal, mint... hanem ön a király védelmére kél ép úgy, mint a hogy eljár misére... mert az sikk... és minthogy ön nem tartja sikkesnek bonapartistának lenni - mert a bonapartisták csupa korlátolt eszű, tönkrement emberek, tehát...

- Köszönöm ezt a bókot a bonapartisták nevében, szólt a herczeg és nevetve hajtotta meg magát.

De Brayné pedig dühösen rohant oda Corysához és fenyegető hangon sugta a fülébe:

- Hallgass, nevetségessé teszed magad!

A kicsike erre egész őszintén válaszolt:

- Nem csodálom... Hanem mért bántják a császáromat. Meg aztán te mondtad, hogy beszéljek; akármiről - csak beszéljek...

Bartfleurné, a ki az ő reményteljes csemetéjét valami más beszélgetésre szerette volna terelni, a zongorához sietett és azt inditványozta:

- Nem tánczolna a fiatalság egy keringőt... Három tánczosnőnk van...

A szép Trêne, Bernay ur és Liron gróf, mintha ágyuból lőtték volna ki, egyszerre rohanták meg Pipiskét. Hanem már akkor a kis Bartfleur, a ki legközelebb volt hozzá, lefoglalta őt magának.

Midőn Pipiske érezte, hogy a vicomte átkarolja karcsu derekát, hajlékony teste megvonaglott és visszatántorodva rebegte:

- Nem! Én...

Azt akarta mondani: »Én Aubières urral tánczolólok« és magához akarta inteni a herceget; hanem aztán meggondolta, hogy ezzel úgy se használ magának. Bármily homályos sejtelmek voltak a társadalmi udvariasság szabályairól, annyit mégis csak tudott, hogy egyszer legalább kell a házi gazdával is tánczolnia.

És minthogy Babszem Jankó meghökkenve hátrált, mosolyogva szólt:

- Nem - semmi... semmi... csak tánczoljunk...

A kis Bartfleur ép oly pompás tánczos volt, mint amily rossz társalgó és Pipiskének eddig ismeretlen öröme telt abban, az óriási termen szélességgel végig keringőzni ilyen kitűnő tánczos karján. A tereméből befordultak egy homályosan világított folyosóba, azon ürügy alatt, hogy ott több hely van, mint a teremben.

- Hát a többiek? - kérdezte Pipiske, körültekintve, vajjon Genovéva és Lironné követik-e őket.

A vicomte megállt és az ajtón bekandikálva, azt felelte:

- Jönnek már!

Azzal újra átkarolta Corysa derekát és újra tánczra perdült.

Hanem ők magukra maradtak az óriási üres folyosón. Lironné csak a nézők kedvéért szeretett tánczolni, Lussyné pedig, a ki nagyon jól ismerte a leányát, nem engedte meg, hogy csak egy pillanatra is kivonja magát az anyai szem örökös éber figyelme alól.

- Nagyon csinos asszonykának tartják Lironnét, ugy-e bár? szólalt meg Pipiske, hirtelen minden bevezetés nélkül.

A fiatal asszony képe reggel óta folyton folyvást kísértette és nem tudta megállni, hogy meg ne említse.

A kis Bartfleur szórakozottan válaszolt:

- Különösen De Bray ur, az ön nagybátyja az, a ki őt igen szépnek vallja.

- Ah, felelt Pipiske elkomolyodva.

- Hát önnek, kisasszony, milyen a véleménye Lironnéről?

- Kissé tulságosan elhizottnak tartom... És ön?

- Én, felelt Babszem Jankó, a tánc hevében kissé erősebben magához szorítva a fiatal leányt, én nem nézem őt... én csak önt látom... önt; egyedül csak önt... ön szép, nagyon szép!

Aztán halkán, igen halkán tette hozzá:

- És én önt szeretem... egyedül csak önt!

Pipiske meg se hallotta ezt a szerelmes suttogást. Egy jó tánczos karján való keringőzés eddig soha nem élvezett gyönyörében kéjelegve, teljes odaadással dőlt vállára.

Felbátorítva e teljes odaadás által, egészen odahajolt Pipiske füléhez és elfojtott hangon, melyet hiába erőltetett szenvedélyes lázas reszketősre, azt suttogta a fülébe:

- Szeretlek!

Oly közel hajolt hozzá, hogy Corysa érezte, mint lebbenek meg apró fürtöcskéi lehelletének érintése alatt. Megdöbbenve állt meg és kirántva magát karjai közül, méltatlankodó felindulással kiáltott föl:

- No! Már ez mégis sok!

VII. FEJEZET.

- Hova lett Márk bácsi? - kérde Pipiske, midőn este néhány pillanattal a vendégek érkezése előtt a szalonban megjelent, mindenütt kerestem; tűvé tettem az egész házat, de sehose találtam.

- Tudod, hogy ő ma este belebukik az odujába, szólt a márki, mit akarsz tőle?

- Meg akarom neki mutatni az új ruhámat... ő csak nappal látott benne, hanem este százszor szebb; össze se lehet hasonlítani.

- Majd megmutatod neki máskor; Márk bácsi ma este nagyon rosszkedvű.

Aztán nevetve tette hozzá:

- Ugy látszik, ma az egész ház ideges...

- Igen, igen, jegyezte meg Corysa, már ebédnél láttam, hogy valami bántja a lelkét. Mi lelhetette őt - mit gondolsz?

- Rossz indulatu epés ember, jelentette ki a márkiné.

- Oh, tiltakozott Pipiske élénk méltatlankodás hangján, az már nem igaz.

Aztán tovább szötte előbbi gondolatait és hozzátette:

- Megyek és még egyszer megkeresem a házat, talán rátalálok.

- Nem mész egy tapodtat sem, szólt De Brayné rosszkedvűen, maradj itt... mindjárt itt lesznek az első vendégek.

A kicsike vidám arczocskája elborult:

- Igaz!... Jaj Istenem... már tizre jár az óra... vajjon kik lesznek az elsők?... Fogadni mernék, hogy a legunalmasabb emberek érkeznek majd legkorábban... No, tessék... nem megmondtam? Bassignyéék.

Csakugyan Bassignyné volt az, ki ezüsttel átszőtt, feltünő, igen feszesen testhez álló ruhában jelent meg férje karján, akinek sovány alakja igen szűk egyenruhában feszengett, mely hátul széles ránczot vetve minduntalan a vállakig csuszott fel. Bassignynét látszólag kellemetlenül érintette az, hogy ő érkezett legelsőnek. Ez szerinte nem sikkes és ő ennek az illemhibának egész ódiumát a férjére háritotta.

Aztán kiélezett hangon kérdezte Corysától, vajjon a tegnap esti politikai vita nem-e zavarta meg éjszakai álmát, mire a kicsike azt válaszolta, hogy ő nagyon jól szokott aludni, még a legbutább és legunalmasabb estélyek után is és csak új vendégek érkezése szakított végett ennek az élesnek induló beszélgetésnek.

A kis Bartfleur is megérkezett, az anyja szoknyái mögött bujkálva és remegve várta szerelmi vallomásainak következményeit. Mert tisztában volt azzal, hogy tényleg nagyon is szenvedélyes elhamarkodással rohant ajtóstól a házba és nem maradt az illemlövetele határok közt.

Az a közömbös fogadtatás, melyben Pipiske részesítette, ki úgy tett, mintha semmi se történt volna, teljesen megnyugtatta és csakhamar visszanyerve biztos fellépését, sürgölődött, forgólódott és lármás, léha csacsogásával, parányi személyének pillészerű forgolódásával verte fel a termeket.

Axen gróf belépte hideg zuhanyként hatott rá. Eleintén nagy áhitattal mérte végig tetőtől-talpig, mert egy igazi herczeg jelenléte némileg mégis imponált neki. De nemsokára megfeledkezett arról, hogy herczeg áll előtte és csupán a vetélytársat látta benne.

Az alacsony termetű emberke megjelenése, aki nálánál fiatalabb és sokkal szebb volt, jelentékenyen megcsappantá az ő értékét.

Midőn a zenekar rágyújtott a keringőre, Babszem Jankó nagy sebbel-lobbal Corysához sietett, de mire odaért, Corysa ép az orra előtt perdült tánczra Axen gróf karján és a kis Bartfleur elkeseredve volt kénytelen beismerni, hogy a herczeg százszor jobban járja a keringőt, mint ő; sőt olyan nagyszerűen lejt, mint ahogy csupán az ő földije tudják ezt a tánczot járni.

Nemcsak hogy a herczeg rangjánál, az ujság ingerénél és a keltett kíváncsiságnál fogva elhalászta ma előle az est dicsőségét, hanem mint férfi is teljesen megérdemelt sikereket fog aratni.

Lironnéhoz tört magának tehát utat, aki rózsaszínű ruhájában, érett szépsége teljes ragyogásában lépett be férje és sógora kíséretében és felkérte erre a keringőre.

Hanem a kis Lironné mindenekelőtt teljes, diadalmas varázsában mutogatni akarta magát Axen gróf előtt, és igen jól tudta azt, hogy az alacsony termetű férfiak mellett tánczközben nem jól fest egy nyulánk nő. Ez a forgószélnél is sebesebb megrohanás ennél fogva kissé bosszantotta és szokatlan nyersséggel válaszolt:

- Várjon egy kicsit, mindjárt! Most jöttem csak, hadd fujjam ki magamat.

Aztán a márkihoz fordulva, kérdé:

- Igazán komolyan mondta? Az a morgós medve tényleg nincs itt?

- A lehető legkomolyabban mondom.

- És el se jön?

- El se jön.

Lironné feltekintett a menyezetre:

- Ott fönt van ő most a szobájában, épen e zajos báli zürzavar fölött?

- Igen! Ott fönt van!

- De hát mi köze hozzá, hogy Márk hol van? gondolta magában Corysa, egy pillantást vetve a fiatal asszony szép arczára, mely harmatos üdeséggel virult hajékének sugarakat lövellő gyémántkoronája alatt.

Lironné hunczut szemű és kissé durva vonásu babaarcának, valamint az egész kis gömbölyded franczia babateremtésnek egy vonása se tetszett Pipiskének. De látva azt a nagy lelkesedést, amit az élénk asszonyka keltett, tőle telhetőleg erőlködött azon, hogy megmagyarázza magának az általa okozott feltűnést, amit gyerekeszével föl nem ért és azt gondolta magában:

- Ő, ugy látszik, nagyon csinos lehet.

E perczben D'Aubières herczeg közeledett feléje.

- Mire gondol, Pipiske kisasszony?... Olyan arczot vág, mintha valami összeesküvést forralna?

Pipiske elpirult:

- Nem gondolok semmire.

- Lám-lám - Ön szórakozottnak látszik. Majdnem azt mondhatnám, hogy borus az arcza, ha ezt a csúf, szinte fekete szót magácskára lehetne alkalmazni.

És minthogy a kicsike valami zavart feleletet dadogott, gyöngéden kérde:

- Valami kellemetlensége van talán?... Vagy valami nincs úgy, ahogy akarja?

- Oh nem, nincs semmi bajom, semmi... tiltakozott Pipiske élénken. És hogy véget vessen e vallatásnak, mely őt önkénytelenül zavarba hozta, bár maga se tudta mért, most ő fogta kérdésre a dolgot:

- Ugyebár, Márk bácsi megválasztatása most már biztos?

- Meghiszem! Hanem ő, úgy látszik, nem sokat törődik vele... ma reggel találkoztam vele... alig említette... Ugy látszik, megfedkezük róla, hogy jövő vasárnap lesz az a választás; ő is olyan szórakozottnak látszik...

- Igazán!? kiáltott föl Pipiske aggódva...

Aztán rögtön azon járt az esze:

- Hátha Lironné az oka annak, hogy Márk bácsi olyan rosszkedvű.

Az ezredes észrevette Corysa szemének révedző tekintetét és összeszorított piczi piros ajkainak görcsös megvonaglását.

- Corysa kisasszony, a lelke már megint messze kalandozik... ugyebár? Nagyon messze, valahol az álmok országában jár.

Pipiske csak félfüllel hallgatott rá és jóformán meg se értve az ezredes szavait, szórakozottan válaszolt:

- Nem is olyan álmország az...

Mindközelebb értek a kertre nyíló nagy oszlopivekhez. Zivataros éj volt, a tikkasztó hőség ólomsúlylyal nehezedett rájuk.

- Itt benn megfullad az ember, szólt Pipiske, meg-megrázva sűrűn aláhullámzó fürtjeit.

És D'Aubières kíséretében kiment a kertbe.

- Nini - szólalt meg a herczeg, feltekintve... ott van a... az a hóbortos fiu... Egész nyugodtan sétál föl és alá a szobájában és nem is sejti, hogy mi innen letről beláthatunk hozzá.

Pipiske is feltekintett és látta nagybátyjának sudár árnyékát, mely sötéten rajzolódott az ablak fényes keretében.

- Nini... igazán... ott van.

Ugyan e perczben Lironné is a kertbe lépett be De Bray márki karján. És ő is észrevette a vicomteot.

Vidáman kiáltott föl:

- Pompás egy tréfa volna, ha most felmennénk és felkeresnők a medvét az odujában. - Mit szól hozzá, De Bray ur?

- Én? - hebegte a márki zavarodottan, nem tudom, vajjon...

- De igen, igen, tegyük meg! No, az én kedvemért. Az nagyon pompás heccz volna; toppanjunk be hozzá tánczolván és énekelve...

Aztán az ezredeshez fordulva, kérde:

- Velünk tart ön, ezredes ur?

- Nem asszonyom; attól félek, hogy Márk barátom ajtót mutat nekem...

- Nekem is? kérde a fiatal asszony legbájosabb mosolyával, nekem is ajtót mutatna?

Aztán be se várva a választ, De Bray márkihoz fordult:

- Mit gondol?... Ha én mennék fel hozzá egész nesztelenül, a könyvtárból felvezető lépcsőn... az jó tréfa volna, ugyebár?

- Pompás, mormogta Pipiske, lehető legcsipősebb hangján.

Kisérjen föl, De Bray ur, kérem! Megteszi?...

- Én, én, asszonyom? hebegte a márki, akit nagy zavarba hozott az a szerep, amit a fiatal asszony rá akart erőszakolni, nekem, mint háziurnak, nagyon sok dolgom van itt lenni, hanem D'Aubières szívesen felkíséri.

- A lépcsőig, szólt a herceg mosolyogva és udvariasan nyujtotta neki a karját.

Corysa egyedül maradt. A szép Trêne nyulánk alakja, melyen remekül feszült meg a huszár-egyenruha, a terrazon feléje közeledett:

- Végre, valahára tehetem tiszteletemet, kisasszony.

Pipiske, ki Aubières herceg és Lironné után készült iramodni, megállt és a tartóztatás fölötti bosszuságában a legfagyosabb udvariatlansággal jegyezte meg:

- De hisz ön már egyszer tette a tiszteletét!

Pipiske kissé hangosabban beszélt és Márk bácsinak árnyéka, mely egy pillanatra eltűnt, újra megjelent az erkélyen, ahol mozdulatlanul megállt.

- Igen, volt szerencsém önnek köszönni, mikor beléptem; hanem nem is volt alkalmam megdicsérni a csecse ruháját.

Minthogy Corysa erre nem felelt, titokzatos hanglejtéssel, mintegy sok el nem mondott dolgot sejtetve, folytatta:

- Aztán meg - nem is a ruha a szép... no nem akarok banális bókokat mondani és százegyszer ismételni azt, amit bizonyára százszor hallhatott már tegnap óta... hanem kegyed: valóban...

- Elragadó! szakította őt félbe Pipiske nevetve, igen, igen... az már régi dolog!...

És minthogy szeretett volna megszökni, szinte udvariatlanul tette hozzá:

- És ha nincs más mondani valója...

De Trêne ur nagy sebbel-lobbal válaszolt:

- De van egy kérésem - esedezem egy keringő fordulóért.

- Melyiket akarja?

- Amelyiket méltóztatik velem tánczolni... Az elsőt - ha megengedi?...

- Az elsőre Axen gróf jegyezte elő magát.

- Már megint?

- Micsoda? Már megint? szólalt föl Corysa bosszusan, ön tán számon tartja, hogy kivel hányzor tánczolok?

Itt ajkain akadt a szó. Ugy tűnt fel neki, mintha Márk bácsi az erkélyen áthajolva, hallgatózdnék. De ő nem mert feltekinteni, hogy el ne árulja jelenlétét.

A szép Trêne pedig újra megszólalt:

- Tehát a másodikat.

- A másodikat D'Aubières herczeggel tánczoló. Megelégszik a negyedikkel, ettől számítva, amit most huznak?

Axen gróf futó lépésben közeledett:

- Pipiske kisasszony, ez a keringő az enyém.

Márk bácsi mozdulatlan árnyéka nyugtalanul izgett-mozgott és Corysa gondolta magában:

- Fogadni mernék, hogy ebben a perczen haragosan ránczolja a homlokát.

- Nagysád, szólt Trêne ur, nagy megtiszteltetésnek venném, ha sziveskednék engem a gróf urnak bemutatni.

Pipiske kelletlenül fordította el szemét az ablaktól és a herczeghez fordulva, kérdé:

- Megengedi fenséged?

És minthogy a főherczeg udvariasan hajtotta meg magát, gyorsan bökte ki:

- Trêne ur.

- Nagyon örvendek az ismeretségnek, uram, szólt Axen gróf, kezet nyujtva a katonatisztnek, jövő héten tisztársak leszünk... felhatalmazást kaptam, hogy részt vegyek a hadgyakorlatokban és az önök ezredébe vagyok beosztva.

Aztán átölelve Pipiske derekát, kérdé:

- Ne tánczólnánk inkább itt künn ezen a szép nagy terrazon; a zene pompásan hallatszik ide ki; a szalonban majd megfullad az ember.

Pipiske maga se tudta miért, de nem mert vonakodni; ráállott mindenre; hanem szive mélyén attól félt, hogy Márk bácsinak, aki mozdulatlanul áll még mindig az erkélyen, ez nem tetszik és meg talál rá haragudni.

Midőn végre a herczeg belefáradt a keringésbe, azt sugta oda Corysának:

- Végtelenül sajnálom, hogy ma este nem láthatom itt a nagybátyját.

- Ő a szobájában maradt - és Pipiske lopva tekintett az ablakra - mert gyászban van még.

- A nagybátyja igen kedves ember, nagyon megszerettem őt; gyakran sétálgattunk együtt a napokban, gyalog és lóháton.

- Enyje, gondolta a kicsike magában egészen meglepetve, Márk bácsi erről nekem említést se tett; multkor este óta egy szóval se említette a grófit.

Axen gróf folytatta:

- De Bray ur a legszellemesebb ember, akit valaha ismertem és amellet kiváló lelki tulajdonságai is vannak...

- Ugyebár! kiáltott fel Pipiske, aki e szavakért szeretett volna a főherczeg nyakába borulni...

- Nagyon örülnék, ha a hadgyakorlatok idejekorán érnének véget, úgy, hogy vele együtt elutazhatnám.

- Elutazhatnék, hová? kérdé Pipiske hüledezve és kicsi szivecskéje fájdalomosan elszorult.

- Nem említette ő kegyednek?

- De igen... fülentett Pipiske, hogy megtudja a valót... említette, de csak úgy futólag...

- De Bray ur a választások után rögtön két havi tanulmányuttra indul...

- Ah!...

- Közelebbről akarja tanulmányozni a népek nyomorát, sok mindenféle dolgot akar megta-
pasztalni - egyszerűen - sok jót akar tenni és módjában van is, hogy megtegye... Az ön nagy-
bátyja, Pipiske kisasszony, ama ritka emberek egyike, akik egész életüket azzal töltik, hogy
nemes cselekedeteket vigyenek véghez, és azt oly titokban tartják, mintha megannyi bünt
követnének el.

- Igen - azt már mondtam neki magam is, suttogta Corysa, ki csak nagynehezen tudta
visszafojtani a könyeit.

Az a gondolat, hogy Márk bácsi elutazik, kétségbeejtette piczi szivecskéjét. Aztán ha majd
visszajön, és be lesz választva képviselőnek, elmegy Párisba, ahová De Brayék csak tavasz-
szal rándulnak be rövid tartózkodásra és ő nem fogja őt többé látni... soha... soha!...

E percben a vicomte, aki eddig az erkély karfájára támaszkodott, hirtelen felegyenesedett és
befordult a szobába. Nyilvánvaló dolog, hogy valaki belépett hozzá.

- Ő az, gondolta magában Pipiske és szivecskéje hangosan dobogott.

Mihelyt vége volt a keringőnek, nyájasan elbocsátotta a táncosát és keresztül siklott a
tánczó párok sűrű tömegén, kik visszasiettek ülőhelyeikre.

A könyvtárszobába érve, széleseben iramodott föl a vicomte szobájába vezető lépcsőn, azzal
az eltökélt szándékkal, hogy látni és hallani akarja, mi történik odabenn, és akármilyen módon is,
de biztos akar lenni abban, amit eddig csak sejt. Hanem egyszerre csak lelohadt a bátorsága és
habozva állott meg.

- Nem - az csuf dolog, a kulcslyukon való hallgatás... és különben - ugyis tudok én mindent,
amit csak tudhatok.

Selyem és csipkesuhogás jelezte, hogy valaki lefelé tart a lépcsőn. Egy macskaugrással
szökött le a lépcsőfokokon és elrejtőzött a lépcső mögötti sarok sötét homályában.

Lironné sugaras arczczal suhant el mellette és visszatérve a szalonba, mintegy bizonyítékául
annak, hogy ő nem csinál titkot a látogatásból, hangosan kaczagva hirdette!

- Ezt jól adta! Képzeld csak, nem is örült az én látogatásomnak, nem a... Egy csepp hija volt,
hogy meg nem haragudott.

- Hazudik, gondolta magában Pipiske, ő el volt ragadtatva... csak azért beszél így, hogy
meglegyen a látszatja.

Aztán ő is felsietett a lépcsőn és kopogtatás nélkül lépett be nagybátyja szobájába.

Márk bácsi ott ült az íróasztala előtt és összefont karjaiba temetve az arcát, meg se hallotta a
közelgő lépések zaját. Pipiske mély megilletődéstől és fájdalmas haragtól reszkető hangon
szólalt meg:

- Mivel bántott meg?

Márk bácsi indulatosan pattant fel unokahuga hangjának hallatára.

- Mit keresel te itt?

De amint Pipiske tekintete Márk fenyegetőleg feléje fordult dult arczára tévedt, szerető szivecskéjében minden más érzés háttérbe szorult és felülkerekedett benne az a forró, határtalan szeretet, melylyel nagybátyján csüggött. Minden egyébről megfeledkezve, meglepetten és zavarodottan hebegte:

- Te sirsz? Miért sirsz? Édes Istenem...

Aztán félénken tette hozzá:

- Miatta, ugy-e?

Márk bácsi haragosan mordult rá:

- Nem tudom, hogy ki az az ő, akiről beszélsz... De arra kérlek, eredj vissza ahonnan jöttél! Eredj, táncolj, meg flirtelgess! Gyönyörködj annak a léhűtő majomnak, annak a Trêne urfinak a bókjaiban... Menj keringőzni a kertben Axen gróffal, ha abban telik örömed, hanem engem hagyj békében az én odumban...

Pipiske halkán suttozta:

- Hagyjalak sirni?

- Igen is sirni, ha nekem úgy tetszik.

Pipiske a szomszéd benyilóban két nagy málhát pillantott meg és nagy szemeket meresztve, kérdé:

- Előbb akarsz hát elutazni, mint tervbe vetted?

- Előbb? Hogy-hogy előbb? Honnan tudod egyáltalán, hogy el akartam utazni?

- Axen gróf mondta, hogy...

- Ah, ti rólam beszéltek, mikor együtt vagytok, szólt Márk bácsi gunyos hahotával.

- Igen! ő mondta, hogy utazol; jó cselekedeteket fogsz gyakorolni.

És minthogy Márk nem válaszolt, remegő hangon, melyben szívet facsaró fájdalom megrezdült, kérdé:

- Hát én? Mi lesz belőlem?

Márk egy pillantást se vetve a remegő leánykára, metsző hangon felelt:

- Teringettét! Csak nem hiszed, hogy magammal vihetlek... vagy hogy itt maradok majd nálad pesztonkának.

- Oh, sóhajtott fel Pipiske szomorúan, mialatt ibolyaszeme könnyes fátyolba borult, oh Istenem, milyen hangon beszélsz velem, Márk bácsi, milyen csunyául beszélsz velem!...

- Hát miért kinzol?

Pipiske egy pillanatig habozott a válaszsza. Mozdulatlanul állt meg a szoba közepén, rózsabimbónál is üdébben virulva bő redőkben aláomló hófehér ruhájában, mely árulóan simult erőteljes és ruganyos ifju körvonalaihoz. Göndörfürtös szőke hajának arany hullámai, melyek vállain leomlottak, az ablakon át kiáramló szellőben meg-meglebbentek és valami légies szellő, nem is evilágból való, kis tündér kápráztató glóriáját szótték köréje.

Márk, a mint felvetette a szemét, önkénytelenül rajt felejtette a tekintetét és vörösre sirt szemének mélyén végtelen szeretet sugara villant fel.

Pipiske sokkal rövidebb volt, semhogy észrevehette volna e tekintet, így tehát hosszas gondolkodás után újra megszólalt:

- Ezek szerint - tehát - amint a főherceg említette nekem, te azért mész el innen, hogy jótetteket gyakorolj.

Márk vállat vont.

A kicsike folytatta:

- No, jól van hát... lásd... én - én mondhatnék neked... egy nagyon nemes cselekedetet, amit gyakorolhatnál... még pedig nem is kellene messze menned.

És minthogy Márk nem válaszolt, halkán, alig hallhatóan rebegte:

- Az a jó cselekedet az volna, ha engem nőül vennél.

A vicomte halotthalvány arccal közeledett feléje:

- Mit mondtál?

- Hallottad te nagyon jól, hogy mit mondtam.

Márk rekedt hangon hörögte:

- Nagyon kegyetlen és izetlen tréfáid vannak!

- Tréfa! kiáltott fel Pipiske megszeppenve. Édes uram Istenem - az igaz való... hiszen én téged jobban szeretlek, mint bárki más a világon és vannak pillanatok, mikor azt hiszem, hogy te is jobban szeretsz engem, mint mindenki más és... és... és ép azért azt mondom, hogy végy el engem feleségül.

- Pipiske, rebegte Márk elfojtott hangon, karjaiba zárva a remegő gyermeket, Pipiském! Igen, igen! Szeretlek! Szeretlek! Szeretlek! Nagyon! Mondhatatlanul!

Torkán akadt a szó, némán borította csak forró csókjaival Pipiske hamvas orcáit.

- Oh, milyen jól esik... ha csókolsz... sóhajtotta a fiatal leány, kéjesen reszketve.

Aztán kaczagásra fakadt:

- Mit gondolsz, micsoda arcokat fognak azok vágni oda lenn, ha megtudják?

Márk még mindig kételkedve bámult rá és nem merte őt a magáénak hinni.

Föléje hajolva, csókba fuló suttogással rebegte:

- Édes kis Pipiském... ha tudnád, milyen boldogtalan voltam... milyen kétségbeesett... milyen féltékeny...

- Féltékeny? - Oh, ami azt illeti, arra ugyan nem volt okod.

Hozzája simulva és szenvedélyes öleléssel magához szorítva őt, gyöngéd, dédelgető, édes szavakkal rebegte:

- Azt már kötve hiszem, hogy valamikor megcsalhatnálak... téged... téged!...